

**A Maana Faisok Sina Mu
Yaamut
Na Luuk A Lisan A Fataraguiaana
Lagasai Xe Si Tiofilas
A Ferawaian Paamua**

A lagasai aanabe' va xalian pana 'A Maana Faisok Sina mu Yaamut' a rumui a ferawaian aava waan lana Lagasai Roxo Na Luuk A Xaleie. Na Luuk sait vaxa a xalei a buuk aanabe'. Lana buuk aanabe' taara xalum a Vovau Xaradak a faxalit a salan xe sina mu yaamut talo ri taa kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Yesus "pe Jerusalem e lana Judia e Sameria e pe la mu bina xapiak la xavala." (1:8)

A buuk aanabe' a xuuskuus pana faxuvulan ina mu tinoxolan si Yesus aava tamasiak la palou ina mu Juda e mui a savat falava e a falet xolai la maana mu bina xapiak la xavala. Na Luuk rao i faxaalit vaxa o a faisok si Kraisi e toyan sina mu rabuna aava ri usie, a fasavat tuunei a maana mo aava lumua a Piran fo kuus fanai pana xe sina mu rabuna ti Israel.

A saxa mo molava a lagasai taxa kuusane ve a faisok sina Vovau Xaradak aava Vovau ina Piran. Paamua a Vovau Xaradak a filimaan xuluna mu yaamut e mu rabuna aava ri usi na Yesus la yaan ina Pentakos. E lumui a Vovau Xaradak a famatavas a lamonan siri e a tavai nari pana gutan e tateaxan. Lana buuk aanabe' taara xalum vaxa a ferawaian xaves a mu yaamut ri kuusan fasavate layaan ri xuus a xasanofuna

pana Lagasai Roxo se Yesus. E lapaana Vovau Xaradak a rabuna xaves ri langai a ferawaian siri e ri faxa'usi a Lagasai Roxo, e voxo a faxuvulan si Yesus i taxa savat faagut.

A lagasai aanabe' sait a toxaan a xuuskuus ina mu yaamut xaves taasaxa a toxaan a ferawaian xaves paaliu sena maana mo aava na Pita nare Pol re fo vile. Na Pita ve a saxa ina mu rabuna aava ri xol xuvul pa Yesus. Paamua na Pol a pife usi na Yesus, piau paaliu! Nane faisok faagut xena vil pengan a mu rabuna aava ri namkai se Krai. Taasaxa na Yesus a xele e a siak fatie xena savat mataa roxo paaliu xena vil a faisok sina.

La saxano xakalayan lana buuk aanabe', layaan na Luuk rao i xuuskuus pana maana mo aava fo savat se Pol, nane kuus pana maana mo “nemaam, maam” fo vile. A rabuna ina masaman xaves ri lamon o na Luuk a tamu xol xuvul pa Pol xe la saxano bina e voxo nane kuus pana “nemaam” senaso nane sait fo waan lana maana nobina aave.

Na Yesus A Xuus Famatavas A Mu Yaamut Pana Faisok Siri

¹ Ka fesing Tiofilas: Lana lagasai mata siak, ne fo kala pana maana mo xapiak na Yesus fo vile e fapiti a mu rabuna pana fefexaxaas a yaan nane laak xe laa'ui la xunavata. ² Paamuina laaxan sina nane tavai a mu yaamut aava nane fo siak fati nari, pana fepitaian lapaana gutan sina Vovau Xaradak. ³ Lamina maasaxan e maatan sina, na Yesus xo a to fa'ulaa. E nane fa'ipul nari pana xasano vilaana ri pi xaxalume xena faxalit nari o i taxa to tuuna e pife rongan. Lana yaan

sangafilu talafaat ri xalum faxavesane e nane xuus nari pana fatataganan sina Piran. ⁴ Saxa yaan layaan na Yesus xo i taxa fangan xuvul pari, nane tavai nari pana fefasaian aanabe', "Muta ta'ulan na Jerusalem, taasaxa waan bang fatateak a tatavai aava na Tamaang fo kuus fanai pana xe simi e nenia vaxa, ne fo xuus nami pana. ⁵ Na Jon a fasuf a rabuna pana raarum, taasaxa faasilak xo, a Piran i taa fasuf nami pana Vovau Xaradak sina."

⁶ Layaan a mu yaamut ri waan xuvul pa Yesus ri fine, "Memai, lana yaan aanabe' no taa kawaasan a mu paamua ti Rom e fati fa'uli a fatataganan sina Piran nabe' la xavala, bo?"

⁷ Na Yesus xo a sui nari malaan, "Nabe' ve a faisok si Tamaang sang mon. Nane xa a texaas sena mu yaan e mariaas e i taa pife xuus fatexaas nami pana. ⁸ Taasaxa mi taa siak a gutan layaan a Vovau sina i taa savat xulumi. E nami, mi taa ferawai xavang a mu rabuna pe Jerusalem e lana Judia e Sameria e pe la mu bina xapiak la xavala, paga."

A Piran A Xel Falak Na Yesus

⁹ Lamina ferawaian aanabe' a Piran a xel falak na Yesus xe laa'ui. Layaan a mu rabuna ri taxa saraak xena xalumaana laaxan sina xe laa'ui, a vata a sivimaan e maa xafute xaseri.

¹⁰ Ri taxa kaalum xe laa'ui e a ro mataa pana marapi pasak re maa savat fa'ipul nari. ¹¹ E re fia'i, "Ai, mu Galili, xenaso mi taxa lo ti kaalum xe laa'ui? Lamon fa'uli na Yesus naang aava Piran fo xe le xasemi xe la bina sina, i taa ulaamaan fulaa malaan se' mi fo xalum a laaxan sina xe laa'ui."

¹² A rovaat aave re ta'ulan a mu rabuna. E mui, a mu rabuna aave ri ta'ulan a Put Olif e ri sangas famodak xe la bina lava, Jerusalem.* ¹³ Layaan ri maa savat pe Jerusalem ri paan fatak xe la nobina laa'ui lana lifu aava ri fuuna nai fangaafus lana. Pave, a mu yaamut; na Pita nari Jon, Jems, Endru, Filip, Tomas, Baatalamiu, Matiu, xasa Jems aava lak si Elfias, Saimon aava vubuk o a mu memai siri xa ri taa paamuian nari† e na Juut a lak sina saxa Jems, ri waan pave. ¹⁴ Vulai, ri waan xuvul pana saxano lutefin e na Maria, na nina Yesus, e a mu tina xena fenung xe sina Piran.

A Mu Yaamut Ri Siak Fati A Yaamut Fa'ui Xena Waan La Vepen Si Judas

¹⁵ Saxa yaan, faasilak a rabuna 120 ri waan xuvul xena nungaana Piran. E na Pita a ti ferawai la palou iri e ¹⁶ a kuus malaan, “Mu fetinan, a paferawaian sina Piran aanabe' a savat tuuna la matavas, a ferawaian se Judas aava Vovau sina Piran a kuus fatuxai pana la ngusu Devit. Na Judas aanabe' a paamuian a mu rabuna aava ri yot na Yesus. ¹⁷ Nane waan xuvul pataara senaso na Yesus xa fo siak fatie pana faisok sina malaan setaara.”

¹⁸ (Pana mu faat aava mu paamua ri tavai na Judas pana sena vilaana saat sina, nane maraan a xavala e pave nane poxo e maat. A xuna a tuguput e a vilau ina a turuvil xe la pia. ¹⁹ A mu rabuna xapiak pe Jerusalem, ri langai pana

* **1:12:** A vuputkai ina Yaan ina Fangaafusan siri a kuus votan o ri taa sangas liu et a kilomita saxa. † **1:13:** A rabuna malaan ri xalian pana mu Selot. Ri baian a mu Rom ri taa paamuian a mu Juda.

maatan si Judas e voxo ri xali a xavala pave, lana pok bina siri, pana “Akeldama”, a malasuf ina “A xavala pana ria”.)

²⁰ Na Pita a kuus fulaa, “A ferawaian sina Piran a kuus se Judas lana mu Yanganan malaanabe', “A nobina sina taa gof, pi ta mataa i taa taagul lana.” *Yng 69:25*

e xasa saxa fulaa,

“A xasa mataa fulaa i taa siak a vepen sina.” *Yng 109:8*

²¹ E voxo, taara taa siak fati a saxa mataa ti la palou itaara aava waan xuvul pataara la mu yaan xapiak layaan na Memai Yesus sitaara a waan xuvul pataara; ²² a mataa aava fo waan xuvul pataara ti la tangpat, layaan na Jon a fasuf a mu rabuna, fefexaxaas a yaan a Piran a xel falak na Yesus xasetara. Senaso saxa la palou itaara i taa kuus xakaavang pana to fa'ulaian sina, xuvul pataara.”

²³ Ri kuus pana rovaat taragua: na Matias e na Yosep Basaabas, a xasa isina na Justus. ²⁴⁻²⁵ Nari xapiak xo ri fenung xe sina Piran e ri kuus, “Piran, nano xa no texaas sena so ta mo a waan la xunus imaam, e voxo fasavat a faat pana isina mataa no mo lamon faati o i taa vil a faisok ina yaamut aava na Judas a ta'ulane xena paan xe la bina ina fakasanamaan nane.” ²⁶ Ri xalei a isin xuluna faat saxa saxa. Ri tapin a ro faat e a faat pana isi Matias a savat paamua. E voxo, na Matias a waan xuvul pana mu yaamut.

2

A Piran A Feng Fasivi A Vovau Xaradak Sina

¹ Layaan a Yaan ina Pentakos a savat, a mu rabuna aava ri usi na Yesus, ri waan faxuvul lana saxa lifu. ² A mo malaan sena reref molava a savat fa'ipul ti la xunavata e maa tifi a lana lifu aava ri taxa nai lana. ³ E bak ri xalum a mo malaan sena radaam ina fata a savat e maa fala fepatok e maa nai xuluna mu rabuna saxa saxa. ⁴ E nari xapiak, ri febas pana Vovau Xaradak e ri ferawai lapaana gutan sina lana pok bina xaves aava ri pife texaas sena.

⁵ E pe Jerusalem vaxa, a mu rabuna Juda xaves aava ri nangus a Piran, ri taxa waan. Ri filimaan ti la mu bina la xavala. ⁶ Layaan ri langai a reref aave, a malila ri fesavat pave e ri fetavanat senaso nari saxa saxa ri langai a mu rabuna aava ri usi na Yesus, ri taxa ferawai pana pok bina tuuna siri. ⁷ Ri ipul faagut e ri kuus, “A mu rabuna aava ri ferawai malaan, ri mu Galili, bo? ⁸ Malaafaa taara langai nari, ri taxa ferawai lana pok bina sitaara saxa saxa? ⁹ Taara mu rabuna ti la mu bina xaves: ti Patia, Midia e Ilam e Mesopotemia, ti Judia e ti Kapadosia e Pontus e Esia, ¹⁰ e Fridia e Pemfilia, ti Isip e saxano bina lana Libia faasilak la bina lava Sairiin, e saxanofuna ti Rom, ¹¹ a mu Juda xuvul pana rabuna aava ri puk a lamonan siri xena usi a vilaana ina lotu sina mu Juda, e a rabuna ti Kriit e Erebia sait. Taasaxa, netaara xapiak, taara langai nari, ri kuusan fasavat a maana mo roxo paaliu aava Piran a vesane. E ri taxa ferawai lana mu pok bina sitaara.” ¹² A mu rabuna aave ri pife masam faroxo sena maana mo aava fo savat e ri fefiai la palou iri, “A so ta mo nabe' fo savat?”

¹³ Taasaxa saxanofuna ri suaxan nari e ri kuus, “Ri fo num temasaat.”

Na Pita A Kuusan A Lagasai Roxo

¹⁴ Na Pita a tigina xuvul pana mu yaamut sangafilu saxa pana saxa e a ferawai xe sina malila. Nane xukulai malaanabe', “Ai, mi Juda e nami aava mi taxa waan fataalin nabe' Jerusalem, ne taa xuus fatexaas nami pana so ta mo fo savat iau, langaiiu. ¹⁵ Nemaam nabe', maam pife num malaan se' mi lamon pana. Naboxo faasilak 9 oklok la paanen mon e mi texaas o taara pi nunum la paanen. ¹⁶ Piau, lokavai mupiis, lana Xakalayan Taap, na Joel, a mataa ina kuus fatuxai, a ferawai pana maana mo aava savat tanin malaanabe':

¹⁷ A Piran a kuus, ‘La fataxapiak ina yaan, nenia xa, ne taa tamana tiuan a Vovau Xaradak siak. E ne taa fabas a mu rabuna xapiak pana. A mu rafulak simi ri taa kuus fatuxai; a mu xulau simi ri taa xalum a xaxaalua e a mu matalava simi ri taa mif. ¹⁸ Aang, lana mu yaan aapave, xuluna mu sisiak siak, a mu tomexaan e lutefin xapiak, ne taa tamana tiuan a Vovau Xaradak siak e nari, ri taa kuusan fasavat a ferawaiian siak. ¹⁹ E ne taa faxalit a maana mo fa'ipul laa'ui la finavata e a maana fakalimaan malaan sena ria, fata e vata maxata lapi la xavala. ²⁰ E vaxa a ngaas i taa maat e a matana fulun i taa vuung malaan sena ria. A maana mo aanabe' ri taa savat xena fakalimaan a yaan lava ina ulaamaanan sina Memai. ²¹ Lana yaan aave, nase' ta

rabuna ri taa fenung xe sina Piran pana
mamaaluxan sina, ri taa kaaxup.’ *Jol*
2:28-32

²² “Nami mu Israel, langaiu: na Yesus ti
Nasaret, a Piran a turoxoian nane. E pana gutan
sina Piran, nane xo fo vil a maana faisok ina
gutan e mo fa'ipul la palou imi. A maana mo
aanabe' ri faxalit fatexaas nami o a Piran fo fenge.

²³ E a Piran xo lana texaasan e vubuxanan sina,
a texaas o mi taa yot na Yesus. E nami, pana
xakaavangan sina mu rabuna saat, mi punuxe
layaan mi niil fataxutane laa'ui xuluna bolo.

²⁴ Nami xa, mi punuxe. Taasaxa Piran xo a fatatoi
fa'ulie e mulus tapine sena maasaxan ina maatan
senaso a maatan a pi ta gutan fexaxaas xena tao
fatateak vulan na Yesus.

²⁵ “Lana Xakalayan Taap, a butaara, na Devit, a
kuus pa Yesus malaanabe',

‘Nenia, ne xalum a Piran a waan vulai lanoga.
Senaso nane waan la pamuaan siak, ne taa
pife mataut.’

²⁶ E vaxa ferawai fulaa malaan,

‘A viuga a nanam e ne ferawai pana faama-
maasan. Ne taa pife mataut sena maatan

²⁷ senaso no taa pife ta'ulanau lana bina
ina mamaat.’

E vaxa malaan laa,

‘A mataa failai siim taa pife masiik. ²⁸ No faxalit
famatavasau pana vilaana ina toyan e no
taa fabasau pana merawan la mataam.’

Yng 16:8-11

²⁹ “Naboxo, mu fetinan, ne taa xuus tuunei
nami pa butaara, na Devit. Nane xo fo maat e

a mu rabuna ri fo xaafane. A bina ina mamaat sina taxa waan fefexaxaas a yaan aanabe' tanin.

³⁰ Na Devit ve a mataa ina kuus fatuxai e a texaas o a Piran a kuus fanai lapaana isin sina xa o a saxa yaya si Devit i taa nai la vavena nai piranan sina, malaan sena. ³¹ Senaso na Devit a texaas sena maana mo aava ri taa savat, nane ferawai pana to fa'ulaian si Krai layaan a kuus o a Piran i taa pife ta'ulane lana bina ina mamaat e vaxa a vipin ina i taa pife masiik pave. ³² E lana yaan aanabe' a Piran a fatatoi fa'uli na Yesus e nemaam xapiak xa, maam xalume. ³³ E vaxa a Piran a siak falak na Yesus xe la pamuaan sina e nane xo saxam a Vovau Xaradak aava na Tamana fo xuus faneie pana. E a maana mo aanabe' aava mi xalume e langaie tanin, ri savat sena Vovau Xaradak sina Piran. ³⁴ Na Devit xo pife laak xe laa'ui la xunavata taasaxa nane kuus,

'A Piran a xuus a Memai siak, "Nai la pamuaan siak fefexaxaas ³⁵ ne taa timin a mu xaiyaas siim lapaana kaam malaan sena mo ina vaapaas."

Yng 110:1

³⁶ "E voxo, nami mu Israel, mi taa texaas se Yesus aava mi fo niil fataxutane laa'ui xuluna bolo, o a Piran a fa'isine pana ro isin molava paaliu; a Memai e na Mataa Failai."

³⁷ Layaan a rabuna ri langaie, ri lamon tifi nari xa pana vilaana saat siri. E ri fin na Pita e mu yaamut, "Ai, mu timaam, maam taa vil a so?"

³⁸ Na Pita a sui nari, "Mi taa muluk a maana vilaana saat simi e mi taa puk a lamonan saat simi. E nami xapiak mi taa fasufan lapaana isi Yesus talo a Piran i taa lamon tapin a maana

vilaana saat mi fo mo vile. E mui, mi taa siak a tatavai sina Piran aava Vovau Xaradak. ³⁹ A kuus fanaian aanabe¹ ve xami e mu rafulak simi e xana mu rabuna la mu bina xapiak aava Piran a siak fati nari xena namkai.”

⁴⁰ E mui na Pita a nung faagutan nari e a kuus, “Fakaxup nano sang xasena fakasanaman aava i taa savat lumui xuluna mu rabuna saat.” ⁴¹ E voxo nari aava ri kuus turoxo pana ferawaian si Pita, ri fasufan. E a xakatan iri fexaxaas sena 3,000.

⁴² Lavaxa, ri waan xuvul pana mu yaamut xena siaxaana masaman. Ri fangaasik e ri fangan faxuvul e ri fenung xe sina Piran lana waanan siri. ⁴³ A mu rabuna xapiak ri ipul sena maana mo fa'ipul e maana mo ina gutan aava mu yaamut ri vesane.

⁴⁴ A mu rabuna aava ri namkai, ri taagul xuvul e ri femiraaxan a maana mo siri. ⁴⁵ Ri faasot pana maana mo siri e ri maa lisan a faat ina xena xavang nari aava ri piau ta faat. ⁴⁶ La maana yaan ri taxa lo faxuvul pe la tang lifu lotu e ri fangan xuvul pe la lifu siri pana vilau roxo. ⁴⁷ Ri kuus fati a isina Piran pana merawan. E xasano rabuna ri faamamaas pana vilaana siri. A Piran i taxa lo falak a xakatan iri la maana yaan.

3

A Vil Faroxoiaana Saxa Mataa Tamu Maalapen

¹ Saxa yaan faasilak leaaf, la 3 oklok, na Pita nare Jon re taxa laak xe lana tang lifu lotu xena fenung xe sina Piran. ² Pave la matana vaabat lava ina tang lifu lotu aava ri xalie pana Yalaxau Magaaf, a toxan a maalapen. Nane toxane ti la

modaxan sina e la maana yaan xapiak saxanu tuvaat ri fuuna yaase xe la Yalaxau Magaaf aave e faneie pave xena nung faat sina rabuna aava ri taxa laak xena naangus. ³ Layaan nane xalum na Pita nare Jon re taxa laak vaxa, nane fin nare pan' ta faat. ⁴ E na Pita xuvul pa Jon re xalum fatateaxe e na Pita a xuuse, “Xalum fatateak nemaame.” ⁵ E voxo, a maalapen a xalum fatateak nare senaso nane lamon o re taa tavaie pana saxa mo.

⁶ E mui na Pita a kuus laa, “Ne pi ta faat, taasaxa ne taa tavai nano pana xasa mo, lana gutan ina isi Yesus Kraisi ti Nasaret— sangas.” ⁷ E na Pita a tao a pamamuaan sina mataa aave e xavang fatiginei a maalapen. E fataapus, a ro kana xapiak re fo roxo. ⁸ Nane xo tigina faroxo e sangas tapang xolai. Nane sangas e lalaas faagut e a kuus fati a isina Piran. E mui, nane laak xe la tang lifu lotu xuvul pa Pita nare Jon. Nane sangas e lalaas e kuus fati a isina Piran.

⁹ A mu rabuna pe la lifu aave ri xalum nane taxa sangas xolai e kuus fati a isina Piran. ¹⁰ E ri xalum taraxali nane a mataa tamu maalapen aava fuuna nai la Yalaxau Magaaf xena fenung faat xe sina rabuna. E nari, ri ipul faagut e ri pangaa senaso ri pife texaas o nane a roxo malaafaa.

Na Pita A Kuus Famatavas Pana Vil Farox- oiaana Maalapen

¹¹ Lavaxa, a mataa tamu maalapen i taxa doxot xolan na Pita nare Jon e a mu rabuna ri ipul faagut e ri falapukmaan xe sirutul lana saxa nobina ina tang lifu lotu aava ri xalie pana Bina si

Solomon. ¹² Layaan na Pita a xalum a ipulan sina mu rabuna, nane xuus nari, “Mu Israel, senasou mi xalum fatateak nemaatul? Naak mi lamon o maame fo vil fasasangas a mataa aanabe' pana gutan o roxoyan simaame, bo? Piau! ¹³ A Piran si Abrahem, Aisaak e na Yaakop ve a Piran sina mu butaara, nane tavai a sisiak sina, na Yesus, pana isin lava layaan nane fatatoi fa'ulie ti la maatan. Nami, mi tavai a mu paamua simi pana xena punuxaana. E na Pailat, a memai ti Rom, nane tafo mulus tapine, taasaxa mi bai. ¹⁴ Na Yesus naang, a vilaana sina a xaradak, taasaxa mi baiane. Mi fin na Pailat o i taa mulus tapin a saxa mataa ina punuk mataa la vepen sina. ¹⁵ E mi punuk a mataa aava tavai netaara pana toyan tuuna, taasaxa Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan. E maam xalum tuuneie. ¹⁶ A mataa aanabe' xo, a mataa tamu maalapen aava mi texaas sena, a gutan si Yesus a vil faroxoie. Lana gutan e namkaian se Yesus, a mataa aanabe' i taxa tigma faroxo la matami.

¹⁷ “Naboxo mu fetinan, ne texaas o nami e mu paamua simi, mi fo vil a mo mosaat aanabe' lana vungutan simi. ¹⁸ Taasaxa lumua, a mu rabuna ina kuus fatuxai ri fo kuus o a Mataa Failai sina Piran i taa maasak faagut.” E tanin a mo aanabe' fo savat tuuna la matavas. ¹⁹ E voxo tanin, muluk a vilaana saat simi e puk a lamonan simi talo a Piran i taa lamon tapin a maana vilaana saat simi e a Yaan ina Fangaafusan Tuuna i taa savat sena Memai ²⁰ e a Piran i taa feng a Mataa Failai, na Yesus aava nane fo siak fatie, xe simi. ²¹ Taasaxa nane xo taa waan la xunavata fefexaxaas a yaan a

Piran i taa vil fafa'ui a maana mo xapiak malaan sena mu rabuna ina kuus fatuxai ri fo kuusan famatavase. ²² Na Moses aava mataa ina kuus fatuxai sait, a kuus pa Yesus malaan:

‘A Memai, a Piran simi, i taa feng fasavat a saxa mataa ina kuus fatuxai ti la palou imi malaan sena fo fengau. E a mataa aave mi taa langai faagutan a maana mo i taa xuus nami pana.’ *Vpt 18:15,18*

²³ Nase' ta rabuna ri langai pesalai, a Piran i taa ti votan nari xasena mu rabuna sina e ri taa maat.”

²⁴ “Aang, na Samwel e a mu rabuna ina kuus fatuxai lamina, ri fo kuusan famatavas a yaan ina savatan sina Mataa Failai sina Piran. ²⁵ A mu kuus fanaian sina Piran aava mu rabuna ina kuus fatuxai ri fo mo kuusane, nari va xataara xapiak. E vaxa, a kuus fanaian sina aava nane tavai a mu bumi pana, i taa xafut netaara xapiak sait. A Piran a xuus na Abraham pa Yesus malaan:

‘A mu rabuna xapiak la xavala ri taa siak a roxoyan sena yaya siim.’ *Tpt 22:18; 26:4*

²⁶ Layaan a Piran a siak fati a sisiak sina, nane fenge xe simi paamua. E nane taa fafaamamaas nami layaan a puk tapin nami xasena maana vilaana saat simi.”

4

A Mu Memai Ina Lotu Juda Ri Kuus Votan Na Pita Nare Jon Sena Fepitaa Pa Yesus

¹ Saxano paamua ina lotu Juda xuvul pana memai keptin sina mu rabuna ina faxatangaana tang lifu lotu e saxano Sedusi sait, ri savat si Pita nare Jon layaan na Pita taxa ferawai xe sina

mu rabuna. ² Nari, ri marala senaso a rovaat naang re taxa lo fapiti a mu rabuna pa Yesus e to fa'ulaian ti la maatan sina. E vaxa re xuus a malila o a mu rabuna taa to fa'ulaa lamina maatan siri senaso na Yesus a to fa'ulaa. ³ Nari mu matalava aave ri marala faagut e ri yot na Pita nare Jon. Taasaxa ngaas faasilak i rul e voxo ri timin nare lana lifu ina vipisan fefexaxaas a yaan mui. ⁴ Taasaxa maana rabuna xaves, faasilak 5,000, ri langai se Yesus e ri namkai.

⁵ A yaan mui, a mu paamua e mu matalava xuvul pana mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai sina Piran, ri faxuvul pe Jerusalem. ⁶ Na Aanas, a memai priis, a taagul pave, e na Kaiafas, Jon e na Aleksanda e saxano tau Aanas, ri taagul pave sait. ⁷ Nari, ri xel fasavat na Pita nare Jon e re maa tigina lanori la bina ina tiisan. Re tigina pave e saxano tau Aanas ri fin nare, “Me vil faroxoi a maalapen aanabe' malaafaa? Pana so ta gutan? Lapaana gutan ina isise'?”

⁸ Na Pita, pana gutan sina Vovau Xaradak, a sui nari, “Nami, mu paamua sina rabuna e mu memai, ⁹ tanin, mi taxa xel fatiginei nemaame sena faisok roxo maame fo vile sena maalapen aanabe' e mi taxa fin nemaame, ‘Nane naboxo a roxo malaafaa?’ ¹⁰ Lavaxa, maame vubuk o nami e mu rabuna xapiak ti Israel, mi taa texaas o mi fo punuk na Yesus Kraisi ti Nasaret, taasaxa Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan. E lapaana gutan si Yesus naboxo a mataa naang taxa tigina la matami e fo roxo xapiak. ¹¹ A xakalayan sina Piran a ferawai pa Yesus malaan layaan i taxa kuus pana newai:

‘Nami mu rabuna ina vavesai, mi baian a wai aave taasaxa a Piran fo famati fa'ulie la vepen ina pungan fataxapiak.’* *Yng*
118:22

¹² Pi ta xasa mataa fulaa a fexaxaas sena fakaxup netaara, na Yesus sang mon. A Piran a siak fatie xena fakaxup netaara e nane sang mon a salan ina roxoyan.”

¹³ Layaan ri xalum na Pita nare Jon re pife mataut, ri ipulan a vilaana sire senaso ri texaas o nare, re pi ta texaasan, re rovaat palau mon. E mui, ri lamon fa'uli a rovaat aave o re fo waan xuvul pa Yesus. ¹⁴ E vaxa ri xalum a mataa tamu maalapen taxa tigina lanori e ri matakasam palau mon. ¹⁵ E voxo, ri feng nare xe lamalei talo ri taa ferawai faxuvul. ¹⁶ Ri fefiai, “Taara taa vil a so pana rovaat aanabe!? A mu rabuna xapiak pe Jerusalem ri texaas sena mo fa'ipul molava re fo vile e taara pife fexaxaas sena kuus o a bitan. ¹⁷ Taara baian a xasanofuna ri taa langai sena. Lavaxa, taara taa kuus bukan nare talo re taa pife ferawai fulaa pana isi Yesus.”

¹⁸ E bak, ri xel fulan nare e ri fasei faagutan nare o re taa muta ferawai o fepitaa fulaa pana isi Yesus. ¹⁹ Taasaxa na Pita nare Jon re sui nari e re kuus, “La matana Piran, nami sang mi lamon faati o a peraroxo naak, maame taa langai simi e pife sina Piran? ²⁰ Maame taa lo ferawai pana maana mo xapiak maame fo xalume e langaie.”

²¹ Fulaa, a mu paamua ri fasei faagutan nare e mui, na Pita nare Jon re ta'ulan nari. Ri

* **4:11:** o: nami, mu rabuna ina vavesai, mi baian a faat aave taasaxa Piran fo timine la vepen ina faat mata.

pife lamon pana fakasanamaan nare senaso a mu rabuna ri kuus faasiroxo xe sina Piran pana faisok roxo nane fo vile ²² senaso a mataa tamu maalapen a toxane pana mariaas sangafilu talafaat.

A Mu Rabuna Aava Ri Namkai Ri Fenung

²³ Layaan na Pita nare Jon re ta'ulan a mu paamua aave, re fe xuus fatexaas a mu fesing sire pana fefasaian sina mu memai priis e mu matalava. ²⁴ Layaan ri langaie, a xunus iri a faxuvul e ri fenung xe sina Piran e ri kuus, "Piran pana Gutan Xapiak, nano sang mon no fo vesan a vata, xavala, laman e a maana mo xapiak lana. ²⁵ E sena Vovau Xaradak siim no fo ferawai la ngusuna sisiak siim, na tamamaam, na Devit malaan:

"Xenaso a mu rabuna aava ri pife Juda ri sarak?

Xenaso a mu Israel ri lamon faagut pana mo ri vungut sena?

²⁶ A mu memai king la mu bina, ri faigotan nari xa

e a mu paamua ri faxuvul xena tisui a Piran e a saxa aava nane fo noxole, a Mataa Failai sina." *Yng 2:1,2*

²⁷ A tuuna, na Herot nare Ponsus Pailat, a ro memai ti Rom, re fesavat sina mu Rom e mu rabuna ti Israel pe Jerusalem e ri fexuus kasam xena fasivi a Sisiak Xaradak siim, na Yesus aava nano Piran, no fo noxole. ²⁸ Lana gutan e texaasan siim a so ta mo no lamon faati o i taa savat, nari xo, ri fo fasavate. ²⁹ E naboxo, Memai, langai a kasalan siri e fagut a xunus imaam, mu sisiak siim, xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo

siim. ³⁰ Talangaimaan xe simaam pana gutan xena vil faroxoiaana rabuna e xena vil fasavat a mo fa'ipul e maana fakalimaan lapaana isin sina Sisiak Xaradak siim, na Yesus.”

³¹ Lamina fenungan siri a nobina aava ri faxuvul lana a radakui e a Vovau Xaradak a fabas nari e ri fexuusan fasavat a ferawaian sina Piran pana gutan.

A Fangaasixan Sina Mu Rabuna Aava Ri Namkai

³² A mu rabuna aava ri namkai, ri faxuvul lana lamonan e nasaman siri. Pi ta mataa felamon saxaie pana maana mo xapiak sina. Taasaxa ri femiraaxan a maana mo siri. ³³ Pana gutan molava paaliu, a mu yaamut si Yesus ri lo kuusan a to fa'ulaian si Memai Yesus e a Piran a tavai nari pana xakaavangan xatam molava sina. ³⁴ Piau ta saxa la palou iri fe piau ta mo, senaso a rabuna pana maana mo xaves ri faasot pana xavala o lifu siri e siak a maana faat ina ³⁵ e ri maa tatavai pana xe sina mu yaamut. E nari, ri tavai a mu valagof pana.

³⁶ Na Yosep, a saxa ti lana pabung si Livai aava ri luxe pe Saipras, i taxa waan. A mu yaamut ri xalie pana xasa isin, na Baanabas, a malasuf ina a malaan: a mataa ina fagutaana rabuna. ³⁷ Nane faasot pana xavala sina e tavai a mu yaamut pana mu faat xapiak ina.

5

A Piran A Tiis A Faasaalan Si Ananias Nare Safaira

¹ Taasaxa saxa mataa, isina na Ananaias, xuvul pa naasana, na Safaira, re faasot pana saxa nex-avala sire. ² Nane tavai a mu yaamut pana faat, taasaxa nane pife tavai nari pana faat xapiak. Nane faxarang a saxano faat e na naasana a texaas sena.

³ Layaan na Ananaias fe lisan a faat xe si Pita, na Pita a fine, “Ananaias, xenaso no langai si Setan talo i taa fabas a xunus ima e voxo no bit a Vovau Xaradak pana mamareiai ina xavala?” ⁴ Paamuina yaan no faasot pana, a nexavala aave ve siim e lamina yaan no faasot pana, a mu faat aave ve siim. A so ta mo a valam nano e no felamon malaan e voxo no vil a vilaana saat malaanabe!? No pife bit a rabuna, no fo bit a Piran.”

⁵ Layaan na Ananaias a langaie nane poxo e femaat marasaxa. Nari aava ri langaie, ri mataut faagut sena fakasanaman aanabe!. ⁶ E mui a mu xulau ri filimaan e ri maa xafute e ri yaase e ri fe xaafane.

⁷ Lamina awa talatul, na naasana savat. Taasaxa pife texaas sena so ta mo fo savat se lavana. ⁸ Na Pita fine, “Nabe! a faat xapiak ina xavala aava me fo faasot pana, bo?”

E nane suie, “Aang, a mamareiai ina xavala movoxo.”

⁹ E na Pita a xuuse, “Xenaso me faxuvul pana lamonan malaan? Naak rao me tafang a Vovau Xaradak sina Piran? Kaalum, a mu xulau aava ri xaafan na lavaam, naboxo ri taxa ulaamaan e ri taa xaafan nano sait.”

¹⁰ E fataapus, nane poxo maat. Nari mu xulau ri tingin nane maat e ri yaase e ri fe xaafane

la ta lavana. ¹¹ A mu rabuna aava ri namkai e xasano rabuna sait, ri langai sena e ri mataut faagut paaliu.

A Mu Yaamut Ri Vil Faroxoi A Mu Rabuna Xaves

¹² A mu yaamut ri taxa lo vil a maana mo fa'ipul e maana mo ina gutan la palou ina rabuna. E mu rabuna aava ri namkai, ri fuuna faxuvul lana saxa nobina ina tang lifu lotu aava ri fa'isine pana Bina si Solomon. ¹³ E nari aava ri pife namkai xo, ri pife lalamon temasaat pana faxuvul xuvul pari, senaso ri mataut ulaa ri tamaa maat. A tuuna, ri suai faagut sena mu rabuna aava ri namkai e ri pife kawaasan a faxuvulan siri. ¹⁴ E la maana yaan xapiak, a xakatan ina mu rabuna aava ri namkai, taxa lo molava et. ¹⁵ A mu rabuna ti Jerusalem ri langai sena maana mo a mu yaamut ri fo vile e voxo ri siak fasavat a maana rabuna aava ri giis e ri fe famati nari la vangana salan talo a xaxaalua i Pita i taa poxo xuluri layaan i taxa sangas et e ri taa roxo fulaa. ¹⁶ E a mu rabuna ti la nu bina falet la xasing vaxa ri lisanmaan a mu rabuna aava ri giis e nari aava mu vovau saat fo vao nari, xe si Pita e mu yaamut talo ri taa roxo e nari xapiak ri roxo.

A Mu Memai Ina Lotu Juda Ri Tivotan Fulan A Faisok Sina Mu Yaamut

¹⁷ A memai priis xuvul pana mu tauna aava mu Sedusi, ri savat sina mu yaamut xena tivotanaana faisok siri. A mu paamua ina lotu ri xinaas senaso a xakatan ina rabuna aava ri namkai, taxa lo molava et. ¹⁸ E voxo ri maa yot a mu yaamut e timin nari lana lifu ina fakasanaman. ¹⁹ Taasaxa

la xunavung, a angelo sina Piran a savat siri e kas a matana lifu aave e lisan nari xe lamalei. ²⁰ E a xuus nari o ri taa falet xe la tang lifu lotu xena xuus fatexaas a mu rabuna pana toyan xe vulai.

²¹ Nari, ri faxa'usi a kuusan sina angelo aanabe' e ri laak xe lana tang lifu lotu la paanen paaliu e ri tangpat pana fepitaa fulaa.

Layaan a mu paamua ina lotu xuvul pana mu tauri, nari aava ri xali nari pana Saniidrin, ri maa savat la lifu ina tiisan, ri feng a saxanofuna xe la lifu ina vipisan xena xelaana mu yaamut. ²² A rabuna ina faxatang a tang lifu lotu, ri fe savat pave, taasaxa mu yaamut ri malit. Ri fe xuus fatexaas a mu matalava e memai keptin siri pana ²³ e ri kuus, “Maam fe savat pave la matana lifu ina vipisan e a matana xaxawa e a mu rabuna ina faxatang a lifu aave ri taxa waan. E layaan ri kase, piau ta rabuna lana.” ²⁴ Layaan a mu memai priis e memai keptin ri langai a ferawaian siri, ri lalamon pana so ta mo naboxo i taa savat.

²⁵ Layaan a mu matalava ri taxa fexuus, saxa mataa maa savat siri e a xuus fatexaas nari, “A mu rabuna aava mi fo yot nari lanef, ri taxa waan la tang lifu lotu laa e ri taxa fapiti fulan a rabuna.”

²⁶ A mu rabuna ina faxatang a tang lifu lotu xuvul pana memai keptin siri ri falet e ri fe xel faroxoi a mu yaamut ulaa mu rabuna aava ri taxa langai sina mu yaamut, ri tamaa marala e tamaa soxoi nari mu Saniidrin pana faat.

²⁷ Ri fatiginei a mu yaamut la matana mu matalava ti la Saniidrin e a memai priis a xuus nari, ²⁸ “Maam fo kuus bukan nami o mi muta fepitaa fulaa pana isin aanabe'. Taasaxa mi fo

yuuf a rabuna xaves ti Jerusalem pana fepitaian simi. Naak mi taxa vubuk timin a maatan sina mataa aanabe' xulumaam, bo?"

²⁹ Na Pita e mu yaamut ri sui a ferawaian siri, "Nemaam taa usi a ferawaian sina Piran e pife sina mataa malaan setaara. ³⁰ A Piran sina mu tamataara fo fatatoi fa'uli na Yesus ti la maatan, nane aava nami fo punuxe layaan mi niile xuluna bolo. ³¹ E a Piran a xel faneie la pamuaan sina e tavaie pana vepen xena paamuian a maana mo xapiak e fa'isine pana Nges ina Vil Fatato talo a mu Israel ri taa toxan a yaan xena puxaana vilaana siri. E nane taa lamon tapin a mu vilaana saat siri. ³² Nemaam xuvul pana Vovau Xaradak aava Piran a tavai a mu rabuna aava ri namkai pana, nemaam xapiak, maam xalum a maana mo aanabe' e maam taxa fepitaa pana sait."

³³ Layaan ri langai a ferawaian sina mu yaamut ri marala faagut e ri buk punuk nari. ³⁴ Taasaxa saxa Ferasi, a isina Gameliel, a mataa ina fepitaa pana vuputkai sina Piran, nane tigena la palou iri. A rabuna, ri suai sena e voxo ri fuuna langaie e nane kuus, "Feng nari xe lamalei." ³⁵ Ri falet xe lamalei e mui na Gameliel a kuus, "Mu Israel, mi taa lalamon faroxo pana so ta mo mi taa vile pari. ³⁶ Lumua, na Teudas a savat e a kuus o nane sang a matalava e faasilak a mu rabuna 400 ri usie. Taasaxa, xasanofuna ri punuxe e a mu rabuna aava ri usie ri tapisi fepatok e a faisok sina xo malit. ³⁷ Lami Teudas, lana yaan ina fakataana rabuna, na Judas ti Galili a savat e paamuian a saxano rabuna e ri tisui a gavamen ti Rom. Nane sait, ri punuxe e a mu fangaasik sina, ri sinuf.

³⁸ E voxo, ne taa fasei nami, ta'ulan a mu rabuna aanabe'. Tamo ri taxa faisok lapaana gutan sina mataa mon, malaan sena rovaat aava taara mo kuusane, a faisok siri i taa poxo. ³⁹ Taasaxa tamo ri taxa faisok lapaana gutan sina Piran, mi pife fexaxaas sena fa'onam nari senaso mi taa tingin nami xa mi taxa tisui a Piran."

⁴⁰ E voxo, a mu rabuna ri langai a ferawaian si Gameliel e ri xel falak fulan a mu yaamut e ri saaxan nari. Lamina saaxanaan nari, a mu matalava ri fasei faagutan nari o ri muta fepitaa fulaa pana isi Yesus e ri feng tapin nari.

⁴¹ A mu yaamut ri ta'ulan a lifu ina tiisan e ri merao. Ri texaas o a Piran a faamamaas pana vilaana siri senaso nane turoxo o nari, ri taa siak a maasaxan malaan sena vilaana a rabuna ri mo vile se Yesus. ⁴² La maana yaan lana tang lifu lotu e la maana mu lifu sina rabuna, a mu yaamut ri taxa lo fepitaa e ri kuusan fasavat a Lagasai Roxo o na Yesus ve a Mataa Failai sina Piran.

6

A Mu Rabuna Aava Ri Namkai Ri Siak Fati A Rabuna Xakaavang Pisiguak Xena Femiraaxan A Fanganan

¹ Lana yaan aapave, layaan a xakatan ina rabuna aava ri usi na Yesus taxa lo laak saa, a mu Juda ti la bina Griik, ri ferawai faaxaves sena mu Juda ti Judia, senaso a lutefin nakmaal siri aava mu tomexaan siri fo maat tapin nari, ri pi sisiak faroxoi a fanganan lana yaan ina tatavai pana fanganan. ² E voxo, nari mu yaamut sangafilu saxa pana taragua, ri xel faxuvul a mu

rabuna aava ri namkai e ri kuus, “Maam taa pife faisok pana tavaiaan nami pana fanganan senaso maam toxan a faisok xaves xena fepitaa pana maana ferawaian sina Piran. ³⁻⁴ Mu fetinan, siak fati ta nu mataa pisiguak xena tavai nami pana fanganan. Mi taa fati nari aava ri bas pana Vovau Xaradak e ri masam pana vilaana roxo. E maam taa tavai nari pana ngavuk ina tatavai talo maam taa toxan a yaan fexaxaas sena fenung xe sina Piran e fapiti a mu rabuna.”

⁵ A mu rabuna ri turoxo pana ferawaian siri e voxo, ri siak fati na Stefan, a mataa aava bas pana Vovau Xaradak e namkaian tuuna. E vaxa, ri fati na Filip, Prokos, Nikano, Timon, Pamenas e namaa Nikolas ti Antiaak, a mataa ti Griik aava puk a vilaana sina e fesavat saxa Juda sait. ⁶ Mui, ri lisan a nutuvaat aanabe' xe sina mu yaamut e ri xuus nari, “Nabe' a nutuvaat maam fo siak fati nari pana ngavuk ina tavaiaana rabuna sitaara pana fanganan.” E a mu yaamut ri turoxo pana e ri timin a mari la putuna nutuvaat pisiguak aanabe' e ri fenung xe sina Piran pari. ⁷ E voxo, a ferawaian sina Piran a fala fepatok fataapus e a xakatan sina mu rabuna aava ri usi na Yesus taxa lo laak fataapus. E mu paamua xaves ina lotu Juda sait, ri puk a lamonan siri e ri usi a vilaana si Yesus.

Ri Yot Na Stefan

⁸ Na Stefan aava bas pana xakaavangan xatam e gutan sina Piran, a vil a maana mo fa'ipul e mu faisok ina gutan la palou ina mu rabuna. ⁹ Taasaxa saxano rabuna Juda ti Aleksandria e Sairiin, nari aava ti lana lifu ina faxuvulan ri xali

nari pana 'nari aava ri tamu sisiak', nari xuvul pana xasano Juda ti Silisia e Esia, ri fegagelai xuvul pa Stefan. ¹⁰ Taasaxa ri pife fexaxaas sena tisuie senaso nane ferawai pana texaasan lapaana gutan sina Vovau Xaradak.

¹¹ E voxo, ri maraan fun a saxano rabuna e ri xuus nari malaan, "Mi taa falet e mi taa fe kuus o mi fo langai nane suaxan na Moses e a Piran."

¹² Ri fe kuus malaan e a ferawaian aanabe' a vil fatamasiak a maraleian sina mu rabuna e mu matalava e a mu rabuna ina fepitaa. E ri yot na Stefan e ri fe fatigineie lana lifu ina tiisan. ¹³ Ri xel fasavat a rabuna ina kuus xakaavang bit e nari, ri bit tifi na Stefan e ri kuus, "A mataa aanabe' taxa lo ferawai fasaat vulai sena tang lifu lotu aanabe' e sena vuputkai si Moses. ¹⁴ E vaxa maam langai nane kuus o na Yesus ti Nasaret i taa kawaasan a bina aanabe' e i taa puk a maana vilaana na Moses fo xuus netaara pana."

¹⁵ Nari aava ri taxa nai la lifu ina tiisan, ri xalum fatateak na Stefan senaso ri xalum a nonau ina a rarapak malaan sena angelo.

7

Na Stefan A Ferawai Pana Vilaana Sina Mu Buri

¹ E mui a memai priis a fine, "A ferawaian aanabe' a tuuna, bo?"

² E na Stefan a suie, "Mu fetinan e mu matalava, langaiu. A Piran Pana Miridingan Molava a savat xe si tamataara, na Abraham, layaan nane waan pe Mesopotemia, paamuina waanan sina pe Haran. ³ E a Piran a xuuse, 'Ta'ulan a bina

aanabe' e mu rabuna siim e no paan xe la bina aava ne taa faxalit nano pana.' *Tpt 12:1*

⁴ “E voxo, na Abraham a tamasiak e ta'ulan a bina Saaldia aava waan pe Mesopotemia e fe taagul pe Haran. Lumui lamina maatan si tama Abraham, a Piran a fenge xe la bina aanabe' aava mi taxa taagul lana tanin. ⁵ Nane pife tavai na Abraham pa ta xavala o maana mo, taasaxa nane kuus fanai xe sina o nane e a mu buna lamina, ri taa toxan a xavala aanabe'. Naapalaan lana yaan aapave na Abraham pi ta lak lunai. ⁶ A Piran a xuuse malaan, ‘A mu bum, ri taa waan la bina patak malaan sena mu topen e ri taa sisiak pave. E a mu paamua ina bina aave ri taa vil pengan nari fefexaxaas a mariaas 400 fo taxapus.’ ⁷ A Piran a kuus fulaa, ‘Taasaxa, ne taa fakasanam a rabuna aava ri fayaasok a mu Juda. E lumui a mu Juda ri taa ta'ulan a bina aave e ri taa filimaan xe siak e ri taa nangus nenia nabe!’ ⁸ E vaxa a Piran a tavai na Abraham pana vilaana ina vuputuk sait. A vilaana aanabe' a faxaalit o na Abraham a turoxo pana kuus fanaian sina Piran. Na Abraham a fasavat a lak tuaan sina, na Aisaak. E lamina luluuxan sina, la fapisiktulaana yaan, na Abraham a usi a ferawaian sina Piran e a putuk na natuna. E lumui na Aisaak a fasavat na Yaakop e na Yaakop a fasavat a mu rafulak tomexaan sangafilu saxa pana taragua. Nari ve ri tamana mu pabung ti Israel.

⁹ “A mu tamana Israel ri xinaasan a tiri, na Yosep, e ri faasot pana xe sina rabuna ti Isip. Pave, nane sisiak siri, taasaxa lana yaan aapave, a Piran a waan xuvul pana ¹⁰ e xavange lana maana

lagafan sina. Nane tavai na Yosep pana texaasan molava e voxo a siak a roxoyan sina piran king ti Isip, na Fero. E lumui a piran king aave a siak fatie xena faxatangaana maana mo sina.

¹¹ “E mui, a song molava a savat lana bina Isip e Kenan. A mu matalava sitaara ri lagaf paaliu pana sengaana fanganan. ¹² Layaan na Yaakop a langai o ri toxan a fanganan pe Isip, nane feng a mu tamataara xe pave. ¹³ La fataraguiiana ulaian siri xe pe Isip, na Yosep a xuus fatexaas a mu tina o nane ve a saxa ti la palou iri. E vaxa na Fero a siak a texaasan sena mu matafetama si Yosep. ¹⁴ E lumui, na Yosep a fefeng pa tamana, na Yaakop, e a mu tina xuvul pa ninari. Nari xapiak, ri sangafilu pisiguak pana pama. ¹⁵ Na Yaakop xuvul pana mu pabung sina, ri sivi xe kolapi Isip e ri fetaagul pave fefexaxaas sena yaan ri matalava e ri maat pave. ¹⁶ E ri lisan a vipin siri xe pe Sekam e xaafanan pave lana saxa liing ina mamaat aava na Abraham fo maraan faneie xasena matafetuaan si Amor pana saxano faat.

¹⁷ “A mariaas 400 fo falet xo e faasilak la yaan a Piran taa fasavat a kuus fanaian sina xe si Abraham, a xakatan sitaara pe Isip femolava piis. ¹⁸ A xasa piran king patak aava pife texaas se Yosep a paamuian na Isip. ¹⁹ E nane vil pengan paaliuan a mu rabuna sitaara e a xuus faagutan a mu butaara o layaan ri taa luk a mu popo ri taa tapin nari talo ri taa maat.

²⁰ “La yaan aave na nina Moses a luxe e nane pife nelak palau mon. Pana fulun talatul ri faxatange pe lana lifu si tamana. ²¹ E layaan ri timine pe lamalei a lak tefin si Fero a tingine

e faxatange malaan sena lak tuuna sina. ²² Ri fapiti na Moses pana maana texaasan xapiak ti Isip fefexaxaas nane matalava lana ferawaian e vilaana sina.

²³ “Layaan a mariaas sangafilu talafaat sina a savat, nane vubuk rao i paan i ti xalum a mu tina aava mu Juda. ²⁴ Na Moses a xalum a saxa Isip aava vil pengan a saxa Juda e voxo nane ti votan a Juda e nane xa punuk a saxa Isip aave. ²⁵ E na Moses a lamon o a mu rabuna sina ri taa texaas o a Piran fo fenge xena xavangaan nari, taasaxa ri pife texaas sena. ²⁶ A yaan mui na Moses a falet e fe savat sina ro Juda aava re taxa fevis. Nane vubuk rao i taa fadaarum nare e voxo a xuus nare, ‘Name, me ro fetinan mon, xenaso rao me fesopan name?’

²⁷ “Taasaxa saxa Juda aava vil pengan a xasa-funa, a sasagen tapin na Moses e a kuus, ‘Nase' fo siak fati nano xena paamuian nemaam? ²⁸ Naak rao no punuxau malaan sena saxa Isip lanef?’ ²⁹ Layaan na Moses a langaie a mataut e sinuf fataapus xe pe Midian e fe taagul pave malaan sena saxa topen. A tamai pave e a fasavat a ro lak tomexaan taragua.

³⁰ “Lamina mariaas sangafilu talafaat fe taxapus e na Moses a toxan a mariaas sangafilu pisiktul, a angelo a savat sina lana radaam ina fata, lana nolatan pe la xobingil la tana Put Sainai. ³¹ Layaan na Moses a xalume, a ipulan a xakaalaman ina. E a falet faasilak rao i xalum faroxoie e a langai a ling i Piran a kuus, ³² ‘Nenia ve a Piran sina mu bum, a Piran si Abraham, na

Aisaak e namaa Yaakop.’ Na Moses a radakui pana matautan e a bai kaalum.

³³ “A Piran a seie, ‘Siak tapin a ro ‘slipa’ siim. A bina aamove no taxa tigena lana, a bina failai.

³⁴ Ne fo xalum tuunei a vilaana saat aava ri vile xe sina mu rabuna siak pe Isip. E ne fo langai a taangiisan siri e naboxo ne sivimaan xena mulus tapin nari. Filimaan faasilak, ne vubuk o ne taa feng fa’uli nano xe pe Isip.’

³⁵ “Na Moses aanabe¹ ve a saxa naang aava mu Juda fo tisuie e ri kuus, ‘Nase¹ fo siak fati nano xena paamuian nemaam?’ A Piran fatak xa a siak fati na Moses e a fenge xena paamuian nari e mulus tapin nari. E a angelo aava savat la nolatan aave a xuus fatexaase pana. ³⁶ Nane a paamuian fasavat nari ti pe Isip e a fasavat a maana mo fa’ipul e maana faisok ina gutan pe Isip e la tana Taas Vung e pana mariaas sangafilu talafaat fulaa lana bina vingil.

³⁷ “Na Moses naang a xuus a mu Israel, ‘A Memai, a Piran simi, i taa feng fasavat a saxa mataa ina kuus fatuxai ti la palou imi malaan se¹ nane fo fengau. E i taa fenge xe simi.’ ³⁸ Na Moses a waan xuvul pana mu Israel pe la xobingil. Nane waan xuvul pana mu butaara e xuvul pana saxa angelo laa’ui la Put Sainai. E a Piran a tavaie pana lagasai ina toyan xataara.

³⁹ “Taasaxa langai, a mu butaara, ri fo fepaluan a ferawaian sina. E ri gigirane e lana lamonan siri ri lamon fa’ulaa xe pe Isip. ⁴⁰ Ri xuus na Eron, na ti Moses, malaan, ‘Vesan ta piran xena paamuian netaara. Na Moses aava paamuian netaara ti pe Isip, maa vungut sena

pevoxoxo fo falet. Taara vungut o a so ta mo a savat sina.’ ⁴¹ Lana yaan aave ri vesan a maaradaang ina bulmakau e ri tatavai xe sina pana fanganan. E ri vesan a matafanganai xena faamamaas pana mo aava nari xa ri fo vesane. ⁴² E a Piran a ti taaluugan nari. E voxoxo, ri nangus a mu vapara e xasano maana mo malaan. E nabe' a turoxoxo pana xakalayan sina mu rabuna ina kuus fatuxai.

‘Ai, mu Israel, naak mi fo tatavai xe siak pana maana fanganan e meska lana vingil pana mariaas sangafilu talafaat? ⁴³ Piau! Nami, mi nangus a piran vavesai simi, na Molok e a piran vapara, na Refan. Mi yaas nare xuvul pami lana faletan simi e voxoxo ne taa feng tapin nami malaan sena topen xe lumui lamina bina Babilon.’ *Ems 5:25-27*

⁴⁴ “A mu butaara ri toxan a lifu marapi ina naangusan xuvul pari pe la vingil. Ri fo vesane malaan sena xaxaalua aava Piran a tavai na Moses pana. ⁴⁵ Lumui, layaan na Jaasua taxa paamuian nari, a mu butaara ri lisan a lifu marapi ina naangusan aanabe' e ri faaguun xolai pana fefexaxaas sena yaan a Piran a xup tapin a mu xaiyaas siri e tavai nari pana xavala ina kuus fanaian. E a lifu marapi aave a waan lana bina aapave fefexaxaas sena yaan si Devit. ⁴⁶ Na Devit aava Piran a turoxoiane, a fin a Piran o lana vubuxanan sina i taa vesan taxana Piran si Yaakop ta lifu lotu tuuna malaan. ⁴⁷ Taasaxa, na Solomon, na natu Devit, fo vesan tavai a Piran pana lifu aave.

⁴⁸ “Taasaxa a Piran Laa'ui Paaliu a pife taagul lana lifu aava mu rabuna ri vesane, bo? Nane

fo kuus pana la ngusuna mu rabuna ina kuus fatuxai malaan:

⁴⁹ 'A xunavata pave a vepen ina nai piranan siak e a xavala a vavena vaapaasan siak. A so ta buk lifu mi vubuk vesan tavaiau pana? A so ta buk nobina mi vubuk o ne taa nai fangaafus lana? ⁵⁰ Nenia sang ne vesan a maana mo xapiak aanabe' bo?" *Ais 66:1-2*

⁵¹ E na Stefan a ferawai fulaa, "Nami ve mi rabuna vaang bit. A lamonan simi a tavanat. Mi usi a vilaana sina Piran e mi putuk nami taasaxa mi pife usi soxot a Piran sang mon. Vulai nami, mi vile malaan sena mu bumi, mi taaluugan a Vovau Xaradak. ⁵² A mu bumi ti kawai ri vil pengan a mu rabuna ina kuus fatuxai saxa saxa, bo? E ri punuk nari aava ri kuusan fasavat a filimaanana sina Sisiak Xaradak sina Piran aava na Yesus. E naboxo, nami, mi malaan seri, mi pet lisane e mi punuxe. ⁵³ Nami xo, mi toxan a vuputkai sina Piran aava mu angelo fo tavai nami pana taasaxa mi pife usie."

Ri Soxoi Punuk Na Stefan Sena Ferawaian Sina

⁵⁴ E nari, ri langaie e ri marala e ri faxaken-gatan a fari. ⁵⁵ Taasaxa na Stefan aava bas pana Vovau Xaradak, a kaalum xe laa'ui e xalum a miridingan molava ina Piran e na Yesus i taxa tigna la pamuaan sina Piran. ⁵⁶ E na Stefan a kuus, "Kaalum, ne kaalum saa e ne xalum a xunavata a talakas e a Natuna Mataa i taxa tigna la pamuaan sina Piran."

⁵⁷ Sena ferawaian aanabe' a mu paamua ri marala faagut e vil votan a tangari, ri taxa xukulai faagut temasaat e ri faloue. ⁵⁸ Ri raagan

fasavat na Stefan xe lamalei e ri soxoie pana faat. E voxo, nari aava ri taxa ti kaalum, ri mul fanai faxuvul a maana marapi ina vupungan siri la kana saxa mataa fa'ui, a isina, na Sol.

⁵⁹ Layaan ri taxa soxoi na Stefan pana faat nane fenung xe sina Piran e a kuus malaan, “Memai Yesus, siak a vovau siak.” ⁶⁰ Lumui nane bukaak e poxo turung xe lapia e a kuus faagut, “Memai, muta sui pangan nari.” E lumui nane poxo e femaat.

8

Na Sol A Vil Pangan A Mu Rabuna Aava Ri Namkai E Ri Sinuf Fepatok

¹ Na Sol a turoxo pana maatan si Stefan. La yaan aapave a lagafan molava a savat xe sina mu rabuna aava ri namkai. E voxo ri sinuf fepatok xe la mu bina xapiak pe lana Judia e Sameria. Taasaxa mu yaamut ri waan pe Jerusalem. ² Saxano rabuna sina Piran ri xaafan na Stefan e ri tangiis a mamaat sina. Pevoxo. ³ Taasaxa na Sol fe yot a mu rabuna aava ri namkai, a mu tomexaan e lutefin, e raagan nari ti lana lifu siri e timin nari lana lifu ina vipisan rao i taa kawaasan a lotu siri.

Na Filip A Kuusan Fasavat A Lagasai Roxo Pe Sameria

⁴ Taasaxa nari aava ri falet xolai xe la mu bina, ri taxa lo kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Yesus. ⁵ A saxa ti la palou iri, na Filip, a sivi xe puua la saxa bina pe Sameria e a tangpat pana fepitaa pave pana Mataa Failai sina Piran. ⁶ Layaan na Filip a ferawai xe sina malila pave, ri langai

faagut senaso nane fo vil a maana mo fa'ipul xaves. ⁷ Nane gei tapin a maana vovau saat e vil faroxoi a saxano maalapen. ⁸ E voxo, a toxan a faamamaasan lava lana bina aapave.

Na Saimon, A Mataa Ina Neng, A Buk Maraan A Gutan Si Pita

⁹ A saxa mataa ina neng, isina na Saimon, a waan pe la bina aave e a fa'ipul a mu Sameria pana gutan sina. Nane ferawai falalava o nane saxa matalava pana gutan. ¹⁰ A mu rabuna xapiak, ri langai sina e ri kuus, "A mataa aanabe! ve a siak a gutan sina piran aava ri xalie pana 'Gutan Molava Paaliu.'" ¹¹ Ri usie senaso maana yaan xaves nane vil fa'ipul nari pana gutan sina. ¹² Taasaxa layaan a mu rabuna ri langai a ferawaiian si Filip pana fatataganan sina Piran e isi Yesus Krai, a mu rabuna tomexaan e lutefin xapiak ri namkai e ri fasufan. ¹³ Na Saimon sait a namkai. Lamina fasufan sina nane waan faasilak la ta Filip senaso nane ipul sena maana fakalimaan e maana mo fa'ipul aava nane xalume.

¹⁴ Layaan a mu yaamut pe Jerusalem si ri langai o a mu Sameria ri namkai sena ferawaiian sina Piran, ri feng na Pita nare Jon xe siri. ¹⁵ Lamina savatan sire, re fenung xe sina Piran talo nane taa tavai a mu Sameria pana Vovau Xaradak sina. ¹⁶ A Vovau Xaradak a pife sivimaan xuluri lunai. Ri fo fasuf nari pana isi Yesus Krai mon. ¹⁷ E mui, na Pita nare Jon re timin a mare xuluri e a mu rabuna aave ri siak a Vovau Xaradak.

¹⁸ Layaan na Saimon a kaalum o a rabuna ri fo siak a Vovau Xaradak layaan a ro yaamut re timin a mare xuluri, nane tavai nare pana faat e

a kuus, ¹⁹ “Tavaiau pana gutan aave sait talo ne taa timin a maak xuluna rabuna e ri taa siak a Vovau Xaradak.”

²⁰ E na Pita a suie, “Falet saa pana xama faat aave senaso no lamon o no fexaxaas sena maraan a tatavai sina Piran pana. ²¹ No piau ta nobina lana faisok aanabe' senaso a lamonan siim a pife roxo la matana Piran. ²² Xul a lamonan siim aava rao no taa maraan a tatavai sina Piran e fenung xe sina. Naak i taa muluk nano e taa lamon tapin a lamonan saat siim. ²³ Ne texaas o nano, no bas pana xinaasan e no sisiak sina mo mosaat.”

²⁴ E mui na Saimon a suie, “Fenung xe sina Piran paga talo maana mo aava no fo kuus pana ri taa pife savat tuuna xe siak.”

²⁵ Layaan re fo xuus fatexaas nari pana faisok sina Piran lana toyan sire e re ferawai pana lagasai si Memai, na Pita nare Jon re ulaa xe pul Jerusalem. La fena ulaian sire, re fepitaa pana Lagasai Roxo lana maana mu bina pe Sameria.

Na Filip A Xuus Famatavas A Matalava Ti Itiopia Pa Yesus

²⁶ Na Filip taxa waan pe Sameria lunai e saxa angelo a xuuse, “Tamasiak e no paan xe pul la salan aava falet xe pe Gasa ti Jerusalem, a salan lana xobingil.” ²⁷ Nane tamasiak e falet. E pave a fesuai pana saxa mataa ti Itiopia aava i taxa ulaa xe la bina sina. Nane a matalava aava fuuna faxatang a maana mo xapiak sina piran tefin lava sina mu Itiopia, ri xalie pa Kaadis. A mataa aanabe' fo falet xe Jerusalem xena nangus a Piran. ²⁸ La fena faletan sina xuluna ‘kaaris’, i taxa nai kat falavai a xakalayan si Aisaia, a mataa

ina kuus fatuxai sina Piran. ²⁹ A Vovau Xaradak a xuus na Filip, “Falet xe la ‘kaaris’ aapave e no waan faasilak la tana.”

³⁰ E mui, na Filip a falet faasilak la tana ‘kaaris’ e a langai a mataa taxa kat a xakalayan si Aisaia. E na Filip a fine, “No masam sena maana mo no taxa kate?”

³¹ E nane suie, “Ne taa texaas malaafaa tamo ne pi ta mataa xena xuus famatavasau pana?” E voxo nane xel falak na Filip e fe nai xuvul pana.

³² A mataa Itiopia ve i taxa kat a paxakalayan sina Piran aanabe!:

“Nane malaan sena sipsip aava waan kasam layaan ri lisane xe lana bina ina punuxaana o malaan sena sipsip aava waan kasam layaan ri taxa sapiit a fui ina. ³³ Nane famangilan e ri pife tafang faroxoie lana lifu ina tiisan. E i taa piau taa buna senaso a toyan sina fo taxapus nabe! la pia.” *Ais 53:7-8*

³⁴ A mataa Itiopia a fin na Filip, “Xuus fatexaasau, a mataa ina kuus fatuxai i taxa ferawai pase!, nane fatak o xasa mataa fulaa?” ³⁵ E mui na Filip a tangpat pana ferawaian aave e a xuus fatexaase pana Lagasai Roxo se Yesus.

³⁶ Layaan re taxa faxa!usi et a salan, re savat la xasing ina raarum e a mataa Itiopia a kuus, “Kaalum, a raarum. Xenaso ne taa pife fasufan xo?” ³⁷ [Na Filip a xuuse, “No taa fasufan tamo no namkai lana xunus ima.” E nane suie, “Ne namkai o na Yesus Krai ve a Natuna Piran.”] ³⁸ A matalava aave a sei fatiginei bang a ‘kaaris’ sina e nare Filip re sivi xe lana raarum pave. E na

Filip a fasufe. ³⁹ Layaan re laak ti lana raarum, fataapus, a Vovau ina Piran a siak tapin moxo na Filip e a mataa Itiopia pife xalum fulane taasaxa nane falet fulaa pana faamamaasan. ⁴⁰ Na Filip xo a savat pe Asotus e a falet xe Sesaria. E la fena sangasan sina nane kuusan fasavat a Lagasai Roxo la maana mu bina xapiak.

9

Na Sol A Xaveak Namkai *Fk 22:3-16; Fk 26:9-18*

¹ Taasaxa na Sol i taxa lo vubuk faagut o i taa punuk a mu rabuna aava ri usi a Memai. E voxo nane savat sina memai priis ² e fine rao i taa kuus turoxo pana faletan sina xe puua Damaaskas. Nane vubuk o i taa yot a mu rabuna tomexaan e lutefin aava ri usi a lotu fa'ui aanabe' xena lisanmaan nari xe pe Jerusalem. E a memai priis a tavaie pana lagasai ina turoxoian xena tavai a mu rabuna Juda lana mu lifu ina faxuvulan pe Damaaskas. ³ Lana sangasan sina xe puua Damaaskas, a yaamit a sivi fa'ipul e fakaliuan nari. ⁴ E nane poxo xe lapia e langai a ling a xuuse, "Sol, Sol, xenaso no vil penganau."

⁵ Na Sol a fiiai, "Memai, nano nase'?"

A ling aave a suie, "Nenia ve na Yesus aava no taxa vil pengane. ⁶ Naboxo, tamasiak e no falet xe pe Damaaskas e pave ri taa xuus fatexaas nano pana so ta mo no taa vile."

⁷ A mu rabuna aava ri taxa sangas xuvul pa Sol, ri tigina xapat senaso ri langai a ling taasaxa ri pife xalum ta mataa. ⁸ Na Sol a tamasiak ti lapia, taasaxa layaan nane rao i kas a matana, a matana

piif. E voxo ri tao a mana xe pe Damaaskas.
⁹ Pana yaan talatul nane piif e la nu yaan aave a pife fangan o num.

¹⁰ Pe Damaaskas a toxan a saxa mataa aava usi a vilaana si Yesus, a isina na Ananaias. A Memai a savat xe sina lana saxa xaxaalua e kuus, “Ananaias!”

Nane suie, “A so Memai, nenia nabe!”

¹¹ E a Memai a xuuse, “Falet xe la lifu si Judas, lana salan aava ri xalie pana ‘xaradak’ e no fi ai pana saxa mataa ti Taasus, a isina na Sol, senaso nane taxa fenung. ¹² Lana saxa xaxaalua nane fo xalum a mataa, a isina na Ananaias, e nane xo maa timin a ro mana xuluna xena lisan fa'uli a xakaaluman sina.”

¹³ Na Ananaias a suie, “Memai, ne fo langai a maana ferawaian sena mataa aanabe' e malaafaa nane famasak a mu rabuna fatak siim pe Jerusalem. ¹⁴ E nane savat iau lapaana tateaxan ina mu paamua ina lotu Juda xena yotaana mu rabuna aava ri fenung xe siim.”

¹⁵ Taasaxa a Memai a xuus na Ananaias, “Falet, ne fo siak fati a mataa aanabe' xena sisiak siak e i taa lisan a texaasan sena isaak xe la maana mu bina sina mu rabuna aava ri pife Juda e xe sina mu piran siri e xe sina mu Israel. ¹⁶ Ne taa faxalite pana maasaxan molava aava i taa savat sina sena faisok lapaana isaak.”

¹⁷ E mui na Ananaias a falet xe la lifu aave e a laak lana xena timin a ro mana xulu Sol e a kuus, “Tiak Sol, na Memai Yesus aava savat xe siim la salan layaan no taxa filimaan xe iau, nane fengau talo no taa kaalum fulaa e no taa bas pana Vovau Xaradak.” ¹⁸ E a mo malaan sena xunuf ina din a faapalau fa'ipul sena mata Sol e nane moxo

kaalum faroxo fulaa. Nane tamasiak e a fasufan¹⁹ e mui a fangan. E lamina fanganan nane siak fulan a gutan sina.

Na Sol a taagul pe Damaaskas pana valayaan xuvul pana mu rabuna aava ri namkai.²⁰ Nane falet fatak xe la mu lifu ina faxuvulan e a fapiti nari o na Yesus ve a Natuna Piran.²¹ E a maana rabuna aava ri langaie, ri ipul e ri fia, “Nane a saxa aava pe Jerusalem a punuk a mu rabuna aava ri namkai sena isin aanabe', bo? Nane savat nabe' xena yot lisan a mu rabuna aave xe sina mu paamua priis, bo?”²² Taasaxa, a fepitaian si Sol taxa lo savat faagut paaliu. E na Sol a faxalit tuunei nari o na Yesus ve a Mataa Failai e a mu Juda pe Damaaskas ri pife fexaxaas sena tisuie.

²³ A maana yaan xaves fo falet e a mu Juda ri fexuus kasam xena punuxaana.²⁴ La maana paanaas e vung ri falim a yalaxau ina bina xena punuxaana. Taasaxa, na Sol a texaas sena lamonan siri.²⁵ E la saxa vung a mu fesing si Sol ri xe e ri faduie lana bi xe lamina vaabat ina bina.

Na Sol A Laak Fa'ulaa Xe Pul Jerusalem

²⁶ Layaan nane savat pe Jerusalem a vubuk faxuvul xuvul pana mu rabuna aava ri namkai taasaxa nari, ri matautane senaso ri lamon o nane pife puk tuunei a vilaana sina.²⁷ Taasaxa na Baanabas a xel lisane xe sina mu yaamut e xuus fatexaas nari pana malaafaa a Memai fo savat tuuna si Sol la fena sangasan sina e ferawai sait xe sina e vaxa, malaafaa na Sol a pife mataut pana kuusanaana isi Yesus pe Damaaskas.²⁸ E voxo na Sol a taagul xuvul pari e a falet xolai xena kuus

fasavat lapaana isi Memai. ²⁹ Nane ferawai e tisui a mu Juda ti Griik e voxo nari sait, ri buk punuxe. ³⁰ Layaan a mu fetinan ri texaas sena, ri xel lisane xe kolapi Sesaria e mui ri fenge xe puua Taasus.

³¹ E voxo a mu rabuna aava ri namkai pe Judia, Galili e Sameria, ri toxan a fangaafusan sena lagafan siri. Ri fegutai lana namkaian siri, ri suai faagut sena Piran e senaso a Vovau Xaradak a fagut nari, a xakatan iri taxa lo molava et.

Na Pita A Vil Faroxoi A Xasa Maalapen

³² Layaan na Pita taxa sangas xolai la nu bina, nane fe tixalum a mu rabuna aava ri namkai pe Lita. ³³ Pave, nane xalum a saxa mataa, a isina na Eneas. Nane ve a maalapen aava mati la vem sina pana mariaas pisiktul. ³⁴ Na Pita a xuuse, “Eneas, na Yesus Krai a vil faroxoi nano. Tamasiak e pulum a vem siim.” Fataapus, na Eneas a tamasiak. ³⁵ A mu rabuna aava ri taagul pe Lita e Seron, ri xalum a mataa tamu maalapen e nari xapiak, ri puk a lamonan siri e ri namkai se Memai.

Pe Jaapa Na Pita A Fatatoi Fa'uli A Tefin Ti La Maatan

³⁶ Pe la xasa bina, na Jaapa, a toxan a saxa tefin aava namkai, a isina na Tabita. (A isina lana pok bina Griik, na Dokas). Nane vil vulan a maana mo roxo xena xavang a mu rabuna valagof. ³⁷ La fena yaan na Pita taxa waan pe Lita, na Tabita a giis e femaat. Ri fasufe e ri timine la nobina laa'ui lana lifu. ³⁸ Na Lita a pife lasuun se Jaapa e layaan a mu rabuna aava ri namkai, ri langai o na Pita i taxa waan pe Lita, ri feng a saxa rovaat xe

sina pana fenungan aanabe', "Filimaan fataapus xe simaam."

³⁹ E voxo na Pita a tamasiak e a falet xuvul pare e layaan nane savat pave ri xele xe la nobina aave laa'ui lana lifu. A lutefin nakmaal ri tigina fakaliuan na Pita. Ri taxa taangiis e ri faxalite pana maana mo xaves aava na Dokas fo vesane layaan nane taxa waan.

⁴⁰ Na Pita a feng tapin nari xapiak xe lamalei e mui nane tapiit turung e a fenung. Nane tapuk xe sina tefin aava fo maat e a kuus, "Tabita, tamasiak." Nane tafaangun e layaan a xalum na Pita a nai fatak. ⁴¹ Na Pita tao a mana e xavang fatigineie. E mui nane xel a mu rabuna aava ri namkai e lutefin nakmaal e a lisan fa'uli na Tabita xe siri pana toyan fulaa. ⁴² Ri toxan a texaasan sena pe Jaapa e a maana rabuna xaves ri puk a lamonan siri e ri namkai se Memai Yesus. ⁴³ Na Pita waan pe Jaapa pana saxano yaan fulaa xuvul pa saxa Saimon aava fuuna faisok pana vipin ina tiir.

10

Na Kornilius, Saxa Sensurian, A Fefeng Pa Pita Xe Sina

¹ Pe Sesaria a toxan a mataa, a isina na Kornilius. Nane ve a saxa paamua, a sensurian lana parabuna ina fevisan aava ri xali nari pana 'Regimen ti Itali'. ² Nane e mu matafetama sina ri sui faagut sena Piran e nane fenung vulai xe sina e vaxa nane fuuna tatavai xe sina mu Juda valagof. ³ Saxa paanaas, faasilak leaaf, nane xalum a xaxaalua. Nane xalum famatavas

saxa angelo sina Piran aava savat sina e a kuus, “Kornilius!”

⁴ Na Kornilius a xalum fatateaxe pana matautan e a fiaí, “Rao no sou Memai?”

A angelo a suie, “A fenungan siim e mu tatavaiian siim xe sina mu rabuna valagof, ri fo fafaamaas a Piran e nane lamon fa'uli nano. ⁵ Naboxo, feng a rabuna xe pul Jaapa xena xel a mataa, isina na Saimon Pita. ⁶ Nane taxa waan xuvul pa xasa Saimon fulaa aava fuuna faisok pana vipin ina mu tiir. A lifu sina taxa tigena la gun.”

⁷ Layaan a angelo aave fo malit, na Kornilius a xel a ro sisiak sina e saxa mataa ina fevisan aava mataa tuuna ina lotu ⁸ e nane xuus narutul pana maana mo aava ri fo savat. E mui a feng narutul xe pul Jaapa.

Na Pita A Xalum A Mifan

Fk 11:5-14

⁹ La paanaas a yaan mui, layaan rutul taxa savat faasilak la bina Jaapa, na Pita a laak laa'ui xuluna putuna lifu xena fenung. ¹⁰ Nane lagi e buk fangan. Layaan ri taxa faigotan a fanganan nane pe laa'ui si toxan a mifan a savat sina.

¹¹ Nane xalum a finavata a talakas e a mo malaan sena marapi a sivimaan pana ngusuna talafaat.

¹² A maana tiir pana kana talafaat e maana mo malaan sena tiui ti la xavala e maana maanu ti la tavegof sait, ri taxa waan lana marapi aave.

¹³ E mui a ling a xuuse, “Tamasiak Pita. Tamo no vubuxan ta meska ti la palou ina mu vupung aanabe' punuxe e no ngane.”

¹⁴ E na Pita a suie, “Piau Memai, a vuputkai si Moses a xuus fatexaas nemaam pana saxano buk

meska maam pife fexaxaas sena ngane e a mo lalosaat pi lalaak la valaak. Ne pi ngangane a mo lalosaat o maana buk meska maam pi ngangane.”

¹⁵ A ling a kuus fulaa, “Muta xali a maana mo pana lalosaat aava Piran fo xalie pana mo roxo.”

¹⁶ A mo aave savat faatalatul e fataapus a marapi a siak fa'ulian xe laa'ui la xunavata.

¹⁷ Layaan na Pita taxa lalamon pana malasuf ina mifan aave, narutul aava na Kornilius a feng narutul, rutul fo tingin a lifu si Saimon e rutul taxa tigina la matana lifu sina xo. ¹⁸ Rutul kel e fiafi tamo na Saimon aava ri xalie pa Pita, i taxa waan pave.

¹⁹ Laa'ui la putuna lifu na Pita taxa lalamon fulaa pana mifan. E a Vovau Xaradak a xuuse, “Saimon, a rutuvaat talatul la pia, rutul taxa seng nano. ²⁰ Tamasiak e no sivi. Muta lamon fepuk, taasaxa falet xuvul parutul senaso nenia, ne fo feng narutul.”

²¹ Na Pita a sivi e xuus narutul, “Nenia ve a saxa aava mutul taxa senge. Senasou mutul fo filimaan?”

²² A rutuvaat aave ri suie, “Nemaatul, maatul filimaan ti pe si Kornilius, a sensurian. Nane ve a saxa mataa roxo aava fuuna nangus a Piran e a mu rabuna Juda ri suai sena. A angelo xaradak a xuuse pana xelaan nano xe la lifu sina talo i taa langai a ferawaian siim.”

Na Pita Waan La Lifu Si Kornilius

²³ E mui na Pita a xel falak narutul xe lana lifu e ri matef pave. La paanen na Pita xuvul pa saxano fetinan ti Jaapa, ri falet xuvul parutul. ²⁴ A yaan

mui ri fe savat pe puua Sesaria. Na Kornilius a texaas sena savatan siri e fo xel faxuvul a mu tauna e mu fesing sina. ²⁵ Na Pita a laak lana matana lifu e na Kornilius a piit turung e bukaak la nona pana suaian. ²⁶ Taasaxa na Pita a xel fatamasiaxe e a xuuse, “Tamasiak! Ne pife piran, ne mataa tuuna mon malaan sema.”

²⁷ Na Pita nare Kornilius re taxa ferawai laak saa pe la lifu e na Pita xalum a mu rabuna xaves aava ri taxa waan bang pave. ²⁸ Nane xuus nari, “Mi texaas o lapaana vuputkai simaam mu Juda maam pife fexaxaas sena laak xe lana lifu sina rabuna aava ri pife Juda o tixalum nari. Taasaxa Piran fo faxalitou o ne taa pife xali ta mataa pana lalosaat. ²⁹ E voxo layaan mi xelau, ne filimaan e ne pife kuus o ne bai. E naboxo ne buk fia, senasou mi vubuxanau?”

³⁰ Na Kornilius a kuus, “A yaan talatul fo falet e nenia, ne taxa fenung la lifu siak la leaaf e lana fenungan siak a mataa pana marapi pasak paaliu a tigina fa'ipul la noga ³¹ e a kuus, ‘Kornilius, a Piran a langai a fenungan siim e lamon a tatavaiian siim xe sina mu valagof. ³² Xel na Saimon aava ri xalie pa Pita, ti pul Jaapa. Nane taxa taagul la lifu si xasa Saimon aava fuuna faisok pana vipin. A lifu sina taxa waan pe la gun.’ ³³ E voxo fataapus, ne feng narutul xena xelaan nano. E nano lana roxoyan siim, no filimaan xeau. Naboxo, nemaam xapiak maam taxa waan bang nabe' la matana Piran xena langai pana so ta mo a Piran a xuus fatexaas nano pana.”

*A Piran A Tavai A Mu Rabuna Aava Ri Pife Juda
Pana Vovau Xaradak Sina*

³⁴ E mui na Pita a tangpat pana ferawai, “Naboxo ne texaas tuuna o a vilaana sina Piran xe sina mu rabuna xapiak a fexaxaas. Nane pife tavai a mu Juda sang mon pana tatavai sina, piau. ³⁵ Nane turoxoian a mu rabuna ti la mu bina aava ri namkai sena e ri usi a vilaana roxo. ³⁶ Mi texaas sena lagasai aava Piran a lisane xe sina mu rabuna ti Israel. A Lagasai Roxo ina luaian aava savat xe sina mu rabuna aava ri namkai se Yesus Kraiss, nane aava vesan a maana mo xapiak. ³⁷ Mi texaas sena so ta mo fo savat pe Judia: a tangpat pe Galili lamina fasufan aava na Jon a fepitaa pana. ³⁸ Mi texaas o a Piran a noxol na Yesus ti Nasaret pana Vovau Xaradak e gutan. E na Yesus a falet xolai pana vilaana roxo e nane mulus tapin a mu rabuna xapiak aava ri sisiak si Setan. Nane vile senaso a Piran a waan xuvul pana.

³⁹ “Nemaam, maam xalum tuunei a maana mo xapiak nane vile la bina sina mu Juda e pe Jerusalem. Nari, ri punuxe pana niil fataxutane laa'ui xuluna bolo ⁴⁰ taasaxa Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan la fatalatulaana yaan e fasavate la matavas. ⁴¹ Pife mu rabuna xapiak ri xalume, piau. A Piran a siak fati a saxano rabuna xena xalumaana, nemaam xo, maam fangan e num xuvul pana lamina fatatoi fa'uliaana ti la maatan. ⁴² Na Yesus a fasei nemaam o maam taa fapiti a mu rabuna pana Lagasai Roxo e maam taa kuus xakaavang o nane ve a saxa aava Piran a fatie xena tiis a mu rabuna xapiak, nari aava ri taxa to e nari aava ri fo maat. ⁴³ A mu rabuna ina kuus fatuxai, ri ferawai xakaavang pana. Ri kuus o pana gutan ina isina i taa lamon tapin a vilaana

saat sina rabuna aava ri puk a lamonan siri e ri namkai se Yesus.”

⁴⁴ La fena ferawaian si Pita, a Vovau Xaradak a sivimaan xuluna mu rabuna xapiak aava ri taxa nai langai a lagasai aanabe'. ⁴⁵ A mu Juda aava ri namkai e ri filimaan xuvul pa Pita, ri ipul senaso Piran a tavai a mu rabuna aava ri pife Juda pana Vovau Xaradak sina vaxa. ⁴⁶ Ri texaas sena senaso ri langai nari, ri taxa ferawai lana saxano pok bina e ri kuus faasiroxo xe sina Piran.

E mui na Pita a kuus, ⁴⁷ “Nase' taa ti votan a rabuna aanabe' sena fasufan pana raarum? Ri fo siak xo a Vovau Xaradak malaan semaan.” ⁴⁸ E voxo nane fasei nari o ri taa fasufan lana isi Yesus Krai. E lamina ri fin na Pita o i taa waan xuvul pari pana valayaan.

11

Na Pita A Xuus Famatavas A Mu Yaamut Pe Judia Pana Vilaana Sina

¹ A mu yaamut e mu fetinan pe Judia, ri langai o a mu rabuna aava ri pife Juda sait ri fo langai a ferawaian sina Piran. ² E layaan na Pita a laak saa xe Jerusalem, a mu rabuna vuputuk aava ri namkai, ri ferawai fasaat sena. ³ Ri fine, “No fo laak xe lana lifu sina rabuna aava ri pife vuputuk e no fangan xuvul pari, bo?”

⁴ Na Pita a xuus fatexaas nari pana maana mo xapiak aava ri fo savat. A kuus malaan, ⁵ “Nenia xo, ne taxa fenung pe la bina Jaapa e ne xalum a mifan. Ne xalum a mo malaan sena marapi lava pana ngusuna talafaat taxa sivimaan ti la xunavata xe siak. ⁶ Ne kaalum lana e maana

buk tiir xaves ri taxa waan: a mu tiir pana kana talafaat, a mu vupung e a maana mo fafaalis e lilif. ⁷ E mui, ne langai a ling a xuusau, ‘Tamasiak Pita, tamo no vubuxan ta meska ti la palou ina mu vupung aanabe', punuxe e no ngane.’

⁸ E ne suie, ‘Piau move Memai! A vuputkai si Moses a xuus fatexaas nemaam pana so ta buk meska maam taa pife ngane e a mo lalosaat aanabe' a pi lalaak la valaak. Ne pi ngangan a mo lalosaat o saxano buk meska maam pi ngangane.’

⁹ “A ling a kuus fulaa ti lana xunavata, ‘Muta xali a maana mo pana lalosaat aava Piran fo xalie pana mo roxo.’ ¹⁰ A mo aanabe' a savat faatalatul e mui a marapi a siak fa'ulian xe laa'ui la xunavata.

¹¹ “Lavaxa, a rutuvaat talatul aava ri sengau ti Sesaria, ri maa savat la lifu ne taxa waan lana. ¹² A Vovau a xuusau, ‘Muta kuus “ne bai”, falet xuvul parutul.’ A nutuvaat pisaxa aanabe' vaxa ri falet xe puua Sesaria xuvul paga e maam felaak xe lana lifu si Kornilius. ¹³ Nane xuus nemaam o pe la lifu sina nane fo xalum a angelo aava xuuse, ‘Feng a mataa xe pul Jaapa xena xelaan na Saimon, a xasa isina na Pita. ¹⁴ Nane taa lisanmaan a lagasai aava i taa fakaxup nano e mu tauma.’

¹⁵ “Ne taxa tangpat pana ferawai xe siri e mon-abe' mon a Vovau Xaradak fo sivimaan xuluri malaan sena sivimaan xulutaara lumua. ¹⁶ E mui ne lamon fa'uli a ferawaian si Memai, ‘Na Jon a fasuf a rabuna pana raarum tuuna, taasaxa nami, mi taa fasufan pana Vovau Xaradak.’ ¹⁷ Lavaxa, tamo a Piran xa a tavai nari pana tatavai sina

aava Vovau Xaradak, malaan sena tavai netaara pana layaan taara puk a lamonan sitaara e usi na Memai Yesus Kraís, mi lamon o ne taa ti votan nari e tisui a Piran, piau!”

¹⁸ Layaan ri langai a mo aanabe' ri pife kuus fasaat fulaa e ri kuus faasiroxo xe sina Piran malaan, “Naboxo a Piran fo tavai a mu rabuna aava ri pife Juda pana yaan xena puxaana lamonan siri talo ri taa to vulai.”

A Tangpat Ina Naangusan Tuuna Pe Antiaak

¹⁹ Lamina maatan si Stefan, nari aava ri namkai, ri paan fepatok sena vil penganaan nari. Ri falet fefexaxaas Fonisia, Saipras e na Antiaak e ri fepitaa pana Lagasai Roxo xe sina mu Juda mon. ²⁰ Saxano rabuna ti Saipras e Sairiin ri sivi xe puua Antiaak e ri fe ferawai xe sina mu Griik vaxa. Ri fapiti nari pana Lagasai Roxo se Memai Yesus. ²¹ A gutan sina Piran a waan xuluri e maana rabuna xaves ri namkai e ri usi a vilaana sina Memai.

²² E pe Jerusalem si, a mu rabuna aava ri namkai, ri langai pana e ri feng na Baanabas xe puua Antiaak. ²³ Nane fe savat pave e a xalum a Piran fo tatavai xe siri pana roxoyan sina. E na Baanabas a faamamaas e fagut nari talo ri taa waan fatateak vulai e ri taa pife lamon xolai se Memai. ²⁴ Senaso na Baanabas a mataa roxo aava bas pana Vovau Xaradak e lamonan tuuna, a mu rabuna xaves ri puk a lamonan siri xena usi na Memai Yesus.

²⁵ E mui, na Baanabas a ta'ulan nari xena sengan na Sol pe kol Taasus. ²⁶ Layaan nane tingine nare xapiak re falet xe paa Antiaak. Lana

mariaas saxa re waan xuvul pana mu rabuna aava ri namkai e re fapiti a maana rabuna xaves. Pe Antiaak a mu rabuna aava ri usi na Yesus, ri siak a isin, 'Kristian.'

²⁷ La fena yaan aanabe' saxano rabuna ina kuus fatuxai, ri sivi xe puua Antiaak ti Jerusalem. ²⁸ A saxa ti la palou iri, a isina na Aagabas, a tigina e lana gutan sina Vovau Xaradak a kuus o a yaan ina song molava i taa savat lana mu xavala xapiak. (A mo aanabe' fo savat layaan na Klodias ve taxa piran king.) ²⁹ A mu rabuna aava ri namkai, ri lamon faati o ri taa lisan ta saxano faat, fexaxaas malaan seri, xena xavang a mu fetinan pe Jerusalem. ³⁰ E ri vil malaane e ri siak fati na Baanabas nare Sol xena lisanaana xe sina mu matalava pe Jerusalem.

12

A Yaan Saat A Savat Fulaa Xe Sina Mu Rabuna Aava Ri Namkai

¹ Lana yaan aanabe' na Herot, a memai ti Rom, a yot a saxano rabuna aava ri namkai xena punuxaan nari. ² Nane patal a putu Jems, na ti Jon ³ e layaan nane texaas o a vupunuxan aanabe' a vil fafaamamaas a mu Juda, nane yot na Pita vaxa. A mo aanabe' a savat la yaan ina fenamo lava ri xalie pana 'Fenamo Ina Bret Aava Piau Ta Yiis.' ⁴ Lamina yotaan na Pita nane timine lana lifu ina vipisan. A rabuna ina fevisan, talafaat pa talafaat, ri faxatange senaso na Herot a vubuk o i taa tiis na Pita la matana mu rabuna lamina Paaliuan.

⁵ Na Pita taxa waan lana lifu ina vipisan e a mu rabuna aava ri namkai, ri taxa lo fenung xe sina Piran pana.

A Piran A Feng A Angelo Xena Mulus Tapin Na Pita

⁶ La vung, paamuina yaan na Herot taa xel na Pita xe la lifu ina tiisan, na Pita taxa matef la palou ina saxa rovaat ina faxatang votai. Re pis fatateaxe pana 'sein' taragua e xasa rovaat re ti faxatang la matana lifu ina vipisan. ⁷ Saxa angelo sina Piran a savat fa'ipul e a malang a lating a lana lifu ina vipisan. A angelo aave a sip fapungan na Pita. Nane kuus, "Fataapus, tamasiak!" e a ro 'sein' tateak aava ri pis a mana pana re tamulus palau ti pave la mana.

⁸ E mui, a angelo a xuuse, "Falak a marapi e a 'slipa' siim." E na Pita a vile. E a angelo a xuus fulane, "Xafut a taam pana marapi ina vupungan siim e no usiau." ⁹ Na Pita a usie ti lana lifu ina vipisan, taasaxa nane pife texaas o a maana mo aanabe' ri taxa savat la matavas senaso nane lamon o i taxa mif. ¹⁰ Re falet e fe xasliu a saxa rovaat ina faxatang votai e a saxa rovaat fulaa e re fe savat la matana lifu ina vipisan aava xakas xe la matana bina lava. A matana a talakas palau e re savat et xe lamalei. Re taxa sangas falet la salan e fataapus a angelo moxo a malit palau se Pita.

¹¹ E mui a lamonan si Pita a ulaa e a felamon, "Naboxo ne texaas o a Piran fo feng a angelo sina xena siak tapinai se Herot e sena maana mo xaves aava mu Juda ri buk rao ri taa vile sega."

¹² Layaan nane texaas faroxo nane falet xe la lifu si Maria, na nina Jon Maak. Pave, a rabuna xaves ri taxa fenung faxuvul. ¹³ Na Pita a pit a matana lifu ti lamalei e a sisiak tefin, a isina na Roda, a savat xena tatexaas o nase^l ve lamalei. ¹⁴ Layaan nane taraxali a ling i Pita, nane faamamaas faagut. Nane rao i ulaa xena xuus fatexaas a mu rabuna pana, taasaxa pife kas a matana lifu. Nane xukulai et xe siri lana lifu, “Na Pita pe taxa tigma la matana lifu.”

¹⁵ E ri xuuse, “No ngong.” Taasaxa nane fasasong faagut pana e ri xuuse, “Pife nane, naak a angelo sina pave.”

¹⁶ La matana lifu, na Pita taxa lo vipit lunai e layaan ri kase, ri ipul faagut sena. ¹⁷ Na Pita a talangai xe siri rao ri taa matakasam e a xuus fatexaas nari malaafaa a Piran fo siak tapine ti lana lifu ina vipisan. Na Pita a kuus, “Xuus fatexaas na Jems e mu fetinan pana.” E mui nane ta'ulan nari e falet xe la xasa bina fulaa.

¹⁸ La paanen a mu rabuna ina faxatang votai ri felagafai xolai e ri fiiai, “Faa na Pita?” ¹⁹ Na Herot a fasei a mu rabuna ina faxatang votai o ri taa seng faagutan na Pita, taasaxa ri seng maat.

A Maatan Si Herot

E mui na Herot a fin faxavesan a mu rabuna ina faxatang votai pana e a fasei nari o ri taa maat tamo ri pife tingin na Pita. Lamina, na Herot a ta'ulan na Judia e fe taagul pe Sesaria. ²⁰ Nane fo mo fepialai xuvul pana mu rabuna ti la ro bina, Tair e Saidan. E naboxo, ri fevubuxan o nari, ri taa ferawai xuvul pa Herot. Ri feng a saxano rabuna ti la palou iri xe sina. E nari, ri xel na

Balasmus, saxa sisiak lava si Herot, rao i taa xavang nari pana fenungan siri xena faluai a xunus i Herot senaso a mu rabuna ti pe la ro bina siri, ri fuuna siak fanganan ti la bina si Herot.

²¹ La yaan fatak, na Herot pana marapi ina piranan sina a nai la vena nai piranan sina e a ferawai xe sina mu rabuna. ²² Nari, ri xukulai faavupuul, “A ling aanabe' a ling ina piran, pife ling ina mataa mon.” ²³ Fataapus, saxa angelo sina Piran a sip tuunei na Herot pana giisan lava senaso nane pife suai sena Piran. A mo malaan sena xanipit ri ngane e nane maat.

²⁴ A ferawaian sina Piran taxa lo fala fepatok e a xakatan ina mu rabuna aava ri namkai taxa lo molava et.

²⁵ Pevoxoxo, na Baanabas nare Sol re fo lisan a faat xe sina mu fetinan pe Jerusalem e layaan re fataxapin a faisok sire re ta'ulan a bina aave e re ulaa xe puua Antiaak. Na Jon Maak a falet xuvul pare.

13

A Vovau Xaradak A Fanei Patak Na Baanabas Nare Sol Pana Ngavuk Sire

¹ La palou ina rabuna aava ri namkai pe Antiaak, saxano rabuna ina kuus fatuxai e mu rabuna ina fepitaa ri taxa waan; nari ve na Baanabas e na Simeon, ri xalie pa Maxata, na Lusias ti Sairiin, na Manen aava fo molava xuvul pa Herot aava putuna gavamen e na Sol. ² Layaan ri taxa nangus a Piran e falfaal pana fanganan, a Vovau Xaradak a xuus nari, “Fanei patak na Baanabas nare Sol xaanak xena ngavuk aava ne fo xel nare pana.”

³ Lamina fenungan e falfaalan siri, ri timin a mari xulure e ri feng tapin nare.

⁴ A Vovau Xaradak a feng fasivi nare xe kol Salusia. E re xawas xuluna xaati xe la xurunusa, Saipras. ⁵ Layaan re savat pe Salamis, saxa bina pe Saipras, re fepitaa pana ferawaian sina Piran lana mu lifu ina faxuvulan sina mu Juda. E na Jon Maak sait, i taxa waan xuvul pare xena xavang nare pana faisok sire.

Re Fesuai Pana Saxa Mataa Ina Neng Pe Saipras

⁶ Ri sangas la xurunusa xurul fefexaxaas ri savat pe Pafos. Pave, ri fesuai sena saxa Juda a isina na Ba-Jesus. Nane a mataa ina neng e mataa ina kuus fatuxai bit sait. ⁷ Nane a felsing sina paamua ina xurunusa pave, a isina na Sirgius Polas. Nane ve a mataa pana masaman e xel fasavat na Baanabas nare Sol senaso nane buk langai a ferawaian sina Piran. ⁸ Taasaxa, a mataa ina neng aave, a xasa isina na Ilimas lana pok bina Griik, nane tisui nare senaso nane buk tivotan a paamua sena namkai. ⁹ E mui na Sol, xasa isina na Pol, a bas pana Vovau Xaradak e a kaalum fatak xe si Ilimas e a xuuse, ¹⁰ “Nano, no lak si Setan e no xaiyaas sina maana mo roxo. No bas pana bitan e vulai no vubuk o a mu ferawaian tuuna sina Piran i taa malaan sena bitan mon. ¹¹ Naboxo a fakasanaman molava sina Piran taa sip nano e mataam taa piif. La saxano yaan no taa pife xalum a malang ina ngaas.”

E fataapus, a mo malaan sena vata maxata a xafut a matana e nane taxa sangas xolai xena seng ta mataa xena tao a mana. ¹² Layaan a

paamua aave a xalum a maana mo aava fo savat, nane namkai e a ipul paaliu pana fepitaian sena Piran.

Na Pol Nare Baanabas Pe La Bina Antiaak Pe Pisidia

¹³ Na Pol nari mu fesing sina, ri ta'ulan na Pafos pe lana xurunusa Saipras e ri fe xawas xuluna xaati xe Perga pe lana Pemfilia e pave na Jon Maak a ta'ulan nari e fe ulaa xe pe Jerusalem.

¹⁴ Nari, ri ta'ulan na Perga e ri sangas xe pe Antiaak pe Pisidia. La Yaan ina Fangaafusan ri laak lana lifu ina faxuvulan sina mu Juda e ri fe nai pave. ¹⁵ A mu Juda ri fuuna kat ti lana mu vuputkai si Moses e maana Xakalayan sina mu rabuna ina kuus fatuxai. E lamina, a mu matalava ina lotu, ri fin nare pa ta lagasai malaan, “Mu fetinan, tamo mi toxan ta lagasai xena fagutaana mu rabuna, a roxo, ferawai saa.”

¹⁶ Na Pol a tamasiak e talangai xe siri e a kuus, “Mu rabuna ti Israel e nami, mu rabuna aava mi nangus a Piran taasaxa mi pife Juda, langaiu!

¹⁷ A Piran tuuna sina mu rabuna ti Israel a siak fati a mu bumaam e a vil faaxaves nari layaan ri taagul pe Isip malaan sena topen. A Piran a siak fa'uli nari ti Isip pana gutan molava sina

¹⁸ e faxatang nari pana mariaas sangafilu talafaat pe la xobingil. ¹⁹ Nane kawaasan tapin a mu pabung pisiguak aava ri fuuna taagul la bina Kenan e a tavai a mu rabuna sina pana xavala ina kuus fanaian aave. ²⁰ Nane faxatang nari pana mariaas 450.

“Lamina yaan aapave, nane tavai nari pana mu rabuna ina tiisan fefexaxaas a yaan si Samwel,

saxa mataa ina kuus fatuxai. ²¹ E layaan ri vubuxan a Memai King, a Piran a tavai nari pa Sol, a lak si Kis ti lana pabung si Benyamin. E nane paamuian nari pana mariaas sangafilu talafaat. ²² Taasaxa Piran a siak tapin na Sol e fati na Devit xena Memai King siri. A Piran a kuus malaan se Devit: “Ne texaas se Devit, a lak si Jesi, i taxa usi fataxau e i taa vil a maana mo xapiak ne vubuk rao i taa vile.”

²³ “E a Piran a fati na Yesus, a bu Devit, xena fakaxup a mu Israel, malaan sena kuus fanaian sina. ²⁴ Paamuina faisok si Yesus, na Jon a xuus fatexaas a mu Israel rao ri taa puk a maana saatan siri e ri taa fasufan. ²⁵ E layaan na Jon taxa fataxapin a faisok sina nane xuus a rabuna, ‘Mi lamon malaafaa? Nenia va nase!’? Nenia, ne pife Mataa Failai sina Piran aava mi taxa waan bange taasaxa kaalum, nane taa savat lamiak e nenia, ne pife fexaxaas sena mulus tapin a ‘slipa’ sina senaso ne mataa palau.’

²⁶ “Mu fetinan, nami mu bu Abraham e nami mu rabuna aava mi pife Juda e mi nangus a Piran, a Piran a lisan a lagasai ina kaaxupan xe sitaara. ²⁷ A rabuna ti Jerusalem e a mu paamua siri, ri ngalngolan na Yesus e vaxa ri pife masam sena ferawaian sina mu rabuna ina kuus fatuxai aava ri fuuna kate la maana Yaan ina Fangaafusan saxa saxa. Taasaxa ri fasavat a ferawaian sina mu rabuna ina kuus fatuxai layaan ri punuxe. ²⁸ Ri pi ta fufuna tuuna xena punuxe taasaxa ri fin na Pailat pana i taa punuxan. ²⁹ E ri vil tuunei a maana mo xapiak aava Ferawaian sina Piran fo ferawai pana. E mui ri lisan fasivi a tana ti xuluna

bolo e timine lana liing ina mamaat. ³⁰ Taasaxa Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan. ³¹ E la maana yaan xaves, nane savat siri aava ri fuuna sangas xuvul pana ti Galili xe Jerusalem. Nari naboxo ri rabuna ina kuus xakaavangan xe sina mu Israel.

³² “Nemaam, maam xuus nami pana Lagasai Roxo: a so ta mo a Piran a kuus fanai pana xe sina mu butaara ³³ nane fo vil fasavate xo pataara layaan a fatatoi fa'uli na Yesus ti la maatan. A toxan a xakalayan pa Yesus lana fataraguiaana Yanganan a malaanabe':

‘Nano, no lak tomexaan siak, tanin ne fo savat tamaam’

³⁴ E vaxa, layaan a Piran a fatatoi fa'uli na Yesus ti la maatan talo i taa pife masiik, nane kuus malaan,

‘Ne taa tavai nano pana roxoyan xaradak siak aava ne fo kuus fanai pana xe si Devit.’ *Ais 55:3*

³⁵ E fulaa a Piran a kuus pana la ngusu Devit

‘A sisiak xaradak siim i taa pife masiik senaso no taa pife kuus turoxo pana.’ *Yng 16:10*

³⁶ “Senaso layaan na Devit a fataxapin a faisok aava Piran a tavaie pana, nane maat. Ri xaafane la ta buna e a tana masiik pave. ³⁷ Taasaxa, a saxa aava Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan, a pife masiik.

³⁸⁻³⁹ “E voxo mu fetinan, ne vubuk rao mi taa texaas tuuna o a vuputkai si Moses pife fexaxaas sena mulus tapin nami sena mu vilaana saat xapiak simi, piau. Na Yesus sang mon a fexaxaas sena lamon tapin a mu vilaana saat simi. E nase! ta mataa a namkai se Yesus, i taa xalian pana

'Xaradak'. ⁴⁰ Faxatang, talo a ferawaian aanabe' sina mu rabuna ina kuus fatuxai ri taa pife savat la matavas xe simi;

⁴¹ 'Kaalum, nami aava mi suak, mi taa maat fa'ipul senaso ne taxa vesan a mo tanin e mi taa pife namkai sena naapalaan tamo saxa taa xuus famatavas nami pana." *Hkk 1:5*

⁴² Layaan na Pol nare Baanabas re taxa guun ti la lifu ina faxuvulan a mu rabuna ri fin nare rao re taa ulaamaan fulaa la Yaan ina Fangaafusan mui xena xuus fatexaas fulan nari pana maana mo aanabe'. ⁴³ A mu rabuna ri taxa ta'ulan a faxuvulan e saxano rabuna Juda e saxano rabuna aava ri pife Juda taasaxa ri usi a lotu Juda, nari xapiak ri usi na Pol nare Baanabas. Re ferawai xuvul pari e re fagut nari talo a taagulan siri i taa waan vulai pana roxoyan sina Piran.

⁴⁴ Lana Yaan ina Fangaafusan mui, faasilak a mu rabuna xapiak ti la bina ri savat xena langaiaana Ferawaian sina Piran. ⁴⁵ Layaan a mu Juda ri xalum a malila, ri tarasuie e ri ferawai fasaat sena ferawaian si Pol.

⁴⁶ Taasaxa na Pol nare Baanabas re tisui faagutan nari e re kuus, "Paamua, a mo roxo maame xuus tuunei nami pana ferawaian sina Piran. E senaso mi gigirane e mi baian a toyan vulai, lavaxa maame taa ta'ulan nami xena falet xe sina mu rabuna aava ri pife Juda ⁴⁷ senaso a Piran a fasei nemaame malaanabe':

'Ne fo vesan nano rao no taa malaan sena malang xena paamuian a mu rabuna aava ri pife Juda talo a kaaxupan siak taa savat la mu bina xapiak." *Ais 49:6*

⁴⁸ Layaan a mu rabuna aava ri pife Juda ri langai sena, ri faamamaas e ri kuus faasiroxo pana Ferawaian si Memai. E nari xapiak aava Piran a xel nari xena laak lana fatataganan sina talo ri taa to vulai, nari, ri namkai.

⁴⁹ A Ferawaian si Memai a falet fepatok xe la maana mu bina xapiak. ⁵⁰ Taasaxa mu Juda ri ferawai xe sina mu paamua ina bina e saxano matalava tefin aava ri nangus a Piran talo ri taa tisui na Pol nare Baanabas. E ri bilai fasaat xe sire e ri feng tapin nare sena nobina aapave. ⁵¹ E voxo nare xo re saf tapin a pof la kare. A vilaana aanabe' a fakalimaan votan nari. E re falet xe Aikoniam. ⁵² A mu fetinan pe Antiaak ri bas pana faamamaasan e pana Vovau Xaradak.

14

¹ Pe Aikoniam na Pol nare Baanabas re laak lana lifu ina faxuvulan sina mu Juda. E pave re ferawai lapaana gutan sina Piran e voxo maana rabuna xaves ti la palou ina mu Juda e mu rabuna aava ri pife Juda, ri namkai se Yesus. ² Taasaxa mu Juda aava ri bai namkai, ri ferawai fasaat se Pol nare Baanabas e ri fatamasiak a lamonan sina mu rabuna aava ri pife Juda talo ri taa tisui a mu rabuna aava ri namkai. ³ Na Pol nare Baanabas re waan pave pana maana yaan xaves. E lana waanan sire, re ferawai faagut pana xakaavangan xatam sina Memai. A Memai a turoxoian a ferawaian sire e tavai nare pana gutan xena vil a maana buk faisok ina gutan e a maana mo fa'ipul. ⁴ A mu rabuna ti la bina ri lamon fepatok. Saxano rabuna ri usi a mu Juda e saxanofuna ri usi nare ro yaamut. ⁵ Saxano

rabuna aava ri pife Juda e saxano Juda ri fexuus kasam e nari xuvul pana saxano paamua siri, ri lamon o ri taa bilai fasaat xe sire e ri taa soxoi nare pana faat. ⁶ Taasaxa nare, re texaas sena e re ta'ulan fatapusan a bina aave e re sinuf xe la ro bina pe Laikonia, ri xali nare pa Listra e Daabe. ⁷ Pave e lana nu bina faasilak, re taxa lo ferawai pana Lagasai Roxo.

⁸ Lavaxa, pe Listra a toxan a mataa kana maalapen. Nane a malaanabe' ti lana modaxan sina e pi sasangas. ⁹ Nane langai layaan na Pol taxa ferawai e na Pol a xalum fatateaxe e texaas o a namkaian sina a fexaxaas sena vil faroxoiaana. ¹⁰ E na Pol a kuus falava, “Tigina fatak xuluna ro kaam!” E voxo a mataa aave a tigina e tangpat pana sangas.

¹¹ Layaan a malila ri xalum a mo na Pol fo vile ri xukulai lana pok bina siri, a pok bina ti Laikonia, e ri kuus, “A mu piran ri fo sivimaan la palou itaara malaan sena matatuuna.” ¹² Na Baanabas ri xalie pa Seus e na Pol ri xalie pa Irmis senaso nane fuuna tigina paamua e ferawai. ¹³ A lifu lotu si Seus a tigina faasilak lamalei sena bina e a priis ina lotu aave a siak lisan a maana bulmakau e maana fur xe la yalaxau ina bina senaso nane xuvul pana mu rabuna ri vubuk tavai a ro yaamut pana tatavaian siri.

¹⁴ Taasaxa layaan na Pol nare Baanabas re langaie re ririk a marapi sire xa e re fala xe la palou ina malila e re xukulai, ¹⁵ “Mi rabuna, xenaso mi taxa vil malaane? Nemaame xo maame rabuna malaan semi mon. Maame taxa lisan a Lagasai Roxo xe simi e maame taxa xuus nami o mi taa ta'ulan a maana mo palau aanabe' e mi taa usi

a Piran aava vesan a vata e xavala e laman e a maana mo xapiak aava ri waan lana. ¹⁶ La yaan kawai a rabuna pe lana mu bina ri usi a vilaana siri saxa saxa e a Piran a kuus turoxo pana. ¹⁷ Taasaxa, nane pife fepaluan nami. Nane tavai nami pana raafui ti laa'ui e a faboak a fanganan lana uma simi e vaxa a tavai nami pana maana buk fanganan xaves e a fabas a xunus imi pana faamamaasan.” ¹⁸ Naapalaan a ro yaamut re ferawai malaan a mu rabuna ri vubuk tatavai pana fanganan xe sire.

¹⁹ E mui saxano Juda ti Antiaak e Aikoniam ri savat e ri yuuf a malila pana ferawaian siri. Ri soxoi na Pol pana faat e ri raagan fasavate xe lamalei senaso ri lamon o nane fo maat. ²⁰ Taasaxa mu rabuna aava ri namkai, ri tigena fakaliuane e nane tamasiak e ulaa fulaa xe la bina. E a yaan mui, nare Baanabas re falet xe pul Daabe.

Na Pol Nare Baanabas Re Ulaa Xe Pe Antiaak Pe Siria

²¹ Re ferawai pana Lagasai Roxo pe Daabe e maana rabuna ri puk a lamonan siri e ri namkai. E mui re ulaa fulaa xe pe Listra, Aikoniam e na Antiaak. ²² Re ferawai xe sina mu fetinan xena fagutaan nari talo ri taa waan fatateak lana namkaian tuuna siri. Re fepitaa malaan, “Taara taa falet tuuna xe lana lagafan xaves xena laak la fatataganan sina Piran.” ²³ Na Pol nare Baanabas re siak fati a mu paamua lana mu lotu saxa saxa. E lamina fenungan e falfaalan re timin nari lapaana xakaavangan xatam sina Piran senaso ri fo lisan tuunei nari xa xe sina. ²⁴ Lamina faletan sire pe Pisidia re falet xe Pemfilia. ²⁵ Layaan re fo

fepitaa pana Lagasai Roxo pe la bina Perga re sivi xe Atalia.

²⁶ Pave re xawas xuluna xaati e re ulaa xe Antiaak a fufubina ina faisok sire. ²⁷ Layaan re savat pe Antiaak re xel faxuvul a mu rabuna aava ri namkai. E re xuus fatexaas nari pana maana mo xaves aava Piran fo vile sere e malaafaa nane faigotan a salan talo a mu rabuna aava ri pife Juda, ri taa puk a lamonan siri xena namkai. ²⁸ E re taagul pave pana maana yaan xaves xuvul pana mu rabuna aava ri namkai.

15

A Faxuvulan Pe Jerusalem

¹ Saxano rabuna ri sivimaan ti Judia xe puua Antiaak e ri taxa fapiti a mu fetinan pave malaan: “Nami, mi taa vuputuk malaan sena vuputkai si Moses fo kuus pana e tamo piau mi taa pife kaaxup.” ² Na Pol nare Baanabas re fepuxai xuvul pari sena fepitaian aanabe!. E voxo mu rabuna ri feng na Pol nare Baanabas xuvul pana xasano rabuna aava ri namkai xe pul Jerusalem xena ferawai xuvul pana mu yaamut e mu matalava pana lagafan aanabe!. ³ A mu rabuna sina Piran, ri feng nari e la fena faletan siri, ri sangas falet pe Fonisia e Sameria. E pave ri xuus fatexaas a mu fetinan o a mu rabuna aava ri pife Juda ri fo puk a lamonan siri xena namkai. E a lagasai aanabe! a vil fafaamamaas nari. ⁴ A mu yaamut, mu matalava e mu rabuna sina Piran pe Jerusalem, ri faamamaas pana savatan siri. E na Pol nari, ri kuusan a maana mo xaves aava Piran fo vile seri. ⁵ Taasaxa saxano fetinan aava ri waan

lana pabung sina mu Ferasi, ri tigma e ri kuus, “A mu rabuna aava ri pife Juda ri taa vuputuk e ri taa usi a mu vuputkai si Moses vaxa.”

⁶ A mu yaamut e mu matalava ri faxuvul xena ferawai pana fiaian aanabe'. ⁷ Lamina ferawaian xaves na Pita a tamasiak e ferawai xe siri, “Mu fetinan, mi texaas o maana yaan xaves lumua a Piran a fatiau xena ferawai famatavas pana Lagasai Roxo sina xe sina mu rabuna aava ri pife Juda talo ri taa langaie e namkai sena. ⁸ A Piran aava texaas sena lamonan sina mataa, a faxaalit o nane vubuxan a mu rabuna aava ri pife Juda sait senaso nane tava'i nari vaxa pana Vovau Xaradak malaan setaara. ⁹ E nane pife lamon patak seri taasaxa senaso ri namkai tuuna malaan setaara nane gei tapin a lalosaat la xunus iri. ¹⁰ Senasou mi taa tafang tarei a Piran pana timinaana matafanan aanabe' xuluna mu rabuna aava ri namkai, a matafanan aava netaara xa e mu butaara, taara pife fexaxaas sena yaase? ¹¹ Piau! Taara namkai o taara fo kaaxup pana xakaavangan xatam si Memai Yesus malaan seri.”

¹² A mu rabuna aave ri nai kasam e ri langai si Baanabas nare Pol layaan re kuusan a maana buk faisok pana gutan sina Piran aava nare fo vesane la palou ina mu rabuna aava ri pife Juda. ¹³ Layaan re fataxapin a ferawaian sire na Jems a kuus, “Mu fetinan, langai! ¹⁴ Na Saimon a xuus fatexaas netaara o malaafaa a Piran a siak fati a saxano rabuna ti la palou ina mu rabuna aava ri pife Juda talo ri taa rabuna sina. E malaanabe' a faxalit nari pana faxatangaan nari sina. ¹⁵ A

mu xakalayan sina mu rabuna ina kuus fatuxai ri turoxo pana vilaana aanabe'. Senaso a ferawaiian sina Piran a kuus malaan,

¹⁶ “Lamina mo aanabe' ne taa ulaamaan e ne taa fatiginei a pabung si Devit aava ri fo poxo. E ri taa tigena fatateak fulaa. ¹⁷ E voxo xasano rabuna xaves aava ri pife Juda, ne fo xel nari xe siak e ri taa seng faagutan a Memai. ¹⁸ A Piran aava fasavat a maana mo aanabe' la matavas, fo kuus malaan.”
Ems 9:11-12

¹⁹ Na Jems a kuus fulaa, “A lamonan siak a malaan: taara taa pife famatafan a mu rabuna aava ri pife Juda e ri puk a lamonan siri xena namkai sena Piran. ²⁰ Taasaxa, taara taa xalei a lagasai xena xuus nari malaan: ‘Muta ngan a mo aava lalosaat senaso ri falfaal xe sina saxa piran bit pana, muta paruk e vaxa muta ngan ta ria o meska ri fo xiute.’ ²¹ Taara taa ferawai malaan senaso ti lumua paaliu, la maana Yaan ina Fangaafusan ri fo kuusan fasavat a maana vuputkai si Moses la mu lifu ina faxuvulan. E a mu vuputkai naang ri ferawai sena maana mo aanabe'.”

A Lagasai Xe Sina Mu Rabuna Nanamkai Aava Ri Pife Juda

²² E mui, a mu yaamut e mu matalava xuvul pana mu rabuna xapiak ina lotu, ri lamon o ri taa siak fati a saxano rabuna ti la palou iri xena fengaan nari xe puua Antiaak xuvul pa Pol nare Baanabas. E ri siak fati na Judas, xasa isina na Basaabas e na Sailas, a rovaat aava mu fetinan ri suai sere. ²³ E ri lisan a lagasai aanabe' sait:

Nemaam mu yaamut, mu matalava e mu fetinan, maam lisan a lagasai ina fasisian xe simi aava mi pife Juda e mi namkai pe Antiaak, Siria e Silisia; ²⁴ maam fo langai o saxano rabuna ri ta'ulan nemaam e ri fe falagaf a lamonan simi pana ferawaian siri. Taasaxa nemaam, maam pife feng nari. ²⁵ E voxo nemaam xapiak, lapaana lamonan saxa, maam fo siak fati a saxanofuna xena fengaan nari xe simi xuvul pana ro fesing sitaara, na Pol nare Baanabas ²⁶ aava faasilak re maat soxot a isi Memai Yesus Krai sitaara. ²⁷ E voxo maam taxa feng na Judas nare Sailas rao re taa ferawai xakaavang pana lagasai aava maam fo xaleie. ²⁸ A Vovau Xaradak e nemaam, maam fo turoxo o maam taa pife falagaf nami pana maana vuputkai xaves taasaxa maam toxan a nu vuputkai aanabe' mon: ²⁹ muta ngan a fanganan ri tatavai xe sina mu piran bit pana, muta ngan ta ria o meska ri fo xiute e muta paruk. Tamo mi taa faapalau sena maana mo aanabe' mi taa waan faroxo. Nane sang mon.

³⁰ E mui ri feng tapin a mu rabuna fefeng e ri fe sivi xe puua Antiaak. E pave, ri xel faxuvul a mu rabuna ina lotu e ri tavai nari pana lagasai aanabe'. ³¹ A mu rabuna ri kate e ri faamamaas pana lagasai xena fagutaan nari. ³² Na Judas nare Sailas aava ro mataa ina kuus fatuxai, re fagut a mu fetinan. ³³ Re waan pave pana valayaan e mui, a mu fetinan ri feng tapin nare pana roxoyan e luaian talo re taa ulaa fulaa xe siri

aava ri feng nare. ³⁴ (Taasaxa na Sailas a vubuk taagul pave.) ³⁵ Na Pol nare Baanabas re waan pe Antiaak e nare xuvul pana xasanofuna, ri fepitaa e ri ferawai pana Lagasai Roxo, a Ferawaian sina Piran.

Na Pol Nare Baanabas Re Fegagelai E Re Falet Fepatok

³⁶ Lumui na Pol a xuus na Baanabas, “Taare taa ulaa xe la nu bina aava taare fo kuusan fasavat a Ferawaian sina Piran lana xena tixalum a mu fetinan talo taare taa texaas tamo ri waan faroxo o piau.” ³⁷ E na Baanabas a vubuk o na Jon Maak i taa falet xuvul pare. ³⁸ Taasaxa na Pol a lamon o pife roxo senaso paamua na Jon Maak fo ta'ulan nare pe Pemfilia e pife falet xuvul pare lana faisok xapiak sire. ³⁹ Re fegagelai faagut e re falet fepatok. Na Baanabas a xel na Maak e re xawas xuluna xaati e re falet xe Saipras. ⁴⁰ Taasaxa na Pol a siak fati na Sailas e a mu fetinan ri feng tapin nare lapaana roxoyan sina Memai. ⁴¹ Nare, re falet xe Siria e Silisia xena fagut a mu fetinan pave.

16

Na Timoti A Falet Xuvul Pa Pol E Na Sailas

¹ E mui re falet laa xe Daabe e Listra. Pe Listra a toxan a mataa fa'ui aava namkai se Yesus, isina na Timoti. Na ninana a tefin Juda aava namkai taasaxa na tamana ti Griik. ² A mu rabuna aava ri namkai pe Listra e Aikoniam ri ferawai faroxo se Timoti e ri kuus o a vilaana sina a roxo. ³ E na Pol a vubuk rao i taa falet xuvul pare e voxo nane putuk na Timoti senaso a mu Juda ti la nu bina

pave ri texaas o na tama Timoti a mataa ti Griik.
⁴ La fena faletan siri ri savat la mu bina saxa saxa e ri xuus fatexaas a mu rabuna aava ri namkai pana nu vuputkai sina mu yaamut e mu matalava pe Jerusalem. E ri xuus nari o ri taa langai sena nu vuputkai aanabe'. ⁵ E voxo a lagasai aanabe' a fagut a mu rabuna aava ri namkai e a xakatan iri taxa lo molava et lana yaan saxa saxa.

Na Pol A Xalum A Saxa Mataa Ti Mesidonia Lana Mifan

⁶ Na Pol e mu fesing sina, ri falet xe la maana nu bina pe Fridia e Galesia senaso a Vovau Xaradak a xuus votan nari sena kuusan fasavat a Lagasai Roxo pe Esia. ⁷ Layaan ri savat la fafalas ti Misia, ri laak taraa xe la nobina Bisnia. Taasaxa a Vovau si Yesus pife kuus turoxo pana. ⁸ E voxo ri sangas liu na Misia e ri falet xe kol Troas. ⁹ La xunavung na Pol a toxan a mifan e lana, saxa mataa ti Mesidonia a ti fenung xe sina malaan, "Filimaan xe Mesidonia xena xavangaan nemaam." ¹⁰ Lamina mifan si Pol, maam tamasiak xena falet xe Mesidonia senaso maam texaas o a Piran fo xel nemaam talo maam taa xuus nari pave pana Lagasai Roxo.

A Saxa Tefin Ti Filipai, Na Lidia, A Puk A Lamonan Sina Xena Namkai Se Yesus

¹¹ Pe Troas maam xawas xuluna xaati e falet fatak xe puua Samotres e la yaan lamina maam falet fulaa xe puua Niapolis. ¹² Ti pave maam sangas laak xe kol Filipai, saxa bina ti Rom e a bina lava lana provins ti Mesidonia. E maam waan pave pana nu yaan. ¹³ La Yaan ina Fangaafusan, maam falet xe lamina yalaxau ina bina

la vangana raarum senaso maam lamon o a bina ina fenungan sina mu Juda taxa waan pave. E maam nai ferawai xe sina lutefin aava ri faxuyul pave. ¹⁴ Saxa tefin aava langai nemaam, isina na Lidia, a tefin ti Taiataira. Nane fuuna faasot pana marapi raf e vaxa a lotu xe sina Piran. E a Memai a kas a xunus ina tefin aave e voxo nane langai faroxo sena ferawaian si Pol e a namkai. ¹⁵ E lamina fasufan sina e sina matafetama sina, nane fi ai rao maam taa falet xe la lifu sina. Nane fi ai malaan, “Tamo mi lamon tuuna o nenia, ne namkai se Memai, filimaan xe la lifu siak.” E nane bai o maam taa kuus pana piau.

Na Pol Nare Sailas Lana Lifu Ina Vipisan Pe Filipai

¹⁶ Saxa yaan layaan maam taxa falet xe la bina ina fenungan, maam fesuai sena saxa yaasok tefin. A vovau saat fo vawe e voxo nane fexaxaas sena xali fasavataana mo. Nane fuuna siak a faat xaves xana mu mataa tafuna layaan nane xali fasavat a mo. ¹⁷ A tefin aanabe' a usi nemaam Pol e a xukulai, “A rovaat tomexaan aanabe' re sisiak sina Piran Laa'ui Paaliu. Re taxa xuus nami pana salan ina kaaxupan.” ¹⁸ Nane vil malaane pana maana yaan xaves e voxo na Pol a marala e a tapuk xe sina e xuus faagutan a vovau saat aave, “Lana isi Yesus Kraais ne fasei nano, ta'ulan a tefin aanabe'.” E fataapus a vovau aave a ta'ulane. ¹⁹ Layaan a mu mataa tafuna yaasok tefin ri texaas o a vilaana ina siaxaana faat xaves fo piau, ri yot na Pol nare Sailas e ri yuuf raagan nare xe la bina ina mamareiai talo ri taa fatiginei nare la matana mu paamua ina bina. ²⁰ Ri lisan nare xe la nona mu rabuna

ina tiisan e ri kuus, “A rabuna aanabe' ri mu Juda e ri taxa falagaf a mu rabuna nabe' la bina sitaara ²¹ pana fepitaian sena vilaana aava netaara mu Rom, taara pife kuus turoxo pana senaso ri pife vuputkai sitaara.” ²² E a malila ri falou na Pol nare Sailas. E a mu rabuna ina tiisan ri fasei nari o ri taa ririk tapin a marapi sire xena inis nare. ²³ E lamina inisaan nare, ri tapin falak nare lana lifu ina vipisan e ri xuus a mataa ina faxatangaana vipis o i taa pis faagutan nare. ²⁴ Layaan nane langai a fefasaian aanabe' nane timin nare lana nobina la palou ina lifu ina vipisan e pis faagutan a kare pana wai matafan.

²⁵ La xunavung naang na Pol nare Sailas re taxa lo fenung e yangan xe sina Piran. Xasanofuna lana lifu ina vipisan sait ri taxa langai nare. ²⁶ A toxan fa'ipul a mara'ulia molava aava faradakui a funa lifu ina vipisan. E faasaxa maana 'dua' xapiak ri talakas e mu 'sein' ina mu vipis lana lifu ri poxo patak seri. ²⁷ A mataa ina faxatang nari a para. Layaan nane xalum a mu yalaxau ina lifu ina vipisan a talakas nane siak a pinis lava sina rao i taa punuk nane xa senaso a lamon o a mu vipis lana lifu aave ri fo sinuf. ²⁸ Taasaxa na Pol a xukulai, “Muta famasak nano! Maam xapiak taxa waan nabe'.” ²⁹ E a mataa ina faxatangan a kel pana mu laam e fala fataapus xe si Pol nare Sailas e a poxo radakui la nore. ³⁰ E mui nane lisan nare xe lamalei e a fin nare, “Matalava, a so ta mo ne taa vile xena kaaxupan siak?” ³¹ E re suie, “Namkai se Memai Yesus e no taa fakaxup nano e a matafetama siim.” ³² E mui re fapiti nari xapiak aava ri taagul lana lifu sina, pana Ferawaian sina

Memai. ³³ Lana yaan aanabe' xo, a mataa ina faxatangan a xamak a mu viis sire e mui nane e mu matafetama sina ri fasufan. ³⁴ A mataa ina faxatangan a lisan nare xe lana lifu sina e tavai nare pana fanganan. E mu matafetama ri bas pana faamamaasan senaso ri namkai xo sena Piran.

³⁵ La paanen mui, a mu rabuna ina tiisan ri feng a vusul siri xe sina mataa ina faxatangan pana fefasaian aanabe', "Mulus tapin a rovaat aave." ³⁶ A mataa ina faxatangan a xuus na Pol, "A mu rabuna ina tiisan ri kuus o ne taa mulus tapin nano e na Sailas. Naboxo me taa falet saa. Falet lana luaian." ³⁷ Taasaxa na Pol a xuuse, "Nari, ri inis nemaame, a rovaat ti Rom, la matana rabuna. Ri pife tiis nemaame e ri timin nemaame lana lifu ina vipisan. E naboxo ri vubuk o maame taa falet palau, bo? Piau, nari xa ri taa savat xena lisanaan nemaame xe lamalei." ³⁸ Layaan a mu vusul ri xuus a mu paamua ina tiisan o na Pol nare Sailas re rovaat ti Rom, ri mataut. ³⁹ E voxo ri savat xena fadaarum nare e ri faxakan nare e ri nung nare o re taa ta'ulan a bina. ⁴⁰ Lamina mulus tapinaan nare, na Pol nare Sailas re falet xe la lifu si Lidia e pave re faxuvul xuvul pana mu fetinan e re fagut nari pana ferawaian sire. E mui re ta'ulan nari.

17

Saxano Juda Pe Tesalonaika Ri Tisui Na Pol Nare Sailas

¹ Layaan re fo sangas falet la ro bina Amfipolis e Apalonia, re savat pe Tesalonaika e pave a toxan a lifu ina faxuvulan sina mu Juda. ² E malaan sena

vilaana sina, na Pol a laak lana lifu aave e la nu Yaan talatul ina Fangaafusan nane ferawai xuvul pari. ³ Nane xuus famatavas nari pana Ferawaiian sina Piran talo ri taa texaas tuuna pana Mataa Failai e a maasaxan sina e pana to fa'ulaian sina ti la maatan. E nane kuus, “Na Yesus aanabe! ve a Mataa Failai aava ne taxa xuus fatexaas nami pana.” ⁴ Saxano Juda ri xaveak namkai e ri faxuvul xuvul pa Pol nare Sailas e vaxa xaves ina mu Griik aava ri namkai sena Piran e maana matalava tefin sait. ⁵ Taasaxa saxano Juda ri tarasui nare e ri xel faxuvul a saxano rabuna saat ti la bina ina mamareiai e ri farawei fasorak a malila. E faasilak, mu rabuna xapiak pe la bina, ri felagafai. Ri falet fataapus xe la lifu si Jeson xena senganan na Pol nare Sailas senaso ri vubuk o ri taa lisan nare xe la matana malila. ⁶ Taasaxa ri pife tingin nare. Ri raagan na Jeson xuvul pana xasanofuna aava ri namkai xe la matana mu paamua ina bina e ri xukulai, “A rovaat aava re fo puk a lamonan sina mu rabuna pe la nu bina, naboxo, re fo savat iau. ⁷ E na Jeson a kas a lifu sina xe sire. Nari xapiak ri taxa kawaasan a vuputkai sina king lava simaam, na Sisaa, layaan ri kuus o a toxan a xasa king, isina na Yesus.” ⁸ Layaan ri langai pana, a malila e mu paamua ina bina, ri felagafai pana ferawaiian aanabe!. ⁹ E mui nari aava ri waan xuvul pa Jeson ri mamareiai xe sina mu paamua ina bina e voxo ri mulus tapin nari.

A Matafanan Fulaa Pe Beria

¹⁰ Leaaf layaan a bina fesuk a mu fetinan, ri feng tapin na Pol nare Sailas xe Beria. Layaan

re savat pave re laak la lifu ina faxuvulan sina mu Juda. ¹¹ A mu rabuna pe Beria xo ri vubuk langai a lagasai, nari ve ri peraroxo sena mu Tesalonaika. La yaan saxa saxa ri lalamon pana Ferawaian sina Piran talo ri taa texaas o a ferawaian si Pol a tuuna o piau. ¹² E maana Juda xaves ri namkai e maana Griik vaxa, a mu matalava tefin e tomexaan sait. ¹³ Taasaxa layaan a mu Juda pe Tesalonaika ri langai o na Pol taxa fapiti a mu Beria sait pana Ferawaian sina Piran, ri falet xe pave xena falagaf a xunus ina rabuna talo ri taa pife langai. ¹⁴ Fataapus a mu fetinan ri feng tapin na Pol xe paa la gun, taasaxa na Sailas nare Timoti re waan fatateak pe Beria. ¹⁵ A nutuvaat aava ri falet xuvul pa Pol, ri fe lisane xe Etens. E mui ri ulaa fulaa xe Beria pana fefasaian si Pol o na Sailas nare Timoti re taa filimaan fataapus xe sina.

Na Pol A Kanamsaat Faagut Sena Mu Piran Bit Pe Etens

¹⁶ Layaan na Pol taxa waan bang nare pe Etens nane kanamsaat faagut senaso a xalum a bina siri a bas pana maaradaang ina mu piran bit. ¹⁷ E voxo nane ferawai xe sina mu Juda e mu Griik aava ri suai sena Piran, lana lifu ina faxuvulan siri. E vaxa nane ferawai xe siri aava ri sangas la bina ina mamareiai. ¹⁸ E saxano rabuna ina fepitaian aava ri toxan a texaasan molava, ri fegagelai xuvul pa Pol. E saxanofuna ri kuus, “A mataa vungut aanabe' i taxa kuus panaso?” E xasanofuna ri kuus, “Nane taxa ferawai pana saxano piran patak paaliu.” Ri kuus malaan senaso na Pol taxa ferawai pa Yesus e a

to fa'ulaian sina. ¹⁹ E mui ri xel lisan na Pol xe la bina ina faxuvulan aava ri xalie pa Erapagas e pave ri xuuse, “Maam buk texaas sena fepitaian fa'ui siim. ²⁰ Nano, no taxa ferawai pana maana mo patak e maam vubuk texaas sena.” ²¹ A mu rabuna ti Etens e mu topen aava ri taagul pave, vulai ri buk irimai xena fetalisan a maana lalamonan fa'ui.

²² Na Pol a tigina la palou ina bina ina faxuvulan aave e a kuus, “Rabuna ti Etens! Ne texaas o mi suai sena mu piran lana maana vilaana xapiak simi. ²³ Senaso layaan ne sangas xolai la bina simi, ne xalum a nu bina mi taxa lo lotu lana e ne tingin vaxa a nobina saxa pana xakalayan aanabe': “Xe Sina Piran Aava Maam Vungut Sena”. E voxo a so ta mo mi taxa lotu xe sina lana vungutan simi, a mo aave ne taa xuus fatexaas nami pana. ²⁴ A Piran aava vesan a xavala e maana mo lana, nane ve a Memai ina xunavata e xavala. E nane pife taagul lana lifu lotu aava rabuna ri vesane. ²⁵ Piau ta mo nane vubuxane aava faisok sina mataa mon a fexaxaas sena tavaie pana senaso nane sang mon fuuna tavai a mu rabuna xapiak pana toyan e reref e a maana mo xapiak. ²⁶ Nane vesan a mataa saxa e maana rabuna xapiak ri savat sena. E nane xa tavai nari pana nobina siri. Lumua nane lamon sena tangpat e fataxapiak ina rabuna e maana fafalas ina nobina ri taa taagul lana. ²⁷ E nane vil malaane talo ri taa seng ta salan xe sina e naak ri taa tingine senaso a Piran pife lasuun paaliu setaara. ²⁸ A saxa fo kuus, “Pana gutan sina Piran taara taagul e sangas e siak a reref”

e saxano rabuna pana texaasan ti la palou imi, ri kuus malaan: “Nemaam sait maam rafulak sina.”

²⁹ E voxo tamo taara xapiak ve taara mu rafulak sina Piran, taara taa pife lamon o a Piran a malaan sena maaradaang pana ‘gol’ o ‘silva’ o faat aava mataa fo vesane pana texaasan sina.

³⁰ Lumua, layaan a mu rabuna ri vungut sena vilaana sina, a Piran a pife fakasanam nari, taasaxa naboxo, nane fasei a mu rabuna xapiak lana mu bina o ri taa puk tapai sena vilaana saat siri. ³¹ Senaso nane fo lamon faati sena yaan layaan a mataa aava nane fo fatie, i taa tiis a mu rabuna xapiak pana roxoyan. Nane fo faxalit a mu rabuna xapiak pana layaan nane fatatoi fa'uli a mataa aave ti la maatan.”

³² Layaan na Pol a ferawai pana to fa'ulaian ti la maatan, saxano rabuna ri suaxane taasaxa saxanofuna ri kuus, “Maam vubuk langai fulan a ferawaian siim pana mo aanabe!” ³³ E voxo na Pol a ta'ulan a faxuvulan aave. ³⁴ E saxanu tuvaat aava ri buk waan xuvul pa Pol, ri namkai. La palou iri a saxa mataa, isina na Dionisus aava saxa ti lana Erapagas e saxa tefin, a isina na Damaris, re waan e saxanofuna sait.

18

A Tangpat Ina Lotu Aava Ri Xalie Pana Kristian

¹ Lamina, na Pol a ta'ulan na Etens e a falet xe Korin. ² E pave nane suai sena saxa Juda ti Pontus, isina na Akwila. Nane savat ti Itali xuvul pa naasana, na Prisila, senaso a memai king Klodias a fasei a mu Juda o ri taa ta'ulan na Rom. Na Pol fe xalum nare ³ e nane taagul e faisok xuvul

pare senaso nane fuuna faisok pana vapak ina tiir xena vesanaana lifu, malaan sere. ⁴ E la Yaan saxa saxa ina Fangaafusan, nane laak lana lifu ina faxuvulan e ferawai pana texaasan rao i taa famasam nari mu Juda e mu Griik sait se Yesus.

⁵ Layaan na Sailas nare Timoti re savat ti Mesidonia, na Pol a kuusan fasavat vulan a Lagasai Roxo e a xuus fatexaas a mu Juda o na Yesus ve a Mataa Failai sina Piran. ⁶ Taasaxa layaan a mu Juda ri tisuie e ferawai fasaat sena, nane saf tapin a pof ti lana marapi sina xena fakalimaan votan nari e a xuus nari, “Tamo mi taa milung sena Piran, a mo simi mon. Nenia, ne fo fataxapin faroxoi a faisok siak semi. Naboxo ne taa paan xe siri aava ri pife Juda.” ⁷ E mui na Pol a ta'ulan a lifu ina faxuvulan e falet xe la lifu latana, a lifu si Taitus Justus, a saxa aava fuuna lotu xe sina Piran. ⁸ Na Krispas aava paamua ina lifu ina faxuvulan, nane e a matafetama xapiak sina, ri namkai sena Piran. E maana mu Korin sait aava ri langai si Pol, ri namkai e ri fasufan.

⁹ Saxa vung a Memai a ferawai xe si Pol lana mifan e a kuus, “Muta mataut, taasaxa no lo ferawai, muta matakasam ¹⁰ senaso ne taxa waan xuvul pama. Piau ta mataa i taa falou nano xena famasak nano. A toxan a rabuna xaves lana bina aanabe!, ri rabuna siak.” ¹¹ E voxo na Pol a waan pave pana mariaas saxa e xavil xena fapitiaan nari pana Ferawaian sina Piran.

A Mu Xaiyaas Si Pol Ri Tiise

¹² Layaan na Galio, a mataa ti Rom, i taxa paamua pe Griik, a mu Juda ri faxuvul e ri yot lisan na Pol xe lana lifu ina tiisan ¹³ e ri kuus,

“A mataa aanabe' i taxa fepitaa o a mu rabuna ri taa lotu xe sina Piran pana vilaana aava ri pife waan lana vuputkai sitaara.” ¹⁴ Na Pol i taxa rao i tangpat pana ferawaian e na Galio moxo a xuus a mu Juda, “Langaiau nami mu Juda, tamo mi taxa fefinaas senaso a mataa aanabe' fo mo milung o fo vil a mo mosaat, lavaxa ne taa langai nami. ¹⁵ Taasaxa tamo mi buk fegagelai pana mu vapaling e mu isin e maana vuputkai simi, lavaxa nami xa, mi taa faxaradaxe. Ne taa pife tiis nami pana.” ¹⁶ E voxo nane feng tapin nari ti lana lifu ina tiisan. ¹⁷ E mui ri yot fatateak na Sostenis, a saxa paamua ina lifu ina faxuvulan e ri saaxane la matana lifu ina tiisan. Taasaxa na Galio a lamon fepalau mon sena.

Na Pol A Ulaa Fulaa Xe Pe Antiaak

¹⁸ E lamina waanan sina pe Korin pana xasa valayaan, na Pol a ta'ulan a mu fetinan e sangas xe paa Sensaria e xawas xuluna xaati xe pe Siria. Na Prisila nare Akwila re falet xuvul pana. Paamuina faletan sina ti Sensaria nane sapiit a fui sina xena fakalimaan a kuus fanaian sina xe sina Piran. ¹⁹ Rutul savat pe Efasis e na Pol a ta'ulan na Prisila nare Akwila pave. Nane laak lana lifu ina faxuvulan e a ferawai xuvul pana mu Juda pave. ²⁰ E layaan ri fine o i taa waan xuvul pari, nane pife turoxo pana. ²¹ Taasaxa layaan a ta'ulan nari nane kuus fanai malaan, “Tamo a Piran i taa kuus turoxo pana ne taa ulaamaan.” E mui nane xawas xuluna xaati e ta'ulan na Efasis. ²² Layaan nane ung pe Sesaria, nane laak xe paa laa'ui Jerusalem e fe luxurau siri aava ri namkai e mui a sivi xe puua Antiaak. ²³ E lamina waanan

sina pe Antiaak, na Pol a guun ti pave e a falet xolai la ro bina Galesia e Fridia xena fatateak a namkaian sina mu rabuna pave. Pevoxoxo.

Na Apolas A Ferawai Pana Gutan Pe Efasis E Korin

²⁴ Lavaxa, a saxa Juda ti Aleksandria, isina na Apolas, a savat pe Efasis. Nane a mataa ina ferawai faroxo aava texaas fatak sena Ferawaian sina Piran. ²⁵ Ri fo fapitie pana vilaana sina Memai e nane xo a ferawai faagut e a ferawai fatak se Yesus. Taasaxa nane texaas se Jon e a vilaana ina fasufan sina mon. ²⁶ Nane tangpat pana ferawai faagut la lifu ina faxuvulan. Layaan na Prisila nare Akwila re langaie re xelexe la lifu sire e re xuus famatavase pana vilaana sina Piran talo i taa masam faroxo sena. ²⁷ E mui layaan na Apolas rao i paan xe Griik a mu rabuna aava ri namkai, ri kuus turoxo pana e ri xalei a lagasai xe sina mu rabuna aava ri namkai pave rao ri taa suai sena. Layaan nane savat pave nane xavang nari aava ri namkai lapaana xakaavangan xatam sina Piran. ²⁸ Senaso nane fuuna ferawai fatak, a ferawaian sina a xasliu a ferawaian sina mu Juda layaan ri fetok la palou ina mu rabuna. E nane faxalit tuunei nari ti lana Ferawaian sina Piran o na Yesus ve a Mataa Failai.

19

A Vovau Xaradak A Sivi Xuluna Mu Rabuna Aava Ri Namkai Pe Efasis

¹ Layaan na Apolas taxa waan pe Korin, na Pol a falet e fe savat pe Efasis. E pave nane tingin saxano rabuna aava ri namkai ² e fin nari, “A

Vovau Xaradak fo sivi xulumi layaan mi namkai, bo?”

E ri suie, “Piau, maam pife texaas sena Vovau Xaradak.” ³ E na Pol a fiai, “Mi langai a fepitaian sise¹ e mi fasufan?”

E ri kuus, “A fepitaian si Jon e a fasufan sina.” ⁴ E na Pol a kuus, “A fasufan si Jon ve xena kuusan fasavataana maana vilaana saat sina rabuna e nane xuus a rabuna ti Israel o ri taa namkai sena saxa aava i taa savat lamina, a saxa aanabe¹ ve na Yesus.” ⁵ Layaan ri langaie ri namkai se Memai Yesus e ri fasufan lana isina. ⁶ Layaan na Pol a timin a mana xuluri, a Vovau Xaradak a sivimaan xuluri e ri ferawai lana maana pok bina patak e vaxa ri kuus fatuxai. ⁷ Faasilak a rabuna sangafilu saxa pana taragua ri waan la yaan aave.

Na Pol A Faisok Pe Efasis Pana Mariaas Taragua

⁸ E na Pol a laak lana lifu ina faxuvulan e fepitaa pave pana fulun talatul. Nane ferawai famatavas se Yesus e pana fatataganan sina Piran. ⁹ Taasaxa saxano rabuna ri langai pesalai e ri bai namkai sena e ri ferawai fasaat paaliu pana salan si Memai la matana rabuna. E voxo na Pol a ta¹ulan nari. Nane xuvul pana mu rabuna aava ri usie, ri fe faxuvul la lifu ina fepitaian si Tiranus e la yaan saxa saxa ri fuuna ferawai faxuvul pave. ¹⁰ La fena mariaas taragua ri vil malaane e voxo a Ferawaian sina Piran a falet fepatok xe la nu bina xapiak pe Esia e a mu rabuna pave, a mu Juda e nari mu Griik, ri langai sena.

¹¹ Pana gutan sina Piran na Pol a vil a maana mo fa¹ipul malaan: ¹² a maana marapi modak

aava na Pol a tawe, ri lisan nari xe sina mu rabuna aava ri giis. E layaan nari, ri tawe, a giisan siri o a vovau saat siri, ri malit.

A Saxano Juda Ri Gei Tapin Tarei A Vovau Saat

¹³ A toxan a saxano Juda aava ri falet xolai xena gei tapin a mu vovau saat sina rabuna e rao ri tafang tareie lapaana isi Memai Yesus. Ri kuus, “Lana isi Yesus aava na Pol a kuusan fasavate, ne fasei nano o no taa ta'ulane.” ¹⁴ A mu rafulak tomexaan pisiguak sina saxa memai priis, a isina na Siva, ri fuuna vil malaane. ¹⁵ Saxa yaan a vovau saat a sui nari, “Na Yesus, ne texaas sena e ne texaas se Pol, taasaxa nami ve nase!” ¹⁶ E bak a mataa pana vovau saat aave a falou nari pana gutan molava e fa'onam nari e sip faagutan nari e voxo ri sinuf pana tari a xavuul e ria.

¹⁷ Layaan a mu Juda e mu Griik sait aava ri taagul pe Efasis, ri langai sena, nari xapiak, ri mataut e ri suai faagut pana isi Memai Yesus. ¹⁸ A maana rabuna aava ri namkai, ri maa savat xo e ri kuusan fasavat a maana vilaana saat siri. ¹⁹ E a maana rabuna aava ri fuuna neng, ri siak lisan a maana lagasai ina neng siri e ri timin faxuvule la matana rabuna e ri farame. E voxo a mamareiai ina mu lagasai aanabe' a xakatan ina faasilak K10,000,000. ²⁰ Sena vilaana aanabe' a Ferawaiian sina Piran a falet fepatok e fegut paaliu. ²¹ Lamina yaan a mo aanabe' savat, na Pol a lamon o i taa sangas falet pe Mesidonia e Griik xena ulaa xe Jerusalem. E nane kuus, “Lamina waanan siak pave ne taa falet xe pe Rom sait.” ²² Nane feng a rovaat aava re xavange, na

Timoti nare Eraastus, xe Mesidonia e nane waan famodak fulaa pe la nobina lava, Esia.

Pe Efasis A Mu Rabuna Vavesai Pana 'Silva', Ri Femarala Se Pol

²³ La fena yaan aanabe' a toxan a lagafan molava a savat sena parabuna lana lotu ri xalian pana "Salan sina Memai". ²⁴ Saxa mataa ina vavesai pana 'silva', isina na Demitrius, nane fuuna vesan a xaxaalua ina lifu lotu sina saxa piran tefin siri, isina na Artemis. A faisok aanabe' fuuna lisan a faat xaves xe sina mu rabuna faisok sina. ²⁵ E voxo nane xel faxuvul a mu rabuna ina vavesai aava ri vil a faisok malaan sena e a xuus nari, "Nami mu rabuna, mi texaas o a faat sitaara a savat pana faisok aanabe'". ²⁶ Mi kaalum e mi langai sena faisok si Pol. Nane kuus o a piran aava rabuna ri vesane, pife piran tuuna. E a rabuna ti Efasis e ti la xasano bina pe Esia ri langaie. ²⁷ E faisok sitaara naak i taa savat palau e i taa piau ta isin roxo. E vaxa a lifu lotu sina piran tefin lava, na Artemis, i taa savat palau sait e a piran tefin naang aava rabuna pe la nu bina pe Esia e pe la mu bina xapiak la xavala sait ri lotu xe sina, a isina xo i taa kawaasanan."

²⁸ Layaan ri langai a mo aanabe' ri femarala faagut e ri xukulai, "Na Artemis sang mon sitaara mu Efasis a pemamolava." ²⁹ Faasilak, a mu rabuna pe la bina ri felagafai pana. E ri yot na Gaius e na Eristukus, a rovaat ti Mesidonia aava re sangas xuvul pa Pol e nari xapiak, ri fala fataapus xe la bina ina faxuvulan. ³⁰ Na Pol a vubuk o i taa tigina la matana rabuna xena ferawai taasaxa mu rabuna aava ri namkai, ri

ti votane. ³¹ E vaxa saxano paamua ina bina, mu fesing si Pol, ri lisan a lagasai xe sina e ri nung faagutane o i muta savat pave la bina ina faxuvulan.

³² A rabuna lana faxuvulan aave ri fevungutai: saxano rabuna ri kuus pana saxano mo e xasanofuna ri kuusan saa xasano mo. E maana rabuna xaves, ri pife texaas senaso ri fo faxuvul pave. ³³ A mu Juda ri sagen na Aleksanda xe la nori malaan sena paamua siri e saxanofuna ti la palou ina malila ri xukulai pana fefasaian. E mui nane talangai xe sina malila xena vil fakasam nari talo i taa gel votai sena so ta mo fo savat. ³⁴ Taasaxa layaan a malila, ri texaas o nane vaxa saxa Juda, ri fexukulai faxuvul pana awa taragua: “Na Artemis sang mon sitaara mu Efasis a pemamolava!”

³⁵ Layaan saxa paamua lava ina bina a vil fakasam nari nane kuus, “Nami mu rabuna ti Efasis, mu rabuna pe la mu bina xapiak ri texaas o mu rabuna ti Efasis ri fuuna faxatang a lifu lotu si Artemis lava e vaxa a xaxaalua ina aava sivimaan ti laa'ui la xunavata, bo? ³⁶ Lavaxa, piau ta rabuna ri taa kuus o a bitan. E voxo mi taa waan kasam e mi muta bilai malaan sena lamavaang. ³⁷ Mi fo lisanmaan a rovaat aanabe' taasaxa re pife fenau lana lifu lotu o ferawai fasaat sena piran tefin sitaara. ³⁸ Tamo na Demetrius e mu rabuna faisok sina xo ri vubuk tiis ta saxa mataa, a mu lifu ina tiisan ri talakas e mu paamua ina tiisan ri taxa waan. E voxo nari xo, ri taa fe gel tifie pave. ³⁹ Tamo mi buk ferawai pan' ta saxa mo, mi taa kuusan fasavate lana saxa

faxuvulan tuuna pe la bina. ⁴⁰ E naak netaara xo taara taa tiisan sena maana mo aava savat tanin. E tamo ri taa tiis netaara taara taa pi ta fufuna vilaana sitaara. E taara taa gel malaafaa?" ⁴¹ E lamina ferawaian sina nane feng tapin nari.

20

A Sangasan Fulaa Si Pol Xe Mesidonia E Griik

¹ Lamina lagafan aanabe' na Pol a xel faxuvul a mu rabuna aava ri namkai e fagut nari. E mui nane ta'ulan nari e falet xe Mesidonia. ² Nane falet xolai la mu bina pave e a fagut nari aava ri namkai pana ferawaian sina e mui nane fe savat pe Griik. ³ Pave nane waan pana fulun talatul. E mui nane tamasiak rao i taa xawas xuluna xaati xena falet xe Siria. Taasaxa nane texaas o a mu Juda ri fexuus kasam xena punuxaana e voxo nane ulaa fulaa xe Mesidonia. ⁴ Na Sopataa, a lak si Piras ti Beria, na Eristukus e na Sekundas ti Tesalonaika, na Gaius ti Daabe e na Timoti e a rovaat ti Esia, na Tisikas e na Trofimas, nari xapiak, ri vubuk rao ri taa falet xuvul pa Pol. ⁵ Ri falet paamuin nemaam e ri waan bang nemaam pe Troas. ⁶ E nemaam, maam xawas xuluna xaati pe Filipai lamina Fenamo ina Bret Aava Piau Ta Yiis. E lamina yaan pama, maam faxuvul xuvul pari pe Troas. Maam taagul pave pana mu yaan pisiguak.

Na Yutikas A To Fa'ulaa Ti La Maatan Pe Troas

⁷ Lavung, la yaan mata ina 'wiik' maam faxuvul xena femiraaxan a matafanganai sina Memai. E senaso na Pol a vubuk rao i taa paan a yaan mui nane fapiti a mu rabuna. A ferawai paan, paan,

paan xe la xunavung. ⁸ Maam waan laa'ui la lifu e a toxan a mu laam xaves pave. ⁹ A saxa lak fa'ui, isina na Yutikas, a nai la matana lifu e nane fematef. Nane matef maat e poxo ti la matana lifu aave xe lapia. Ri siaxe pana fo maat. ¹⁰ Taasaxa na Pol a sivi xe lapia e mati xuluna lak e fakaliuane pana mana. E nane kuus, “Muta mataut, i taxa to.” E nane feroxo fulaa. ¹¹ E mui ri laak laa'ui fulaa e ri viak a bret e ri ngane. E na Pol a ferawai xuvul pari fefexaxaas a paanen lolof e bak a ta'ulan nari. ¹² E a mu rabuna ri lisan a lak fa'ui aava to fa'ulaa xe la lifu sina e ri faamamaas pana.

Maam Xawas Xe Miletus

¹³ E mui maam xawas xuluna xaati e maam falet xe Aasos e pave na Pol taa xawas xuluna xaati xuvul pamaam. Maam vil malaane senaso na Pol rao i taa sangas xe pave. ¹⁴ E layaan maam fesuai pe Aasos, nane xawas e nemaam xapiak, maam falet xe Mitalin. ¹⁵ A yaan mui maam ta'ulan a bina pave e maam savat faasilak xe Kios. E a yaan mui lamina maam savat pe Samos. La fatalafaataana yaan maam ung pe Miletus. ¹⁶ Na Pol a lamon o maam taa liu et na Efasis senaso nane bai maam taa waan pe Esia pana yaan xaves. Nane vubuk faagut o maam taa falet fataapus talo maam fexaxaas sena savat pe Jerusalem la Yaan ina Pentakos.

A Ferawaiian Favapaanan Si Pol Xe Sina Mu Matalava Ti Efasis

¹⁷ Maam waan pe Miletus e na Pol a lisan a lagasai xe pe Efasis rao a mu matalava ina

tinoxolan ri taa faxuvul xuvul pana. ¹⁸⁻¹⁹ E layaan ri savat sina nane xuus nari, “Nami, mi texaas sena vilaana siak layaan ne waan xuvul pami. Ti la yaan mata layaan ne savat pe Esia fefexaxaas naboxo ne mo sisiak sina Memai pana vilaana ina lamon fasivi nenia xa e pana taangiisan. E mi texaas o naapalaan a mu Juda ri fasavat a lagafan e maasaxan xulok, ne sisiak vulai. ²⁰ E vaxa mi texaas o ne pife faatasu sena kuusan fasavat a so ta mo i taa xavang nami e ne fapiti nami la matana rabuna e lana lifu saxa saxa simi. ²¹ Ne xuus faagutan a mu Juda e mu Griik xapiak o ri taa puk tapin a vilaana saat siri pana mimilisaatan xe sina Piran e ri taa namkai sena Memai simaam, na Yesus.

²² A Vovau Xaradak a fengau xe Jerusalem e naboxo ne taxa falet. Taasaxa ne pife texaas sena so ta mo i taa savat sega pave. ²³ Ne texaas o lana nobina saxa saxa, a Vovau Xaradak fo xuus fatexaasau o a yaan ina matafanan e vipisan ri taa savat siak. ²⁴ Taasaxa ne pife muluk a toyan siak, ne vubuk mon o ne taa fataxapin a faisok siak aava Memai Yesus a tavaiau pana, a faisok ina ferawai xakaavang sena Lagasai Roxo ina xakaavangan xatam sina Piran.

²⁵ E ne fo falet xolai la palou imi xena fapiti nami pana fatataganan sina Piran. E naboxo ne texaas o piau ta mataa ti la palou imi i taa xalum fulanau. ²⁶ E voxo tanin, ne xuus nami o tamo a mataa i taa pife kaaxup, lavaxa pife sena faisok siak. ²⁷ Senaso ne fo xuus nami pana vubuxanan e lamonan xapiak sina Piran. ²⁸ Faxatang nami e a malila aava Vovau Xaradak a tavai nami pana

xena faxatangaan nari. Faxatang faroxoi a mu rabuna sina Piran aava nane maraane pana ria ina. ²⁹ Lamina faletan siak ne texaas o a mu rabuna malaan sena vupung saat, ri taa savat la palou imi rao ri taa kawaasan nami, mu rabuna sina Piran. ³⁰ E vaxa ti la palou imi, saxano rabuna ri taa ferawai bit xena yuufaana rabuna aava ri namkai, xe siri. ³¹ Faxatang! Lamon fa'uli a mariaas talatul aava ne fo taagul xuvul pami. A mu yaan xapiak aave nenia, pana taangiisan, ne pebukan nami.

³² E naboxo ne timin tuunei nami lapaana Piran e a lagasai ina xakaavangan xatam sina aava fexaxaas sena fagutaan nami e tavai nami aava mi tigina patak xuvul pana Piran pana maana roxoyan. ³³ Ne pife sei soxot a 'silva' o 'gol' o marapi sina mataa. ³⁴ Nami, mi texaas o ne fo faisok pana maak xena maraan a maana mo nenia e mu fesing siak, maam vubuxane. ³⁵ E lana maana mo ne fo vile ne faxalit nami o taara taa xavang a mu rabuna marurupak e taara taa lamon fa'uli a ferawaian si Yesus layaan a kuus, 'A mataa aava tatavai pana maana mo i taa toxan a faamamaasan molava sena saxa aava saxam a mo."

³⁶ Layaan na Pol a fataxapin a ferawaian sina, nari xapiak ri tapiit turung e ri fenung. ³⁷ E nari xapiak ri taangiis e ri feyotan na Pol e ri fengusane. ³⁸ A mo aava famamaxus paaluan nari ve a paferawaian sina o ri taa pife xalum fulane. E voxo ri falet xuvul pana xe la xaati.

A Faletan Xe Jerusalem

¹ Maam ta'ulan nari pana mimilisaatan lava e maam xawas xuluna xaati e xol fatak xe pe Kos. A yaan mui maam savat pe Rods e maam ta'ulan a bina pave e savat pe Patara. ² Pe Patara maam tingin a xaati rao i falet xe Fonisia e maam xawas xena falet. ³ Lana faletan simaam maam xalum na Saipras e maam liue xe pul e maam fe xol fatak xe Siria. Maam ung pe Tair e pave ri siak tapin a maana mo aava waan lana xaati simaam. ⁴ Maam tingin a mu rabuna aava ri namkai e maam waan xuvul pari pana yaan pisiguak. A Vovau Xaradak a ferawai xe siri e ri xuus na Pol o i muta falet xe Jerusalem. ⁵ Taasaxa layaan a mu yaan simaam a taxapus et, maam ta'ulan nari e falet fulaa. A mu rabuna si Yesus nari lutefin e mu rafulak siri sait, ri falet xuvul pamaam xe lamalei la bina. E pave la gun maam tapiit turung xena fenung. ⁶ Maam ferawai fesuai e mui maam xawas xuluna xaati e nari, ri ulaa xe la bina siri.

⁷ Maam falet fulaa e maam ta'ulan a bina Tair e maam fe ung pe Tolimas. E pave maam fasusui a mu fetinan e maam waan xuvul pari pana yaan saxa. ⁸ A yaan mui maam ta'ulan nari e fe savat pe Sesaria. E maam waan la lifu sina saxa mataa ina kuusan fasavat a Lagasai Roxo, na Filip. Nane saxa ti la palou ina pisiguak aava ri siak fati nari pe Jerusalem xena xavang a mu yaamut. ⁹ Nane toxan a lak tefin talafaat aava ri pife tamai lunai e nari, ri fuuna kuus fatuxai.

¹⁰ Maam fo mo waan pave pana valayaan layaan a mataa ina kuus fatuxai, isina na Aagabas, a sivimaan ti Judia. ¹¹ A maa savat

simaam e siak a yowang si Pol e a pis a mana e kana xa pana e a kuus, “A Vovau Xaradak a kuus, ‘A mu Juda pe Jerusalem ri taa pis a mataa tafuna yowang aanabe’ malaan e tavai a mu rabuna aava ri pife Juda pana.”

¹² Layaan maam langaie nemaam xapiak maam nung faagutan na Pol o i taa pife laak xe Jerusalem. ¹³ E na Pol moxo a suie, “Senasou mi taxa taangiis faagut e mi kawaasan a lamonan siak? Ne fo faigotanau naapalaan ri taa pisau e vaxa ne taa maat pe Jerusalem sena isi Memai Yesus.” ¹⁴ Layaan i taa pife xul a lamonan sina maam turoxo pana e maam kuus, “A vubuxanan sina Memai i taa savat la matavas.”

¹⁵ Maam taagul pave pana valayaan e mui maam tamasiak e maam guun xe Jerusalem. ¹⁶ Saxano rabuna ti Sesaria aava ri namkai, ri falet xuvul pamaam e ri lisan nemaam xe la lifu sina saxa mataa ti Saipras, isina na Naason. Nane a mataa aava namkai ti kavai.

Na Pol A Savat Pe Jerusalem

¹⁷ Layaan maam savat pe Jerusalem a mu rabuna sina Piran, ri fasmusi faagutan nemaam. ¹⁸ E a yaan mui nemaam Pol, maam fe tixalum na Jems. A mu matalava ina lotu vaxa ri waan faxuvul pave. ¹⁹ E na Pol a fasmusi nari e a xuus nari pana maana mo xaves a Piran fo vile la palou ina mu rabuna aava ri pife Juda sena faisok sina.

²⁰ Layaan ri langaie ri kuus faasiroxo xe sina Piran. E mui ri xuus na Pol, “Nano, timaam, no texaas o a maana Juda xaves aava ri namkai, ri usi faagutan a vuputkai sitaara. ²¹ E ri fo langai

o no fo fapiti a mu Juda aava ri taagul la bina sina mu rabuna aava ri pife Juda o ri taa ta'ulan a vuputkai si Moses. E vaxa no xuus nari o ri taa pife putuk a rafulak siri o usi a mu vilaana sina mu Juda. ²² E voxo maam taa vil a so? Tuuna ri taa langai pana savatan siim, ²³ e voxo maam vubuk o no taa vil a maana mo aava maam taa xuus nano pana. A toxan a mataa talafaat nabe! e ri fo fakalimaan nari xa xe sina Piran. ²⁴ Falet xuvul pari e vil a vilaana ina xakaamak e maraan a faisok ina xangat a fui siri. Sena vilaana aanabe! a mu rabuna xapiak ri taa texaas o nano fatak xa no usi a vuputkai si Moses e piau ta mo tuuna lana ferawaian sema. ²⁵ E sena mu rabuna aava ri pife Juda e ri namkai, maam fo lisan a lagasai xena xuus nari pana lamonan simaam o ri taa pife ngan a meska aava ri tatavai xe sina mu piran bit pana o ta ria, o ta meska aava fo xiutan e vaxa ri taa pife paruk.”

²⁶ Lavaxa, a yaan mui na Pol xuvul pana nu tuvaat aave, ri vil a vilaana ina xakaamak. E mui nane laak xe la tang lifu lotu xena kuusan a yaan i taa fataxapin a yaan ina xakaamak e ri taa lisan a tatavai siri saxa saxa.

A Mu Xaiyaas Si Pol Rao Ri Punuxe

²⁷ Layaan a yaan pisiguak ina xakaamak a faasilak ri taxapus, saxano Juda ti Esia ri xalum na Pol lana tang lifu lotu e ri falalagaf a malila e voxo ri yot na Pol. ²⁸ E ri xukulai, “Mi rabuna ti Israel, xavang nemaam! A mataa aanabe! a falet xolai xena fapiti pengan a xasanofuna sena mu rabuna ti Israel e a vuputkai si Moses e a tang lifu lotu nabe!. E naboxo nane lisanmaan

a saxanofuna aava ri pife Juda xe lana tang lifu lotu sitaara xena kawaasan a nobina xaradak!”
²⁹ (Ri kuus malaan senaso ri fo xalum na Trofimas ti Efasis pe Jerusalem xuvul pa Pol e ri lamon o na Pol fo xel falaxe xe lana tang lifu lotu, taasaxa piau.)

³⁰ A mu rabuna xapiak pe la bina ri felagafai e ri falamaan ti la maana nobina e ri yot na Pol e ri raagane ti lana tang lifu lotu. E fataapus, ri xawei a matana yalaxau. ³¹ E layaan a malila ri taxa tafang pana sip punuxaan na Pol, a memai sina rabuna ina fevisan ti Rom a siak a lagasai o a mu rabuna pe Jerusalem rao ri fevis. ³² Fataapus, a memai aanabe' xuvul pana saxano paamua e mu rabuna ina fevisan ri fala sivi xe sina malila. Layaan a rabuna ri xalum a memai aave e mu rabuna sina, ri pife sip fulan na Pol. ³³ A memai a filimaan e maa yot na Pol e fasei nari o ri taa pise pana 'sein' taragua. E mui nane fia'i o nane nase' e nane fo vil a so ta mo? ³⁴ Saxanofuna ri xukulai pana saxa mo e saxanofuna ri xukulai pana xasa mo. E a memai a pife fexaxaas sena siak tuunei a fufuna xukulaiian siri. E voxo nane fasei a rabuna sina o ri taa lisan falak na Pol xe lana bina sina rabuna ina fevisan. ³⁵ Layaan na Pol a savat la sangas laaxan a maraleian sina rabuna femolava temasaat e voxo a mu rabuna ina fevis ri yaas na Pol. ³⁶ E a malila aava ri usi soxote, ri taxa lo xukulai faagut, “Punuxe!”

Na Pol A Ferawai Xe Sina Malila
Fk 9:1-22; 26:9-18

³⁷ Layaan a mu rabuna ina fevisan ri buk lisan na Pol xe lana bina siri nane fin a memai siri,

“A fexaxaas ne taa ferawai xe siim?” E a memai a xuuse, “No ferawai lana pok bina Griik, bo?
³⁸ Nano, no saxa ti Isip aava saxano yaan lumua no paamuian a rabuna saat 4,000 xe la xobingil, bo?”

³⁹ E na Pol a suie, “Nenia ve ne saxa Juda ti Taasus pe Silisia, a fufubina siak a toxan a isin lava. A fexaxaas ne taa ferawai xe sina malila?”
⁴⁰ Layaan a memai a kuus turoxo pana, na Pol a talangai xe siri talo ri taa waan kasam. E layaan ri waan kasam nane ferawai xe siri lana pok bina Erameik.

22

¹ Nane ferawai malaan, “Mu fetinan e mu matalava, naboxo langai a gel votaian siak.” ² Layaan ri langai o nane ferawai xe siri lana pok bina Erameik ri ti kasam paaliu.

E mui na Pol a ferawai fulaa. ³ “Nenia ve ne saxa Juda ti Taasus pe Silisia taasaxa ne fo molava nabe' Jerusalem. E na Gameliel a fapiti faroxoiau pana mu vuputkai sina butaara e ne usi fatak a Piran malaan semi nabe'. ⁴ E vaxa ne fo kawaasan xapin nari aava ri usi a ‘Salan’ aanabe'. Ne yot a mu rabuna tomexaan e lutefin xapiak e ne tapin falak nari xe lana lifu ina vipisan. ⁵ E a memai priis e mu matalava ri texaas o a ferawaian siak a tuuna. E vaxa ne siak a lagasai siri xe sina mu Juda pe Damaaskas e voxo ne falet xe pave xena yot lisan a mu rabuna aave malaan sena mu vipis xe Jerusalem xena fakasanamaan nari.

Na Pol A Kuusan Fasavat A Yaan Layaan Nane Puk A Lamongan Sina

⁶ “Faasilak la belo ne fe savat pe Damaaskas e fataapus a malang molava piis ti la xunavata a rarapak fakaliuanau. ⁷ E ne poxo lapia e ne langai a ling aava xuusau, ‘Sol, Sol xenaso no taxa vil penganau?’

⁸ E ne fiafai, ‘Memai nano nase!’

E nane kuus, ‘Nenia ve na Yesus ti Nasaret aava no taxa vil pengane.’ ⁹ E mu rabuna aava ri sangas xuvul paga ri xalum a malang aave taasaxa ri pife masam a ling aava ferawai xe siak.

¹⁰ E ne fiafai, ‘Ne taa vil a so?’

E a Memai a kuus, ‘Tamasiak e no falet xe Damaaskas e pave no taa texaas sena maana mo aava Piran a vubuk o no taa vile.’ ¹¹ E mu fesing siak ri tawi la maak e ri lisanau xe Damaaskas senaso a malang rarapak fo fapiifau.

¹² “E pave saxa mataa, isina na Ananias, maa xalumau. Nane usi fatak a mu vuputkai sitaara e mu Juda pave ri suai sena. ¹³ Nane tigina la taak e a kuus, ‘Tiak Sol, kaalum fulaa!’ E monabe! mon ne fexaxaas sena xalume.

¹⁴ “E mui nane xuusau, ‘A Piran sina mu butaara fo siak fati nano talo no taa texaas sena vubuxanan tuuna sina e no taa xalum a Saxa aava xaradak e no taa langai a ferawaian ti la ngusuna fatak. ¹⁵ E no taa kuus xakaavang pana maana mo aava no fo xalume e langaie xe sina mu rabuna xapiak. ¹⁶ E naboxo no taxa nai bang a so? Tamasiak e no taa fasufan e gei tapin a mu vilaana saat siim lana isi Yesus.’

Na Pol A Kuus O A Piran A Fenge Xe Sina Mu Rabuna Aava Ri Pife Juda

¹⁷ “Ne ulaa xe Jerusalem e layaan ne taxa fenung pave la tang lifu lotu ne toxan a xakaaluman. ¹⁸ E lana xakaaluman aanabe' a Memai taxa ferawai xe siak malaan, ‘Fataapus, ta'ulan na Jerusalem, senaso nabe' ri taa pife turoxo pana ferawaian siim, sega.’

¹⁹ “E ne kuus, ‘Memai, a mu rabuna nabe' ri texaas o lumu ne fuuna lo falet xolai xe lana mu lifu ina faxuvulan e ne sip nari e ne pis nari aava ri namkai sema. ²⁰ E layaan a ria ina sisiak fatak siim, na Stefan, a tiuanan, nenia, ne kuus turoxo pana e ne tigina faasilak xena faxatang a marapi siri aava ri taxa punuxe.’

²¹ “E mui a Memai a xuusau, ‘Falet, ne taa feng nano xe lasuun xe sina mu rabuna aava ri pife Juda.”

Rao Ri Taa Tiis Na Pol Pana Ferawaian Sina

²² Lavaxa, a malila ri langai si Pol fefexaxaas a ferawai malaan. E mui ri xukulai faagut paaliu, “Punuxe, a xavala taa peraroxo tamo i taa maat.”

²³ Ri taxa xukulai e falep a marapi siri e ri taxa tapin falak a pof xe laa'ui ²⁴ e voxo a keptin a kuus faagut o ri taa lisan falak na Pol xe lana bina sina rabuna ina fevisan. E nane fasei nari o ri taa inis na Pol talo ri taa texaas tuuna sena fufuna maraleian sina mu rabuna sena. ²⁵ Taasaxa layaan ri fo pise xena inise, na Pol a fin a sensurian, “Naak mi taa inis a saxa ti Rom aava ri pife tiis lunaiane, bo?” ²⁶ E layaan a sensurian a langaie, nane fe kuusane xe sina keptin sina. E a fine, “A so ta mo no taxa vile, a mataa aapave

a saxa tuuna ti Rom.” ²⁷ E voxo a keptin fe fin na Pol, “Xuusau, nano, no saxa ti Rom, bo?” E na Pol a suie, “Aang!”

²⁸ E mui a keptin a kuus, “Nenia, ne maraan a vepen ina taagulan siak pana maana faat xaves.” E na Pol a suie, “Taasaxa, nenia, ne fo siaxe ti la yaan ina luluuxan siak.” ²⁹ E nari aava ri vubuk o ri taa fin na Pol pana maana fiaian xaves, ri ta'ulai fataapus mon. A keptin a mataut layaan a texaas o nane fo pis na Pol, saxa tuuna ti Rom.

Na Pol A Savat La Nona Faxuvulan Sina Mu Paamua Ri Xalie Pana Saniidrin

³⁰ A keptin aave a buk texaas sena so ta mo a mu Juda ri taxa gel tifi na Pol pana. E voxo a yaan mui nane mulus na Pol e fasei a mu paamua priis e mu matalava ina Saniidrin o ri taa faxuvul. E bak nane siak lisan na Pol e fatigineie la nori.

23

¹ E na Pol a kaalum fatateak xe sina mu matalava ina Saniidrin e a kuus, “Mu fetinan, la toyan xapiak siak ne fo tigena la matana Piran pana nasaman roxo.” ² E na Ananaias, a memai priis, a fasei a rabuna la ta Pol o ri taa tavaf a yaavana. ³ E na Pol a xuuse, “Tuuna a Piran i taa tavaf a yaavaam. Nano, no malaan sena mamaat aava kaalum faroxo taasaxa pe lana a maana mo fo miit. No nai pave xena tiisau lapaana vuputkai e nano xa no milung sena layaan no fasei nari o ri taa tavafau.” ⁴ E a rabuna la ta Pol ri xuuse, “No taxa suaxan pengan a memai priis sina Piran.” ⁵ E na Pol a kuus, “Mu fetinan, ne pife texaas o nane a memai priis. Ne texaas sena paxakalayan

sina Piran aava kuus, “No taa pife suaxan pengan a memai priis sina Piran.”

⁶ E mui na Pol a kaalum xolai e a xalum a saxanofuna ti lana parabuna aava ri xalie pana Sedusi, ri waan pave e vaxa saxanofuna ti lana parabuna aava ri xalie pana Ferasi. E voxo nane kuus falava malaan, “Mu fetinan, nenia ve ne Ferasi e ne lak sina saxa Ferasi. E mi taxa tiisau senaso ne taxa waan bang fatateak a to fa'ulaian ti la maatan.” ⁷ Layaan nane kuus malaan a mu Ferasi e mu Sedusi ri fegagelai e a malila ri lamon fepatok. ⁸ (A mu Sedusi aave, ri kuus o piau ta to fa'ulaian ti la maatan e vaxa piau ta angelo o mu vovau. Taasaxa mu Ferasi ri namkai serutul xapiak.)

⁹ A xukulaian felava e saxano rabuna ina fepi-taa pana vuputkai aava ri Ferasi, ri tigina e ri kuus faagut, “Nemaam, maam lamon o a mataa aanabe' a pife vil ta mo mosaat. Naak a angelo o saxa vovau a ferawai xe sina.” ¹⁰ E mu Ferasi e mu Sedusi ri fegagelai faagut talo a memai ina fevisan a lamon o ri taa famasak faagutan na Pol pana feyuufan xolane. E voxo nane feng fasivi a rabuna sina xena xel patak na Pol xaseri e lisan falaxe xe lana lifu ina waanan sina rabuna ina fevisan.

¹¹ E a vung mui a Memai Yesus a tigina la ta Pol e a xuuse, “Muta mataut! No fo kuusanau nabe' Jerusalem e vaxa no taa vile pe Rom.”

A Mu Juda Ri Fexuus Kasam Pana Punuxaan Na Pol

¹² E a paanen mui saxano Juda ri fexuus kasam pana punuxaan na Pol. Ri kuus fanai o ri taa

pife fangan o num fefexaxaas a yaan ri punuxe.
¹³ A rabuna moxaves sena sangafilu talafaat ri kuus fanai faxuvul malaan. ¹⁴ E ri fe xuus a mu paamua priis e mu matalava malaan, “Maam fo kuus fanai o maam taa falfaal fefexaxaas maam taa punuk na Pol. ¹⁵ E voxo nami e mu Saniidrin, mi taa nung a memai ina fevisan o i taa lisanmaan na Pol xe simi talo mi taa siak a texaasan fulaa sena vilaana saat sina. Taasaxa maam taa punuxe paamuina savatan sina.”

¹⁶ Taasaxa a lak tomexaan si vasaa Pol a langai kasam a ferawaian siri. E voxo nane fe laak xe la lifu ina vipisan e a xuus fatexaas na Pol pana. ¹⁷ E bak na Pol a xel a saxa sensurian e a kuus, “Lisan a mataa fa'ui aanabe' xe sina memai siim senaso nane buk xuuse pana saxa mo.”

¹⁸ Nane lisan a mataa fa'ui aave xe sina memai sina e a kuus, “A mataa vipis, na Pol, a xelau e a finau rao ne taa lisanmaan a mataa fa'ui aanabe' xe siim senaso nane buk xuus fatexaas nano pana saxa mo.” ¹⁹ E a memai a tao a mana mataa fa'ui e a xel pataxe talo pi ta mataa i taa langai a ferawaian sire e a fine, “Rao no xuusau pana so?”
²⁰ E a lak a kuus, “A mu paamua sina mu Juda ri turoxo xena fin nano o mafu no taa lisanmaan na Pol xe siri talo ri taa fin fulane pana vilaana saat sina. ²¹ Taasaxa ri taxa bit. Muta turoxo pana senaso a rabuna sangafilu talafaat ri taxa funai bang xena punuxaana. Ri fo kuus fanai o ri taa falfaal fefexaxaas ri punuxe. E naboxo ri taxa waan bang a susuaa siim.” ²² E a memai a xuuse, “Muta xuus a rabuna o no fo xuusau pana maana mo aanabe'.” E nane feng tapin a mataa fa'ui aave.

Ri Lisan Na Pol Xe Pe Sesaria

²³ E mui a xel a ro sensurian sina e a fasei nare, “Xel faxuvul a rabuna ina fevisan 200 e nari xuvul pana mu rabuna sangafilu pisiguak aava ri fuuna nai xuluna ‘hos’ e vaxa a mu rabuna ina fevisan pana tol 200 e ne vubuk o mi taa falet xe Sesaria la 9 oklok tanin la vung. ²⁴ E vaxa, siak a nu ‘hos’ talo na Pol i taa falet xuluna e lisan faroxoi na Pol xe si Felik, a Matalava pe Sesaria.”

²⁵ E nane lisan a lagasai malaanabe':

²⁶ Ti Klodias Laisias

Xe si Matalava Roxo, Felik
Paanen Roxo,

²⁷ A mataa aanabe' xo, a mu Juda ri fo yote xena punuxaana. Taasaxa ne langai o nane ve a mataa fatak ti Rom e voxo ne savat pave xuvul pana rabuna ina fevisan siak xena fakaxupe xaseri.

²⁸ Ne buk texaas senasou tuuna ri buk punuxe e voxo ne lisane xe sina mu Saniidrin. ²⁹ E ne fo siak a texaasan o a maana gel tifiian siri aave ri maana fiaian ina mu vuputkai fatak siri e nane pife vil a mo mosaat talo i taa fakasanaman o punuxan. ³⁰ Layaan a saxa maa xuus fatexaasau pana saxa lamonan ri buk vile sena, fataapus mon ne fenge xe siim. E vaxa ne fasei a mu rabuna aava ri tisuie o ri taa savat xe siim xena xuus fatexaas nano pana fufuna tisuiaan na Pol siri. Nane sang movoxo.

³¹ E voxo a mu rabuna ina fevisan ri langai e la vung ri xel na Pol e ri lisane xe pe Antipatris xuvul pari. ³² A yaan mui a mu rabuna aava ri nai xuluna ‘hos’ ri falet fulaa xuvul pa Pol e mu rabuna ina fevisan, ri ulaa xe la lifu ina waanan siri. ³³ Layaan a rabuna aave pana mu ‘hos’, ri

savat pe Sesaria ri fe lisan a lagasai xe si Felik, a matalava ina bina aave e ri kuus, “Naboxo, na Pol taxa waan lapaana faxatangan siim.”

³⁴ Layaan a matalava fo kat xapin a lagasai si Laisias a fin na Pol, “No filimaan ti faa?” Na Pol a suie, “Ti Silisia.” ³⁵ Na Silisia a bina lasuun paaliu e voxo na Felik a xuuse, “Ne taa langai a gel votaian siim layaan a mu rabuna ina tisuaan nano ri maa savat.” E mui nane fefasaa o ri taa faxatang na Pol lana lifu lava aava na Herot fo vesane.

24

A Mu Juda Ri Gel Tifi Na Pol La Mata Felik

¹ A yaan pama fo taxapus e a memai priis, na Ananias, fe sivi xe pe Sesaria xuvul pana saxano matalava e saxa mataa ina vuputkai, isina na Tertulis. Nari xapiak ri maa savat si Felik xena xuus fatexaase pana mu vilaana saat si Pol.

² Ri xel fasavat na Pol e mui na Tertulis a tangpat pana ferawaian sina xe si Felik pana gelan siri, “Maam faamamaas pana paamuian siim senaso a tavai nemaam pana maana yaan xaves ina luaian. E pana texaasan siim no puk a maana mo simaam talo a waanan simaam feroxo. A maana mo aanabe¹ a roxo e maam faamamaas pana. ³ Lana mu bina xapiak maam turoxo pana maana vilaana siim e maam kuus faasiroxo xe siim.

⁴ Taasaxa, maam bai famamaxus nano pana ferawaian simaam e voxo tamo no taa langaiu ne taa ferawai famodak mon.

⁵ Maam texaas sena mataa aanabe¹. Nane a mataa saat senaso nane vil falagaf a rabuna la

mu bina xapiak. E vaxa, nane ve a saxa paamua sina mu Nasaret, saxa lotu bit. ⁶ Nane rao i taa vil a saat sena lifu lotu sina mu Juda e voxo maam fo yote. ⁷ [Maam buk tiise lapaana vilaana simaam taasaxa na Paamua Laisias maa savat e xel fatuaiane xasemaam. ⁸ E na Laisias a fasei a mu rabuna aava ri tisui na Pol o ri taa savat xe siim.] Tamo no taa fine pana no taa texaas tuuna sena maana gelan maam taxa kuusane.” ⁹ A mu Juda sait ri kuus o a maana mo aanabe' a fatak.

Na Pol Xa A Gel Votan A Vilaana Sina La Mata Felik

¹⁰ Na Matalava Felik a talangai xe si Pol talo i taa ferawai saa e na Pol a gel votan a vilaana sina malaan, “Ne texaas o nano, no fo paamuian a rabuna simaam la maana yaan xaves e voxo ne faamamaas pana gel votai la mataam. ¹¹ No fexaxaas sena fin a rabuna xena texaas tuuna o la yaan sangafilu pana taragua lumua ne laak xe kol Jerusalem xena lotu xe sina Piran. ¹² A mu rabuna nabe' aava ri tisuiiau, layaan ri tinginau, ne pife ti fegagelai pan' ta mataa, piau. E ne pife fatamasiak a mu rabuna pe la nobina ina fepitaa o ta xasano bina xena maraaxan nari. ¹³ E naboxo ri pife fexaxaas sena faxalit tuunei a maana mo ri taxa gel tifiiau pana. ¹⁴ Taasaxa a tuuna, ne nangus a Piran si tamamaam layaan ne usi a Salan aava ri xalie pana lotu bit. Ne namkai sena mu vuputkai xapiak aava na Moses a tavai nemaam pana e maana mo aava mu rabuna ina kuus fatuxai sina Piran ri fo xaleie. ¹⁵ E vaxa malaan sena mu rabuna aanabe', ne taxa waan bang fatateak a Piran aava vil fatatoi a mu rabuna

roxo e mu rabuna saat ti la maatan. ¹⁶ E voxo, ne vil vulan a maana mo xapiak talo a nasaman siak i taa matavas la matana Piran e mu rabuna. ¹⁷ Ne pife savat pe Jerusalem la maana mariaas e ne laak xe kol pave xena lisan a tatavai xe sina Piran e mu valagof.

¹⁸ “Ne taxa waan lana lifu lotu sina mu Juda sena tatavaian aanabe' layaan ri tinginau. Ne fo mo vil a roxo: nenia xa ne fo xakaamak xena usi a vuputkai simaam e piau ta malila xuvul paga e piau ta felingaian. ¹⁹ Taasaxa saxano Juda ti Esia, ri waan pave e naak nari sang ri taa savat iau la mataam xena xuus fatexaas nano pana so ta mo ri tisuiiau pana. ²⁰ Taasaxa kalak, a mu Juda aanabe' ri waan pave layaan ne gel votan a maana mo aanabe' la matana Saniidrin. Fin nari pana so ta mo mosaat ne fo vile tamo ri fexaxaas sena xuus tuunei nano pana. ²¹ Naak a saxa mo mon nabe' ne xukulai pana, ‘Ne waan nabe' la matana rabuna xena gel votai senaso ne namkai o a mu mamaat ri taa to fa'ulaa.”

²² Na Felik fo texaas sena vilaana sina rabuna ina Salan aave, e voxo a fataxapin a tatafangai. Nane kuus, “Layaan na Laisias aava paamua sina rabuna ina fevisan, i taa savat ne taa lamon faati sena tiisaan nano.” ²³ Nane fasei a saxa sensurian o i taa faxatang faagutan na Pol taasaxa i taa pife ti votan a mu fesing sina tamo ri maa savat xena xavangaana.

²⁴ Lamina valayaan na Felik nare tefin sina, na Drusila aava saxa Juda, re maa savat. Nane xel na Pol xena langai a ferawaian sina pana namkaian se Yesus Krai. ²⁵ Na Pol a ferawai pana vilaana fatak sina Piran e a faxatangan roxo e pana yaan

a Piran i taa tiis a mu rabuna xapiak sena vilaana saat o roxo siri. Na Felik femataut sena ferawaiian aanabe' e voxo a feng tapine e kuus, "Taxapus, no paan saa. Ne taa xel fulan nano lumui." ²⁶ Nane vubuk o na Pol i taa nagaye pana faat e voxo a xel faxavesane xena ferawai xuvul pana.

²⁷ Layaan a mariaas taragua fo taxapus na Porsis Festas fe nai la vepen si Felik taasaxa na Felik a vubuk o i taa fafaamamaas a mu Juda e voxo nane ta'ulan na Pol la bina ina vipisan.

25

¹ Na Festas a savat pe la provins e lamina yaan talatul a laak xe paa Jerusalem ti Sesaria. ² Pave a mu memai priis e mu matalava sina mu Juda, ri maa savat sina xena gel tifi na Pol. Ri nung na Festas o na Pol i taa filimaan xe paa Jerusalem senaso ³ ri buk rao ri taa punuxe lana sangasan sina. ⁴ Na Festas a sui nari, "Na Pol taxa waan pe Sesaria e faasilak nenia sang ne taa sivi xe kol. ⁵ Tamo nane fo vil a mo mosaat feng a saxano paamua simi xuvul paga xe kol Sesaria xena gel tifie."

⁶ Na Festas a waan pave Jerusalem pana yaan sangafilu fulaa e mui a sivi xe kol. E a yaan mui nane nai la bina ina tiisan e a fasei nari o ri taa lisanmaan na Pol. ⁷ Layaan na Pol a savat, a mu Juda ri ti fakaliuane e ri ferawai pana maana mo mosaat na Pol fo vile taasaxa ri pife fexaxaas sena faxalit tuuneie.

⁸ Na Pol a gel votai seri e kuus, "Ne pife vil a mo mosaat sena vuputkai sina mu Juda o sena lifu lotu siri o se Sisaa."

⁹ Na Festas a vubuk o a mu Juda ri taa suai sena e voxo a fin na Pol, “No taa laak xe paa Jerusalem e pave no taa tigena la noga la bina ina tiisan, bo?”

¹⁰ Na Pol a suie, “Ne taxa tigena naboxo lana bina ina tiisan si Sisaa e a roxo ne taxa vil malaane. Ne pife vil a mo mosaat sena mu Juda e nano, no texaas sena. ¹¹ Tamo ne fo vupuno pana saxa mo mosaat lavaxa ne taa punuxan, ne taa pife faatasu sena. Taasaxa, tamo a mu gel tifiian sina mu Juda aanabe' ri pife tuuna, piau ta mataa a fexaxaas sena lisanau xe siri. Ne vubuk rao ne taa paan xe la bina ina tiisan si Sisaa fatak.”

¹² Na Festas a ferawai xuvul pana mu rabuna ina vuputkai sina e mui a kuus, “No buk paan xe si Sisaa lavaxa, no taa paan xe sina.”

Na Festas A Fin Na King Agripa Pa Pol

¹³ Lamina saxano yaan na King Agripa nare Beniis, re savat pe Sesaria xena fasusui na Festas.

¹⁴ Re taxa waan pave a maana yaan xaves e na Festas a ferawai xuvul pa King Agripa pa Pol, nane kuus, “Na Felik a pis a mataa aanabe' e i taxa waan lunai. ¹⁵ Layaan ne laak xe paa Jerusalem, a mu memai priis e mu matalava sina mu Juda, ri gel tifie e ri fia'i o ri taa punuxe.

¹⁶ “Ne xuus nari o a vilaana simaam mu Rom a malaanabe': maam taa pife fakasanam a mataa fefexaxaas i taa tisui nari aava ri gel tifie e i taa toxan a yaan ina gel votaian siri. ¹⁷ Layaan ri savat iau nemaam mu matalava, maam faxuvul e fataapus, a yaan mui, ne tangpat a tatafangai e ne fasei nari o a mataa aave i taa savat lanoga.

¹⁸ Layaan a mu rabuna aava ri gel tifie, ri ti

ferawai, ri pife ferawai pan' ta mo ne lamon o ri taa ferawai pana. ¹⁹ Taasaxa ri marala sena saxano vuputkai ina lotu siri e sena saxa mamaat ri xalie pa Yesus aava na Pol a kuus o a to fa'ulaa. ²⁰ Ne pife texaas sena so ta mo ne taa vile pana e voxo ne fine tamo i taa laak xe paa Jerusalem xena tigina la bina ina tiisan pave. ²¹ Taasaxa na Pol a kuus o nane vubuk tigina la bina ina tiisan si Sisaa fatak. E voxo ne fasei nari o ri taa yote fefexaxaas ne taa fenge xe si Sisaa.”

²² E mui na Agripa a xuus na Festas, “Nenia xa, ne buk langai a mataa aanabe'.”

E na Festas a suie, “Lavaxa, mafu no taa langaie.”

Na Pol A Ferawai La Mata Agripa

²³ A yaan mui na Agripa nare Beniis re savat la nobina ina ferawai xuvul pana mu memai sina rabuna ina fevisan e mu matalava ti la bina. Na Festas a xel na Pol e ri lisanmaane. ²⁴ Na Festas a kuus, “King Agripa e nami xapiak aava mi waan xuvul pamaam, mi xalum a mataa aanabe'. A mu rabuna Juda xapiak ri savat la noga sena, nabe' pe Sesaria e paa Jerusalem e ri xukulai faagut o i taa pife to fulaa. ²⁵ Taasaxa, ne pife texaas sen' ta mo mosaat nane fo vile talo ri taa punuxe. Nane vubuk o i taa tigina la bina ina tiisan si Sisaa e voxo ne taa fenge xe sina. ²⁶ Ne taa xalei a lagasai xe si Sisaa sena taasaxa ne pife texaas sena so ta mo ne taa xaleie. E voxo ne lisanmaane talo mi taa xalume e nano King Agripa, no taa xuus fatexaasau pana so ta mo ne taa xaleie pana. ²⁷ A pife roxo ne taa feng a mataa xe si Sisaa e piau ta mo sena.

26

¹ Na Agripa a xuus na Pol, “Lavaxa, no ferawai saa.” Na Pol a talangai xe siri e a ferawai malaan: ²⁻³ “King Agripa, a mu Juda ri tisuiou pana maana mo xaves taasaxa nano, no texaas fatak sena mu vilaana e mu fegagelaian sina mu Juda. E voxo a roxo ne taxa tigena la noma xena gel pana ferawaian siak. Ne fin nano o no taa nai fananap e langaiou.

⁴ “A mu Juda ri texaas sega ti lana yaan ne lak modak fefexaxaas tanin e ri texaas o ne fuuna usi vulan a mu fepitaian ina vilaana sina mu Juda. Ne vil malaane la palou ina rabuna siak e pe Jerusalem sait. ⁵ La maana mariaas xaves ri texaas sega e tamo ri vubuxane ri fexaxaas sena kuus xakaavang o nenia, ne usi a vilaana sina mu Ferasi aava ri usi fatak paaliuan a mu vuputkai ina lotu sina Piran. ⁶ E naboxo ne taxa waan lapaana tiisan senaso ne namkai sena saxa aava Piran fo kuus fanai pana xe sina mu bumaam. ⁷ A mu pabung sangafilu pana taragua simaam ri taxa waan bang a kuus fanaian aanabe' layaan ri sisiak fatak xe sina Piran la maana yaan e vung fefexaxaas a kuus fanaian aave i taa savat. King Agripa, sena lamonan aanabe' a mu Juda ri taxa tisuiou. ⁸ Senasou mi lamon o a Piran a pife fexaxaas sena fatato fa'uli a mu mamaat?

⁹ “Lumua nenia vaxa ne lamon tuuna o ne taa faisok faagut xena tisui a isi Yesus ti Nasaret. ¹⁰ E ne vil malaane pe Jerusalem. Pana turoxoian sina mu memai priis ne pis a maana rabuna fatak sina Piran. E ne kuus turoxo pana punuxaan nari. ¹¹ La maana yaan xaves ne falet xe la maana lifu

ina faxuvulan xena fakasanam nari. E senaso ne marala temasaat seri ne falet xe la nu bina lasuun paaliu vaxa xena famasak nari.”

Na Pol A Kuusan A Vupuxan Sina Xe Si Yesus

¹² “Lana saxa sangasan ne paan xe Damaaskas lapaana turoxoian e gutan sina mu memai priis. ¹³ Faasilak a belo ne taxa sangas la salan e ne xalum a malang ti laa'ui, a lang ina a molava sena ngaas e a fakaliuan nemaam xapiak. ¹⁴ Maam poxo xe lapia e ne langai a ling aava ferawai xe siak lana pok bina Erameik, a kuus, ‘Sol, Sol, xenaso no taxa vil penganau? No famasak nano xa layaan no fevis malaan sena vio fa'ui aava yeis a yuuf fatateaxe.’ ¹⁵ E ne fia, ‘Nano Memai, nano nase!’ E a Memai a suiau, ‘Nenia ve na Yesus aava no taxa vil pengane. ¹⁶ Tamasiak xo e tigma xuluna kaam. Ne savat xe siim e ne noxol nano xena yaamut siak. No taa xuus fatexaas a xasanofuna pana so ta mo no fo xalume tanin e pana so ta mo ne taa faxalit nano pana mui. ¹⁷ Ne taa fakaxup nano sena rabuna siim, mu Juda e sena mu rabuna aava ri pife Juda. Ne taxa feng nano xe siri ¹⁸ xena famatavas a lamonan siri talo ri taa ta'ulan a mu faisok ina suk xena vil a mu faisok ina malang e ri taa taaluugan a gutan si Setan xena falet xe sina Piran. E voxo ne taa lamon tapin a mu vilaana saat siri e ne taa tavai nari pana vepen siri la palou ina mu rabuna aava ri namkai sega.’

Na Pol A Kuusan A Faisok Sina

¹⁹ “E voxo King Agripa, ne pife langai pesalai sena kaaluman siak ti la xunavata. ²⁰ Ne falet xe siri pe Damaaskas e mui xe siri pe Jerusalem e pe

lana Judia xapiak e vaxa xe sina mu rabuna aava ri pife Juda e ne kuus fasavat o ri taa tapuk sena saatan siri xe sina Piran e ri taa faxalit tuunei a tapuxan siri pana faisok roxo. ²¹ Sena buk fepitaian aave a mu Juda ri yotau pe lana saxa nobina ina lifu lotu xena punuxau. ²² Taasaxa Piran fo mo xavangau fefexaxaas tanin e voxo ne tigma nabe' xena xuus fatexaas a mu matalava e mu rabuna palau, pana. Ne taxa ferawai fatak pana maana mo aava mu rabuna ina kuus fatuxai e na Moses sait ri kuus o ri taa savat. ²³ Nari, ri kuus o na Krai i taa maasak e punuxan e i taa to fa'ulaa ti la mamaat e i taa tigma paamua la palou ina mu rabuna aava ri to fa'ulaa ti la maatan e voxo nane fexaxaas sena xuus a mu rabuna Juda e mu rabuna aava ri pife Juda pana Lagasai Roxo ina fakaxupaan nari. A lagasai aanabe' malaan sena malang xe siri.”

²⁴ La fena ferawaian si Pol na Festas a xukulai, “Nano Pol, no mataa ngong. A texaasan siim a kawaasan nano.”

²⁵ Na Pol a suie, “Ne pife ngong, Matalava Festas, ne taxa ferawai tuuna pana masaman. ²⁶ Na King Agripa a texaas sena maana mo aanabe' e ne fexaxaas sena ferawai fatak xe sina. Ne lamon tuuna o nane texaas sena senaso a maana mo aanabe' ri pife savat lana suk. ²⁷ King Agripa, no namkai sena mu rabuna ina kuus fatuxai, bo? Ne texaas o no namkai sena.”

²⁸ E mui na Agripa a xuus na Pol, “Lana yaan modak aanabe' no lamon o no taa yuuf a lamonan siak talo ne taa namkai sena, bo?”

²⁹ Na Pol a suie, “Lana yaan modus o modak ne fenung xe sina Piran o nano e nami xapiak aava

mi langaiu tanin, mi taa namkai se Yesus malaan sega, taasaxa ne bai o mi taa pisan.”

³⁰ Na King Agripa a tamasiak e nane xuvul pa matalava Festas, na Beniis e saxanofuna aava ri nai pave ³¹ ri ta'ulan a bina. E ri ferawai faxuvul e ri kuus, “A mataa aanabe' pife vil ta saat talo ri taa pise o punuxe.” ³² Na Agripa a xuus na Festas, “A mataa aanabe', maam taa muluse taasaxa nane vubuk rao i taa falet xe si Sisaa.”

27

Na Pol A Falet Xe Pe Rom Xuluna Xaati

¹ Layaan ri lamon faati o so ta yaan ri taa falet xe pe Itali, ri lisan na Pol xuvul pana saxano vipis xe si Julius, saxa mataa ina fevis lana parabuna ina fevisan aava ri xalie pana Rabuna Ina Fevisan si Sisaa. ² Maam fexawas xuluna xaati aava savat ti pe Adramitium e rao i paan xe la mu bina xaves pe Esia e maam falet. Na Eristukus, saxa Mesidonia ti Tesalonaika, a waan xuvul pamaam.

³ A yaan mui maam ung pe Saidan e na Julius xo, a buk fangaasik na Pol e a turoxo pana o i taa falet xe sina mu fesing sina talo ri taa tavaie pana maana mo nane vubuxane. ⁴ E mui maam xawas fulaa e maam falet. Senaso a reref taxa fiit faagut, maam falet la xasing ina xurunusa Saipras aava piau ta reref. ⁵ Maam falet fulaa e maam paan liuan na Silisia e Pemfilia e maam savat pe Maira lana provins Lisia. ⁶ Pave saxa xaati ti Aleksandria taxa waan. Layaan na Julius a langai o ri taa paan xe Itali nane faxawas nemaam xuluna. ⁷ La maana yaan xaves maam pife falet fataapus e pana faisok molava maam

savat pe Nidas. A reref a fiit votan a salan simaam e voxo maam falet la xasing ina xurunusa Kriit aava piau ta reref e maam paan liuan na Kep Salmone. ⁸ Maam faxesa'usi a gun e maam faisok faagut xena savat la bina aava ri xalie pana 'A Soluak ina Luai Roxo' faasilak a bina Lasea.

⁹ Maam fo fataxapin palou xo a maana yaan xaves lana faletan simaam e naboxo a yaan ina xaing molava. A saxa yaan lava sina mu Juda, a Yaan ina Maraan Xapin a Faasaalan siri pana Ria ina Sipsip fo falet xo. E na Pol a fasei nari, ¹⁰ "Mi rabuna, ne texaas o a faletan sitaara i taa lagaf temasaat, a xaati e maana mo lana ri taa kawaasanan e vaxa saxano rabuna ri taa maat." ¹¹ A sensurian a langai sina memai ina xaati e mataa tafuna xaati taasaxa pife langai si Pol. ¹² Senaso a bina ina ungan aave pife roxo xena waan lana la yaan ina xaing molava, ri lamon o ri taa falet fulaa xena savat xe kol Finiks e ri taa ung pave. A bina aave pe Kriit e ri taa taagul pave la mu yaan ina xaing molava.

A Xaing Molava A Savat

¹³ A maalu modak ti pul a tangpat pana fiit e mu rabuna ti xuluna xaati ri lamon o ri taa fasavat xapin a texaasan siri. E voxo ri yuuf falak a anka e ri kaliu faasilak a gun pe Kriit. ¹⁴ Taasaxa faasilak, a reref molava temasaat, saxa aava ri xalie pana "Maatbung" a fiit ti la xurunusa. ¹⁵ A tao fatateak a xaati e ri pife fexaxaas sena fafalein faroxoie. Ri famalui a marapi ina xaati xena usiaana reref. ¹⁶ Layaan maam falet xe pul la xurunusa Koda a reref a pife fiit faagut e pave maam faisok faagut xena pis faagutan a xaleo

aava ri yuufe lamina xaati talo i taa pife tugurum. ¹⁷ Ri yuuf falaxe xe xuluna xaati e ri pis fakaluan a xaati sang pana mu yeis talo i taa pife tugurum. Ri mataut o ri tamaa ung la nonamaat faasilak pe Libia e voxo ri yuuf fadui a anka lava ina xaati talo a reref i taa fafalein nari. ¹⁸ A xaing molava i taxa kawaasan lunaian nemaam e a yaan mui ri tapin fasivi a maana mo aava waan xuluna xaati. ¹⁹ E a yaan lumui lamina, nari mu rabuna ina faisok xuluna xaati ri tapin fasivi a maana mo ina faisok siri xe la laman.

²⁰ La maana yaan xaves a reref taxa lo fiit faagut e maam pife xalum a ngaas o mu vapara. Maam lamon o nemaam xapiak maam taa maat pe la laman. ²¹ Pana maana yaan xaves a mu rabuna faisok aave ri pife fangan e mui na Pol a tigina la nori e a kuus, “Mi rabuna, a pife roxo o mi langai pesalai sena fefasaian siak e mi ta'ulan na Kriit. Tamo mi fo langaiou a maana mo simi e a xaati sait ri taa waan faroxo. ²² Taasaxa ne faxaar nami talo mi taa tigina faagut e mi muta mataut. Senaso pi ta saxa ti la palou imi i taa maat, a xaati sang mon i taa tugurum. ²³ Lanef la xunavung a Piran aava ne sisiak sina e ne nanguse, a feng a angelo sina xe siak e a xuusau, ²⁴ “Pol, muta mataut. No taa tigina la bina ina tiisan si Sisaa. E a Piran, lana mamaaluxan sina, i taa faxatang faroxoi a mu rabuna aanabe' e ri taa waan faroxo.”

²⁵ E voxo tigina fatateak, muta mataut. Ne texaas tuuna o a maana mo aava angelo fo kuusane ri taa savat la matavas senaso a Piran a ferawai tuuna vulai. ²⁶ Taasaxa reref i taa fa'ung netaara

xuluna saxa xurunusa.”

A Tuguruman Sina Xaati

²⁷ A mu vung sangafilu saxa pana talafaat fo falet e a xaing taxa xup lunaian a xaati la laman Edriatik. Faasilak la xunavung a mu rabuna ina faisok xuluna xaati ri lamon o maam taxa ung.

²⁸ E voxo ri fadui a yeis pana faat molava xena texaas sena tuyan sina laman e a fexaxaas sena mita sangafilu talafaat. E mui fadak ri vil fulane e a fexaxaas sena mita sangafilu talatul. ²⁹ Ri

mataut o a xaati i tamaa laak xuluna mu faat molava e voxo ri fadui a anka talafaat ti lamina xaati e ri waan bang a paanenana sina bina. ³⁰ E saxano rabuna ina faisok xuluna xaati ri vubuk o ri taa ta'ulan a xaati e voxo ri fadui a xaleo e ri bit o ri taa fadui a xasa anka lanona xaati.

³¹ Taasaxa na Pol a masam sena vilaana siri e a xuus a sensurian e mu rabuna ina fevisan, “Tamo a mu rabuna ina faisok xuluna xaati aanabe' ri pife waan xuluna xaati nami xapiak mi taa pife savat faroxo la xavala.” ³² E voxo a mu rabuna ina fevisan ri xatip tapin a yeis aava pis fatateak a xaleo.

³³ Faasilak la paanen na Pol a faxaar nari talo ri taa fangan e a kuus, “A mu yaan sangafilu saxa pana talafaat fo taxapus xo e mi pife fangan sena matautan simi. ³⁴ Naboxo mi taa fangan xena fagut nami. Pi ta saxa a fui ina i taa malit.” ³⁵ E

mui na Pol a siak a saxa nebret e fenung xe sina Piran pana la matari. A viaxe e fangan. ³⁶ Ri fegutai e ri fangan sait. ³⁷ Nemaam mu rabuna 276 maam taxa waan xuluna xaati.

³⁸ Layaan ri fo maasi ri tapin palou a maana kam ina ‘wiit’ la laman talo a xaati i taa pife

matafan. ³⁹ A bina xo xidarak saa e mu rabuna ina faisok xuluna xaati ri ngalngolan a bina taasaxa ri xalum a soluak pana gun e ri lamon o naak ri taa falak a xaati xe la nogun aave. ⁴⁰ E voxo ri patal tapin a yeis ina mu anka pe la laman e vaxa ri mulus tapin a yeis aava pis fatateak a mu fos. E mui ri yuuf falak fa'uli a marapi ina reref la ngusuna xaati talo a reref i taa fiit falak a xaati xe la gun. ⁴¹ Taasaxa xaati a pife laak. A ngusuna xaati a pasak fatateak la nonamaat e a xaing a guruh a tena xaati. ⁴² A mu rabuna ina fevisan rao ri punuk a mu vipis talo ri taa pife sinuf. ⁴³ Taasaxa, a sensurian siri a vubuk o na Pol i taa to e a ti votan a punuxaan nari. Nane fasei nari aava ri texaas sena ngaas o ri taa lalaas du lana laman paamua xena ngaas laak xe la gun. ⁴⁴ E mui a xasanofuna ri taa kais usi xuluna wai o xavil ina xaati aava tuguruh. E malaanabe' nemaam xapiak maam fe savat faroxo la xavala.

28

¹ Maam fo ung faroxo e maam fetexaas o a xurunusa pave a isina Malta. ² A mu rabuna ti la bina aave ri roxo paaliu. A raafui xo a savat e ri sung a fata talo maam taa maari la tana. ³ Na Pol a siak faxuvul a kui e layaan a timine xuluna fata a tiui neng a savat ti la kui sena lagafan ina fata e a yot fatateak a mana. ⁴ A mu rabuna ti la bina ri xalum a tiui la ma Pol e ri kuus la palou iri, "Naak a mataa aanabe' a mataa ina punuk mataa. Nane sinuf ti la laman taasaxa i taa pife sinuf sena fakasanam aanabe'." ⁵ Taasaxa na Pol a saf tapin a tiui xe lana fata e nane roxo mon.

⁶ Nari, ri waan bang a maatan sina o a sulan sina tana. Taasaxa, mui layaan ri xalum na Pol i taxa roxo mon ri puk a lamonan siri e ri kuus, “Nane ve a piran.”

⁷ Faasilak a nobina aave na Publius, a paamua lava ina xurunusa aave, na Malta, a toxan a xavala. Nane fi ai tamo maam taa matef pave. E la yaan talatul maam matef e fangan xuvul pana.

⁸ Na tama Publius a mati la ivin sina pana giisan; a tana lalagaf e a xais. Na Pol a laak xe sina e fe fenung e a timin a mana xuluna e a vil faroxoie.

⁹ Lamina vil faroxoiaana a mu rabuna aava ri giis ri maa savat si Pol e nane vil faroxoi nari.

¹⁰ Ri suai semaam pana maana tatavaian e layaan rao maam falet ri tavai nemaam pana maana mo xapiak xena xavang nemaam lana faletan simaam.

¹¹ A fulun talatul maam waan pe Malta e mui maam xawas fulaa xuluna saxa xaati ti Aleksandria aava toxan a xaxaalua ina piran lua la nona, na Kosta e na Poluks. A xaati aanabe! a waan bang pave fefexaxaas a yaan ina xaing molava fetaxapus. ¹² Maam fe savat pe la saxa bina Sirakuus e maam waan pave a yaan talatul.

¹³ Maam ta'ulan a bina aave e maam falet fulaa e maa fe savat pe la bina Regium. A yaan mui a maalu a savat ti pul e lana yaan taragua maam fe savat la bina Putioli. ¹⁴ Pave, maam tingin a mu rabuna aava ri namkai e ri fin nemaam o maam taa waan xuvul pari pana ‘wiik’ saxa. E mui maam fe savat pe Rom. ¹⁵ Pe Rom, a mu rabuna aava ri namkai ri fo langai pana savatan simaam e ri maa fasusui nemaam faasilak la maket si Apius e mu lifu sasaxong talatul. A savatan siri a

fagut a lamonan si Pol e a kuus faasiroxo xe sina Piran pari. ¹⁶ Layaan maam fo savat pe Rom ri turoxo o na Pol i taa taagul nane sang mon pana saxa mataa ina fevisan xena kaalum votai sena.

¹⁷ Lamina yaan talatul na Pol a xel faxuvul a mu paamua sina mu Juda. Ri savat faxuvul e nane xuus nari, “Mu fetinan, naapalaan ne pife bilai fasaat xe sina mu rabuna sitaara o mu vilaana aava mu butaara ri tavai netaara pana, nari pe Jerusalem ri pis a maak e ri lisanau xe sina mu Rom. ¹⁸ Nari, ri finau pana fiaian xaves e ri buk mulus tapinau senaso ri texaas o ne pife vil a mo mosaat xena fakasanamau. ¹⁹ Layaan a mu Juda ri kuus votane ne fia i o ne taa fe savat si Sisaa. Taasaxa ne piau ta mo xena tisui a mu rabuna siak pana. ²⁰ Sena fufuna mo aanabe' ne xel faxuvul nami xena xuus nami o ri pisau pana 'sein' aanabe' senaso ne namkai sena saxa aava mu Juda ri taxa waan bang fatateaxe.”

²¹ E nari, ri suie, “Ri pife lisanmaan a lagasai sema ti Judia e pi ta mataa maa savat ti pave xena xuus fatexaas nemaam pama. ²² Taasaxa maam buk langai pana lamonan siim senaso maam texaas o la mu bina xapiak a rabuna ri ferawai fasaat sena parabuna aava ri namkai malaanabe'.”

²³ Ri lamon pana saxa yaan ina faxuvulan fulaa e layaan a yaan aave a savat, maana rabuna xaves ri maa savat si Pol. Ti la paanen fefexaxaas la vung nane xuus fatexaas nari pana fatataganan sina Piran e a fapiti nari pa Yesus ti lana xakalayan sina rabuna ina kuus fatuxai e a mu vuputkai si Moses. ²⁴ Saxano rabuna ri lamon

tuuna pana ferawaian sina taasaxa xasanofuna piau. ²⁵ Ri pagal a lamonan siri e ri ferawai fepatok sena e ri tangpat pana ta'ulane layaan a kuus, “A Vovau Xaradak a ferawai tuuna xe sina mu bumi layaan a ferawai malaan la ngusu Aisaia, saxa mataa ina kuus fatuxai:

²⁶ ‘Falet xe sina rabuna aave e xuus nari: mi taa langai vulai

taasaxa mi taa pife masam.

 Mi taa kaalum vulai e mi taa pife matavas.

²⁷ Senaso a xunus iri a tateak, ri vil votan a tangari e ri famatef a matari.

 Tamo a ferawaian aanabe! pife tuuna,

 a matari taa kaalum faroxo, a tangari taa langai faroxo e a lamonan siri taa matavas

 e ri taa puk a lamonan siri xe siak e ne taa vil faroxoi nari.”

²⁸ E na Pol a fataxapin a ferawaian sina malaan, “E voxo ne vubuk rao mi taa texaas o a Piran fo lisan a lagasai ina fakaaxupan sina xe sina mu rabuna aava ri pife Juda e nari, ri taa langai!

²⁹ (Lamina ferawaian aave a mu Juda ri ta'ulane e ri taxa fegagelai la palou iri.)

³⁰ Pana mariaas taragua na Pol a taagul lana lifu aava nane xa a maraane e maana rabuna xaves ri maa savat sina e na Pol a faamamaas pana. ³¹ Nane ferawai pana fatataganan sina Piran e a fepitaa pana Memai Yesus Kraais. Nane ferawai pana gutan e pi ta mataa a kuus votane.

Kara New Testament
The New Testament in the Kara Language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kara long Niugini

copyright © 1997 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kara

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-01-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

4e66a963-7eeb-5dca-b3f8-b1ef6c7ee59d